Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten

Notulen -vastgesteld-

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	1 februari 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (VVD), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. M.G. Lelkes (JA21), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), dhr. E.M.A. Smaling (SP), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. B.L. Vink (D66), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO) en dhr. G.H.J. Köhler (JA21),

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	04
2a	Beëdiging en installatie duo-commissielid fractie DENK	12
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	13
3b	Lijst geheimhouding PS	13
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 14 december 2020	13
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	13
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	13
7.	Voortgangslijst van moties	14
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	14
8a.	Ontwerp Verklaring van geen bedenkingen (vvgb) windturbinepark	14
8a.1	Bijlagen bij de motivering ontwerp-VVGB windturbinepark Westpoortweg	14
8b.	Benoemen plaatsvervangend voorzitter Rekeningencommissie (VD-06)	14
8c.	Aanwijzen lid GS als plaatsvervangend lid in Algemeen Bestuur Waddenfonds (VD-07)	14
9.	Voedselvisie 2020-2030 (VD-01)	15
10.	Vaststelling Masterplan biodiversiteit (VD-02)	66
11.	Luchthavenbesluit Amsterdam Heliport (VD-04)	87
12.	Verordening elektronische publicaties Noord-Holland 2021 (VD-05)	89
13.	Vragenuur	100

45 14. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten) 105
15. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de orde van de dag 114
16. Sluiting 120

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER:** Beste Statenleden, beste Noord-Hollanders, ik open deze online-vergadering. Welkom aan de Statenleden en leden van Gedeputeerde Staten in deze online vergadering en ook welkom aan alle belangstellenden die deze vergadering via de website volgen.
Ik verzoek alle deelnemers om de microfoons te dempen en uw mobiele telefoons uit te zetten. Dit is een live online-vergadering. Wees u er ook van bewust dat uw achtergrond in beeld is en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden.

Voorafgaand aan de vergadering heeft de griffier een presentiecheck gedaan. Een bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Van Soest (50PLUS/PvdO), de heer Köhler (JA21). De voorzitter heeft overigens van de heer Köhler het bericht ontvangen dat de naam van de fractie OSNH (Onafhankelijke Statenpartij Noord-Holland) per 1 februari 2021 is veranderd in JA21. Mevrouw Vastenhouw (FvD) en de heer Baljeu (Fractie Baljeu) zullen vermoedelijk nog inloggen. Er is een quorum geconstateerd. Op dit moment nemen 51 Statenleden deel aan deze vergadering. Als het goed is komen er nog twee bij.
Mocht u tussentijds de Statenvergadering moeten verlaten, meldt u zich dan wel af via het chatsysteem of per mail bij de griffie, zodat de stand van het aantal aanwezigen kan worden bijgehouden.

Het Reglement van Orde hebben aangevuld voor het online vergaderen. De informatie daarover treft u aan in het addendum dat bij de vergaderstukken is gepubliceerd.
Wat de moties betreft kunt u vanaf nu en tijdens de hele vergadering tot aan de peiling, al uw moties per mail indienen bij de griffie, met in de cc de mede-indieners. De moties worden gepubliceerd zodra u ze officieel heeft ingediend tijdens uw bijdrage en het dictum heeft voorgelezen.
Bij alle voorgestelde besluiten en ingediende moties en amendementen wordt een peiling gehouden van de uitslag via de fractievoorzitters. Behalve uiteraard als een Statenlid vraagt om hoofdelijke stemming. Na afloop van de vergadering zal een overzicht toegestuurd worden met de uitslagen, zoals die zijn opgetekend in de peiling. Door de ondertekening van de stembrief kunt de correcte weergave van uw individuele stem bevestigen. Pas nadat alle getekende stemformulieren van de Statenleden ontvangen zijn bij de Statengriffie is het besluit definitief genomen. Dit wordt bekend gemaakt via de openbare besluitenlijst. Bij ordevoorstellen zal ik de fractievoorzitters vragen of de fractie akkoord is. Daarbij telt dan het aantal zetels van de aanwezige Statenleden.
U heeft van tevoren bij de Statengriffie aangegeven bij welk onderwerp u wilt spreken..
Ik zal bij de bespreekstukken, voordat ik het woord geef aan de eerste spreker de aangemelde sprekers opnoemen, zodat u dat nog kunt controleren. Het groene handje is ondertussen bekend. Als u het woord wilt voeren op een moment in de vergadering waarvoor u zich niet heeft aangemeld, bijvoorbeeld bij een ordevoorstel of een interruptie, drukt u op het groene handje dan kan ik u het woord geven. Ik zal proberen tijdens de bijdragen het debat zoveel mogelijk te

stimuleren en te begeleiden. Rond 18.00 uur gaan we schorsen voor het diner. Na het diner wordt vanaf circa 19.00 uur de vergadering voortgezet.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Als punt 8c is een extra hamerstuk toegevoegd. Dat gaat over het aanwijzen van gedeputeerde Zaal als waarnemend plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur van het Waddenfonds. Dat is destijds, na het vertrek van oud-gedeputeerde Van der Hoek, niet geregeld. Met deze voordracht wordt het alsnog geregeld. De voordracht en de gewijzigde agenda zijn bij de stukken gevoegd.
Op de agenda bij de hamerstukken 8b en 8c staan voordrachten die betrekking hebben op de benoeming van een Statenlid en een GS-lid in een functie. Per e-mail is door de Statengriffier aan u gevraagd of u met deze stemming bij acclamatie kunt instemmen. Ik neem aan dat iedereen daarmee akkoord gaat.
Conform artikel 48 van het Reglement van Orde is een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend door de Partij voor de Dieren, inzake het Ontwerp Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening. Het Presidium heeft positief geadviseerd op de ingediende actualiteit. Het is nu aan de Staten om daarover te beslissen. Ik vraag per fractievoorzitter of de fractie instemt met het houden van een actualiteit inzake Ontwerp Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening.
De heer **Heijnen** (CDA): voor. De heer **ZOON** (PvdD): voor. De heer **KLEIN** (CU): voor. Mevrouw **STRENS** (D66): voor. De heer **KOYUNCU** (DENK): voor. De heer **DESSING** (FvD): wij houden het verzoek niet tegen. De heer **VAN DER MAAS** (VVD): wij zijn tegen. Er is nog een commissievergadering waarin dit besproken kan worden. Wij zien de actualiteit niet.
De heer **JENSEN** (JA21): voor. Mevrouw **KOCKEN** (GL): voor. De heer **DEEN** (PVV): we zijn voor deze actualiteit. We hebben zelf geen inbreng. De heer **SMALING** (SP): voor.

De **VOORZITTER**: We kunnen constateren dat een ruime meerderheid van de Statenfracties voor het houden van de actualiteit is. Die zal worden behandeld onder agendapunt 14. Indien u zich niet heeft gemeld als spreker voor de actualiteit dan kunt u dat nu doen via de chat. De spreektijd voor de actualiteit is berekend en met u gedeeld.

Er zijn mondelinge vragen ingediend door de fractie Partij voor de Dieren inzake nachtelijke jacht, door de fractie GroenLinks inzake een geitenhouderij in Enkhuizen en door de PvdA inzake slecht beveiligde ICT. Die vragen komen aan het eind van de vergadering aan de orde.

De fractie van de ChristenUnie heeft aangekondigd een motie Vreemd aan de Orde van de Dag te willen indienen, met als onderwerp ‘Informatievoorziening burgers RES’.

De heer **KLEIN** (CU): Wij hebben op 11 januari in de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat veel insprekers gehoord, die bezorgd zijn over de komst van windmolens in hun leefomgeving. Ook als men de krant las in de afgelopen dagen dan kan het men niet zijn ontgaan dat er heel veel onrust is bij inwoners van onze provincie. Dat is niet zozeer omdat er twijfel is over de noodzaak

van energietransitie, maar omdat de mensen de indruk hebben geen grip te hebben op het proces. De gedeputeerde gaf in die vergadering hoog op van een participatieproces. Tegelijkertijd kan niet anders dan worden geconstateerd dat er veel verwarring is bij inwoners over de status van zoekgebieden en de stappen in het RES-proces. De CU heeft de indruk dat participatie en informatievoorziening in de discussie door elkaar heen lopen. Er zijn veel organisaties betrokken geweest in het RES-proces, maar voor veel inwoners is er veel onduidelijkheid over wat er precies gebeurt. Dat is ook het beeld dat door anderen is bevestigd. Bewoners rondom zoekgebieden zijn vaak niet op de hoogte van bijvoorbeeld de fase van het participatieproces, waardoor mensen menen dat het besluit al is genomen om windmolens te plaatsen. De CU vindt het belangrijk om te kijken hoe dit beter kan en vraagt GS, als regievoerder van het RES-proces, om in samenwerking met de RES-organisatie onderzoek te doen naar de manier waarop is gecommuniceerd over het RES-proces en hoe dat inwoners bereikt heeft en daar ook lessen uit te trekken. Samen met JA21 en D66 dient de CU een motie in.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 1/01-02-21:
Onderzoek informatievoorziening burgers RES

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021,

overwegende dat:

- *De provincie betrokken is bij een aantal grote onderwerpen die burgers direct raken, zoals de Regionale Energiestrategieën;*
- *De Agenda Bestuurlijke vernieuwing en participatie recent is besproken in de commissie EFB;*
- *Zowel de beschikbare informatie als adequate communicatie van het grootste belang is voor zinvolle participatie;*

voorts overwegende dat:

- *insprekers soms de indruk wekken niet op de hoogte te zijn van de fase waarin zich het proces bevindt (zie als meest recente voorbeeld de commissie RWK met betrekking tot de zoekgebieden in de RES);*
- *dit voor onbegrip zorgt, tot misverstanden leidt en het draagvlak niet ten goede komt; de kwaliteit van burgerparticipatie hierdoor in twijfel wordt getrokken;*

roepen GS op:

- *een evaluatie uit te voeren van de communicatie door de verschillende partijen rondom het RES proces, waarin o.a. gekeken wordt naar:*
    - *de vorm (welke kanalen daarbij gebruikt worden);*
    - *de vraag of we met de onze communicatie alle (groepen) inwoners bereiken; o de vraag of de communicatie naar beleving van de inwoners voldoende adequaat is;*
- *te bekijken welke lessen daaruit getrokken kunnen worden voor het vervolg van het RES-proces of voor andere onderwerpen waarbij de betrokkenheid van burgers groot is;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties van CU, JA21) en D66)

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan gaan we naar de fracties van SP en CDA. Ze dienen samen een motie Vreemd aan de Orde van de Dag 'Gemiste kavelruil' in.

De heer **SMALING** (SP): Ook Forum voor Democratie heeft deze motie mede ingediend. Het gaat dus om de SP, CDA en Forum voor Democratie. De motie gaat over een casus en de woordvoerders in de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid weten waar ik het over heb. De familie Pronk heeft vrijwillig meegewerkt aan een kavelruil. Die moet dienen om de natte schil rondom het Naardermeer te vervolmaken, als onderdeel van Natuur Netwerk Nederland. Aan Chiel Pronk, de eigenaar van de geitenhouderij is in het proces toegezegd dat hij een nieuwe locatie aangeboden zou krijgen in de provincie. Dat was in 2017. Om de wachttijd te overbruggen die gemoeid was met de aanleg van het aquaduct van de A1 bij de Vecht is deze geitenhouderij tijdelijk geplaatst op een locatie, die in handen is van de provincie en de gemeente Weesp. De verwachting was dat hij snel verhuisd en gehuisvest kon worden met zijn geitenhouderij. Ik heb het nu over 2017, dus voor de geitenstop. Inmiddels zijn we ruim drie jaar verder en zit de persoon in kwestie nog steeds op de tijdelijke locatie, is er inmiddels een geitenstop ingevoerd en loopt de bruikleenovereenkomst, die deze houder heeft met de provincie. De gemeente Weesp was niet op de hoogte en is daar bij toeval achter gekomen. Ze voelt zich ook niet onmiddellijk verplicht om deze geitenhouder tegemoet te komen. Deze familie dreigt vermalen te worden door het systeem, waarbij verschillende besluitniveaus naar elkaar kunnen gaan wijzen. Het feit is dat als hier geen oplossing wordt gevonden, deze familie buitengewoon gedupeerd zal zijn. Deze familie is van goede wil geweest om bij te dragen aan een publiek doel, maar bevindt zich nu in een zeer moeilijke positie. De motie vraagt Gedeputeerde Staten om met oplossingen te komen. Oplossingen die gericht zijn op: het kan alle kanten op. Het kan met geiten. Het kan zonder geiten. Die geitenstop is er.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 2/01-02-21
Gemiste kavelruil

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 2 februari 2021,

Constaterende dat:

- *de heer H. Pronk, woonachtig te Naarden, en zijn zoon Chiel (betrokkenen) in 2017 hebben meegewerkt aan een vrijwillige kavelruil, teneinde het laatste ontbrekende stuk "Natte Schil" rondom het Naardermeer, onderdeel van Natuur Netwerk Nederland en Natura-2000, te realiseren*
- *in afwachting van vestiging aan de Lange Muiderweg te Weesp (waar het aquaduct A1-Vecht werd voltooid), betrokkenen met een geitenhouderij bestaande uit 95 dieren door de provincie*
  Noord-Holland via een bruikleenovereenkomst tijdelijk zijn gehuisvest aan het adres Keverdijk 14a, zijnde in eigendom van de provincie

- *om redenen buiten de schuld van betrokkenen de kavelruil ruim drie jaar later nog geen doorgang heeft gevonden*
- *in de periode tussen het overeenkomen van de bruikleenovereenkomst en nu de provincie*
  Noord-Holland op 12 december 2018 een geitenstop heeft ingevoerd
- *er vanwege het tijdelijke karakter van de plaatsing aan Keverdijk 14a door betrokkenen geen omgevingsvergunning is aangevraagd bij de gemeente Weesp en de provinciale geitenstop ook van toepassing is op deze gemeente*

Overwegende dat:

- *betrokkenen vrijwillig medewerking hebben verleend aan een publiek doel, namelijk het verder voltooien van Natuur Netwerk Nederland*
- *er door betrokkenen werd gerekend op een kavelruil en er niet geanticipeerd is op een mogelijke geitenstop*
- *zij mede vanwege het niet in bezit hebben van een omgevingsvergunning feitelijk 'illegaal' een bedrijf runnen op het grondgebied van de gemeente Weesp, hetgeen gezien de motieven om aan de kavelruil mee te werken schrijnend te noemen is*

Besluiten Gedeputeerde Staten opdracht te geven om:

- *in overleg met de gemeente Weesp een oplossing te vinden voor de ontstane situatie en te bepleiten dat niet handhavend wordt opgetreden tot deze oplossing gevonden is.*

En gaan over tot de orde van de dag,
De fracties van SP, CDA en FvD

De heer **SMALING** (SP): Het staat niet in de motie maar het zou wenselijk zijn dat de bruikleenovereenkomst niet ineens wordt opgezegd, terwijl het probleem nog niet is opgelost. Wij hopen van harte dat de gedeputeerde echt met concrete voorstellen komt om deze situatie minnelijk en tot ieders tevredenheid tot een goed einde te brengen.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Aan het eind van de vergadering komen we hierop terug en zal stemming plaatsvinden.
Dan gaan we naar de volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Dat is een motie die wordt ingediend door de PvdD en die gaat over het intrekken van de vossenjacht.

De heer **ZOON** (PvdD): Bleek bij de voorbereiding van de rondvraag van vandaag de beruchte vossenjacht ontheffing nog niet verleend te zijn, kreeg ik zaterdag te horen dat de Omgevingsdienst deze er snel doorheen geduwd heeft. Dat is onvoorstelbaar, gelet op de uitspraak van Rechtbank Den Haag van 4 februari jl. tegen Provincie Zuid-Holland. Zuid-Holland krijgt door de uitspraak niet eens kans tot herstel van de ontheffing en likt nu haar wonden. Het is onvoorstelbaar dat de vos in vrijwel de hele natuur en in landelijk gebied in Noord-Holland vogelvrij is verklaard, vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week. Ook wetende dat

vossenjacht niet helpt. Andere maatregelen zijn nodig, staat ook in de ontheffing. Deze ontheffing wordt jaar in jaar uit afgegeven. Elk jaar een beetje erger en uitgebreider. Elk jaar helpt het niets. Daarom trek ik bij de rondvraag mijn tweede vraag in. De rondvraag gaat over het niet respecteren van de Covid-aanpak bij jacht. Deze motie gaat over het intrekken van de afgegeven vergunning.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 3/01-02-21
Intrekken Vossenjacht

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, te Haarlem, ter bespreking van motie vreemd aan de orde van de dag inzake verleende ontheffing vossenjacht;

constaterende dat:

- *op 28 januari GS via de ODNHN een ontheffing heeft verleend voor het doden van vossen met gebruik van geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst;*

overwegende dat:

- *deze ontheffing nog uitgaat van weidevogelleefgebieden;*
- *bijbehorende gepubliceerde kaart meer gebieden aanwijst, dan de vergunde 3 km straal;*
- *in het onderzoek van SOVON in opdracht van het ministere van LNV staat dat het afschieten van vossen het beschermen van weidevogelpopulaties niet veel soelaas biedt;*

van mening dat:

- *er al vele jaren geen significante bronmaatregelen worden genomen voor de weidevogels;*
- *hierdoor geen sprake meer is van tijdelijke ontheffing, als deze elk jaar wordt vergund;*
- *gelet op de uitspraak van de Rechtbank in Den Haag van 5 januari 2021, deze ontheffing geen stand houdt;*

gehoord de discussie, spreken uit:

- *voort te maken met bronmaatregelen voor de bescherming van weidevogels;*

en roepen GS op:

- *het Wnb-besluit 51 (2020) in te trekken;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie van PvdD

De **VOORZITTER**: De motie maakt deel uit van de beraadslagingen en zal aan het eind van de vergaderingen in de bestemmingen worden betrokken.
De volgende motie Vreemd aan de Orde van Dag wordt ingediend door de PvdA en gaat over stationsloketten Hoorn-Alkmaar

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Met vele partijen dienen we een motie in voor het behoud van de loketfunctie. NS wil het aantal stations met een vaste balie terugbrengen. De meeste mensen

gebruiken hun mobiel en digitaal werkt het allemaal perfect. Toch is er nog steeds een grote groep mensen die niet digitaal vaardig of taalvaardig genoeg is. Denk aan toeristen en mensen met een niet-Nederlandse achtergrond. Los daarvan is een fysiek persoon ook nog van invloed als het gaat over de sociale veiligheid. Na bijna een jaar Lock down weten we dat fysiek menselijk contact toch echt iets anders is dan digitaal dingen regelen. We vergaderen nu via het gaatje van de camera en toch voelt dat anders. We horen geluiden over huidhonger. Dat is nu juist wat zo een medewerker meebrengt. Het gaat om het praatje, om veiligheid, maar het gaat ook over het feit dat aan bepaalde stations een hub functie wordt toegevoegd. Dan is het raar als daar niemand is waaraan een vraag kan worden gesteld, of bij wie geld kan worden teruggevraagd. Vandaar dat de PvdA deze motie mede indienen met de SP, DENK, VVD, JA21, FvD, CU en de PVV

Motie Vreemd aan de orde van de dag 4/01-02-21
Behoud loketfunctie o.a. op stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum

Provinciale Staten van Noord Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021,

Overwegende dat:

- *De Nederlandse Spoorwegen het aantal stations met een vaste ticketservicebalie terug wil brengen van 36 naar 15 en daardoor de loketten op (o.a.) de stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum zullen sluiten;*
- *Rover erop wijst erop dat 2,5 miljoen Nederlanders niet of beperkt digitaal vaardig zijn en alle reizigers – ongeacht hun persoonlijke omstandigheden – toch gemakkelijk gebruik moeten kunnen maken van het OV;*
- *Een fysiek loket reizigers bedient die anders niet of veel moeilijker gebruik kunnen maken van het OV en een herkenbaar en benaderbaar servicepunt vormt;*
- *Noord-Hollandse stations die nog voorzien zijn van een ticketservicebalie, een belangrijke dienstverlening zijn voor tal van toeristen;*

Verzoeken het college:
(Eventueel samen met GS-en van andere provincies) met de directie van de NS in gesprek te gaan, te spreken over oplossingsrichtingen en zo nodig te bepleiten dat de loketfunctie op o.a. de stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum behouden blijft.
en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties van PvdA), PVV, SP, CU, DENK, JA21 en VVD

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt deel uit van de beraadslagingen van vandaag. Over deze motie zal aan het eind van de vergadering stemming plaatsvinden.
Dan gaan we naar de volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag, ingediend door GL, die gaat over Vriendschapsband Noord-Holland en Noord Egeïsche Eilanden.

De heer **ZAAL** (GL): We zijn ons allemaal bewust van de situatie op de Griekse eilanden en de grote gevolgen die dat heeft voor de lokale bevolking en mensonterende omstandigheden in de vluchtelingenkampen. Sommigen van ons, misschien velen van ons, zouden graag willen dat we

daar verregaande bevoegdheden in zouden hebben, maar die hebben we niet. We hebben wel een instrument dat kan worden ingezet om onze solidariteit te betuigen. Het is het instrument van de vriendschapsband. Dat instrument zetten we doorgaans in als het gaat om economische banden. We denken dat niets ons ervan weerhoudt om het ook op sociale en militaire gronden in te zetten. Deze motie vraagt om een onderzoek te doen naar de mogelijkheden van het aangaan van een vriendschapsband en daarbij ook een aantal Noord-Hollandse partijen te betrekken.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 5/01-02-21
Vriendschapsband Noord-Holland – Regio Noord-Egeïsche Eilanden

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 februari 2021,

Constateren dat:

- *Provinciale Staten op 9 maart 2020 de motie 'Vang de kinderen van Moria op' aannam, waarin het college van GS werd opgeroepen ondersteuning te verlenen aan de Noord— Hollandse gemeenten bij de opvang en huisvesting van deze kinderen en in Den Haag aan te dringen op medewerking met de gemeenten;*
- *De opvang van vluchtelingen op de Griekse eilanden Lesbos, Chios en Samos, bestuurlijk onderdeel van de regio Noord-Egeïsche Eilanden, onveranderd problematisch is en de mensen in de opvangkampen aldaar onder bijzonder slechte, vaak mensonterende levensomstandigheden verblijven;*
- *Deze opvang door zijn aard en omvang de lokale samenleving op de eilanden ontwricht en ook voor de vaste bewoners van Lesbos, Chios en Samos een onhoudbare, uitzichtloze situatie oplevert en hun sociale en economische omstandigheden zeer ernstig bemoeilijkt;*

Overwegen dat:

- *De gevolgen van het vluchtelingenprobleem op onevenredige wijze drukt op onze mede-Europeanen op de Griekse eilanden Lesbos, Chios en Samos;*
- *Vele Noord-Hollanders solidariteit willen betuigen met de vluchtelingen op deze eilanden én met de vaste bevolking;*
- *De provincie Noord-Holland via het instrument van een vriendschapsrelatie uitdrukking kan geven aan bijzondere verbondenheid met een provincie in een ander land;*

Zijn van mening dat:

- *Het aangaan van een vriendschapsrelatie door de provincie Noord-Holland met de regio Noord-Egeïsche Eilanden waaronder de genoemde eilanden vallen een goede manier kan zijn om solidariteit te uiten met de vluchtelingen en de vaste eilandbewoners;*
- *Het aangaan van een vriendschapsrelatie een opmaat kan zijn naar versterking van culturele en economische banden van Noord-Holland en de regio Noord-Egeïsche Eilanden;*

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. *Een onderzoek te doen naar het aangaan van een vriendschapsrelatie met de regio Noord-Egeïsche Eilanden;*
2. *Contact te leggen met de autoriteiten van de regio Noord-Egeïsche Eilanden en blijk te geven van de solidariteit van het Noord-Hollandse provinciebestuur en de Noord-Hollanders en hen uit te nodigen mee te denken over de vormgeving van een vriendschapsrelatie;*
3. *Overleg te voeren met vertegenwoordigers van het Noord-Hollandse bedrijfsleven en de maatschappelijke en culturele sector om hen te informeren over het onderzoek en aan hen input te vragen voor de vormgeving van de vriendschapsband;*
4. *Verslag te doen aan Provinciale Staten over de gedane inspanningen, de uitkomsten van het gesprek met het bestuur van de regio Noord-Egeïsche Eilanden en de bevindingen van het onderzoek.*

En gaan over tot de orde van de dag.
Fractie van GL

De **VOORZITTER**: Ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen en komt aan het eind van de vergadering terug in de stemming.
Dan gaan we naar de laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag, ingediend door JA21 met als titel 'Geen draagvlak voor windturbines'

De heer **JENSEN** (JA21): De afgelopen maand is er veel gedoe geweest over de plaatsing van mega windturbines in de gemeente Amsterdam. Grote groepen bewoners uit verschillende delen van de stad spraken zich herhaaldelijk luidkeels uit tegen de bouw van deze mega windturbines in hun achtertuin. U weet wel, die mega windturbines die door de Provincie Noord-Holland, onder aanvoering van de VVD, mogelijk zijn gemaakt door in oktober vorig jaar in te stemmen met het opheffen van de 600-meternorm voor windturbines. Het feit dat de 600-meternorm niet meer heilig is in Amsterdam betekent volgens diezelfde VVD echter niet dat deze turbines zomaar overal lukraak geplaatst kunnen worden. Ik ben in de Omgevingsverordening gedoken, om te kijken waar dit nu precies staat, maar ik kan het met zoveel woorden hier uithalen dat draagvlak een voorwaarde is voor de plaatsing van turbines binnen 600 meter. Dit zorgt voor de nodige verwarring bij veel mensen. Is draagvlak nu wel of niet een voorwaarde? Vanuit het oogpunt van bestuurlijke degelijkheid lijkt het JA21 heel belangrijk om deze door de VVD gecreëerde verwarring weg te nemen door een motie in te dienen waarin wij GS verzoeken te garanderen dat geen windturbines worden geplaatst in zoekgebieden waar onvoldoende draagvlak is. Met andere woorden: Als een meerderheid van de bewoners geen windturbines willen, dan komen die niet in dat gebied. Vandaar de volgende motie.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 6/01-02-21
Draagvlak als voorwaarde voor plaatsing windturbines binnen de Metropoolregio Amsterdam

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, te Haarlem, ter behandeling motie vreemd aan de orde van de dag,

Constaterende dat:

- *Er op basis van artikel 6.27.4 van de omgevingsverordening binnen de MRA op minder dan 600 meter van gevoelige bestemmingen windturbines kunnen worden geplaatst;*

Overwegende dat:

- *Om af te mogen wijken van die norm draagvlak een voorwaarde zou zijn.*
- *Draagvlak niet duidelijk als voorwaarde in de omgevingsverordening is opgenomen om af te mogen wijken van de 600 meter norm;*
- *Er door zowel de Provinciale Staten van Noord-Holland als de Gemeenteraad van Amsterdam geen kaders zijn opgesteld die een heldere definitie geven van draagvlak of draagvlak kwantificeerbaar maken;*
- *Inwoners binnen de MRA duidelijkheid willen over de rol die draagvlak speelt binnen het RES proces.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
geen medewerking te verlenen aan het plaatsen van windturbines op minder dan 600 meter van gevoelige bestemmingen binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) indien in het betreffende zoekgebied/windenergiegebied een meerderheid van de bewoners tegen de plaatsing van een of meerdere windturbines is.
en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie van JA21

De heer **JENSEN** (JA21): Voor de duidelijkheid. JA21 is überhaupt tegen de plaatsing van extra windturbines, maar gelet op de verhouding in deze Staten is dat wat lastig realiseerbaar. We hopen via deze weg de pijn toch iets te kunnen verzachten voor de bewoners. Wij gaan uit van brede steun.

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen en de stemming over deze motie zal plaatsvinden aan het eind van de vergadering.

Zijn er nog andere fracties die een motie Vreemd aan de Orde van de Dag willen indienen? Ik zie dat dit niet het geval is. Aan het eind van de vergadering zullen we over de ingediende moties gaan stemmen.

Wenst iemand over de gewijzigde agenda nog het woord? Zo niet, dan is de agenda vastgesteld.

2a. Beëdiging en installatie duo-commissielid

De **VOORZITTER**: De fractievoorzitter van DENK heeft de heer Mangal als duo-commissielid aan mij voorgedragen.
Ik stel u, meneer Mangal, thans in de gelegenheid om een verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Straks als ik uw naam noem verzoek ik u uit te spreken de woorden: “Dat verklaar en beloof ik.” Voordat ik dat ga doen zal ik eerst de formule van de verklaring en belofte voorlezen.

“Ik verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **MANGAL** (DENK): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Van harte gefeliciteerd met uw duo-commissielidmaatschap. Het is een beetje lastig online om uw hand te schudden. Een boeket bloemen wordt bij u thuis bezorgd.

De heer **MANGAL** (DENK): Die is al bezorgd. Hartelijk dank daarvoor.

De **VOORZITTER**: Als u nu in de chat kijkt dan kunt u alle felicitaties in ontvangst nemen. Alle fracties feliciteren u van harte met uw duo-commissielidmaatschap. Gefeliciteerd en veel plezier als duo-commissielid van deze prachtige Staten.

De heer **MANGAL** (DENK): Hartelijk dank.

3. Bekrachtiging besluit

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

De **VOORZITTER:** Er is geen stuk binnengekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over deze lijst? Zo niet, dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 14 december 2020

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord? Zo niet, dan zijn de notulen vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand van de Staten het woord? Dat is niet het geval.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Het kan zijn dat iemand hierover het woord wil voeren. Dat is ook niet het geval. Dan wordt tot de afdoening van brieven conform het voorstel van het Presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Daarover hebben we geen opmerkingen ontvangen. Wenst iemand daarover nog het woord te voeren? Zo niet, dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

De **VOORZITTER**: Het Presidium adviseert om in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze als hamerstuk te behandelen.

8a. Ontwerp Verklaring van geen bedenkingen (vvgb) windturbine park Westpoortweg Amsterdam (VD-03)

De heer **JENSEN** (JA21): Ik wil aangeven dat JA21 wordt geacht tegen te hebben gestemd.

De **VOORZITTER**: U bent dus al een stemverklaring aan het afleggen. Dat mag ook.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Hoewel een Verklaring van geen bedenkingen alleen door PS kan worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied aangeeft dat het project voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening zal de PVV vanwege de vele nadelen van windturbines niet instemmen met voorliggend besluit.

De heer **DESSING** (FvD): Ondanks de schijnbaar goede locatie van dit windpark en een gedegen onderzoek blijft Forum voor Democratie fervent tegenstander van meer windturbines die wiebelstroom verhogend werken. Daarnaast wil FvD voorkomen dat deze vergunning de aanvraag voor volgende meer kwetsbare locaties vergemakkelijkt en daarom stemt FvD tegen deze voordracht.

De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): Fractie Baljeu wordt geacht tegen te hebben gestemd.

8b. Benoeming plaatsvervangend voorzitter Rekeningencommissie (VD-06)
8c. Aanwijzen lid GS als plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur Waddenfonds (VD-07)

De **VOORZITTER**: Zijn er nog anderen met een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan zijn de voordrachten onder agendapunten 8a tot en met 8c aangenomen, uiteraard met inachtneming van de zojuist afgelegde stemverklaringen.

9. Voedselvisie 2020-2030 (VD-01)

De **VOORZITTER**: Zoals u weet: bij moties en amendementen en bij de voordracht doen we straks een peiling van de stemmen via de fractievoorzitters. Indien er amendementen zijn ingediend, dan zullen we die eerst samen met de moties peilen. Dan doen we daarna een tweede ronde voor het peilen van de voordracht. Mochten er amendementen worden aangenomen, dan kunt u de consequenties in de uiteindelijke voordracht meenemen in uw stemming. De vaststelling van de stemming vindt schriftelijk plaats, door middel van briefstemmen, na afloop van de vergadering. Ik zal proberen het debat zoveel mogelijk met interrupties te laten plaatsvinden. Probeert u dat kort te doen. Een aantal sprekers heeft zich aangemeld.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): In de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid van 11 januari heb ik al betoogd hoezeer de PvdA hecht aan gezonde voeding, die op een eerlijke wijze voor bodem, milieu, dieren, kinderen en volwassenen is geproduceerd en daarnaast makkelijk vindbaar en betaalbaar is voor eenieder. Dat kwam tot uiting in ons Manifest 'Biologische landbouw' uit 2015. Dat werd in 2018 onder de aandacht gebracht in de commissie NLWM, met de PvdA discussienota 'Gezonde voeding toegankelijk voor iedereen'. In 2020 werd dat door het gremium lokaal bestuur van de PvdA beschreven in het visiedocument 'Aan tafel met Sicco (Mansholt)'.
Naar de voorliggende Voedselvisie is reikhalzend uitgekeken. De visie gaat uitgebreid in op het proces tussen uier en het glas melk op onze ontbijttafels en de volle grond en onze warme maaltijd.
De PvdA kan goed leven met de inhoud van deze Voedselvisie hoewel het vergrootglas wat minder op de agrariër en het economisch model had mogen liggen. De PvdA mist dat er vaker het begrip gezondheid in de Voedselvisie wordt gezet. Dat Noord-Hollanders bezig zijn met gezonde voeding waarbij verspilling zoveel mogelijk dient te worden voorkomen wat de afgelopen weken zichtbaar in een supermarkt in Heerhugowaard en in een app om voedselverspilling te voorkomen en die mensen met een smallere beurs attendeert op gezonde producten die in de uitverkoop zijn en tegen de houdbaarheidsdatum aan zitten. Deze app kan op dit moment in twee supermarkten in de Kop van Noord-Holland in een pilot worden gebruikt. De PvdA wil in deze Voedselvisie het begrip gezondheid meer op de voorgrond plaatsen en de het woord 'sociaal' mede de betekenis geven dat gezonde voeding bereikbaar moet zijn voor elke portemonnee. De PvdD dient daarvoor een amendement in.

Amendement 1/01-02-21
Amendement op De Voedselvisie 2020- 2030

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 februari 2021, ter behandeling van de voordracht 01 (agendapunt 9):

Constaterende dat:

- *De Provincie Noord Holland in de voorliggende Voedselvisie veel aandacht besteedt aan agrarische-, logistieke-, verwerkings-, marketingtechnische- en Retail- aspecten rond voedsel, maar dat waarvoor deze visie (op z'n minst méde) geschreven is, namelijk het*

stimuleren van gezond (eet)gedrag van Noord Hollandse inwoners en het verbeteren cq. verhogen van hun gezondheid, onderbelicht blijft;

Overwegende dat:

- *In Motie 93, van 11 november 2019, bij de overwegingen ook staat dat "De Voedselvisie een grote maatschappelijke transitie teweeg gaat brengen";*
- *De commissie NLG - waarin de voorliggende Voedselvisie in januari is besproken - staat voor Natuur, Landbouw en Gezondheid, waarmee eens te meer duidelijk wordt hoezeer gehecht wordt aan gezondheid (in alle diens aspecten) in Noord Hollands beleid;*
- *Het 'sociaal perspectief' in deze Voedselvisie nu alleen nog de connotatie heeft van een voedselsector die (financieel) maatschappelijk meer gaat worden gewaardeerd, maar 'sociaal' toch vooral ook zou moeten betekenen dat gezonde voeding makkelijk(er) vindbaar is, en betaalbaar voor elke portemonnee.*

Stellen voor de Voedselvisie te amenderen (aan te vullen) op / met:
Op pagina 3, in het Voorwoord, 3e alinea:
De provincie streeft naar een schone en veilige productie van betaalbaar en smaakvol voedsel voor iedereen.
Te wijzigen in:
De provincie streeft naar een schone en veilige productie van gezond, betaalbaar en smaakvol voedsel voor iedereen.
Op pagina 8, Doelen van de Voedselvisie, achter 'sociaal':
Er is in 2030 meer maatschappelijke waardering (ook financieel) voor de agrarische sector, vanuit de wisselwerking tussen boer en burger en stad en platteland en de bewustwording van de effecten van voedselproductie op de omgeving.
Te wijzigen in:
*Wij streven er naar dat in 2030 gezonde voeding (financieel) bereikbaar is voor alle inwoners van Noord Holland en **(*)** er is in 2030 meer maatschappelijke waardering (ook financieel) voor de agrarische sector , vanuit de wisselwerking tussen boer en burger en stad en platteland en de bewustwording van de effecten van voedselproductie op de omgeving.*
(*) Elders in de Voedselvisie wordt deze tekst herhaald, ook voor deze stukjes tekst geldt dezelfde wijziging.
Fractie van de PvdA

De **VOORZITTER:** Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): De overheid is op vele niveaus aan het werk met de voedselvisie. Op Europees niveau gebeurt dit met 'De boer zoekt bord-strategie' en op landelijk niveau is vorig jaar een brede maatschappelijke heroverweging over het voedselsysteem uitgebracht door de ministeries van LNV, Financiën, I&W en VWS. Daarbij is landelijk ook ingezet op kringlooplandbouw. Nu komt daar onze provincie met een eigen Voedselvisie. Het CDA vindt dat een goede zaak, maar wil daarbij meteen opmerken dat deze visie moet aansluiten op de

Europese en landelijke lijnen die ingezet worden. Het kan niet zo zijn dat de overheid op drie niveaus verschillende richtingen inslaat. Producent en consument hebben behoefte aan perspectief, een verbindend en overtuigend verhaal met zekerheid voor de lange termijn. Gezonde voeding voor iedereen en daaraan gekoppeld een goed verdienmodel ook met zekerheid voor de lange termijn. Voor het CDA is dat een voorwaarde voor de goede uitwerking van de Voedselvisie. Deelt het college van GS dat met ons?
Als tweede een verzoek om een aanpassing in een van de doelen in de visie, als vermeld in de inleiding en op pagina 19. Daar staat namelijk: Ons doel is dat in 2030 natuurinclusieve landbouw de standaard is (pagina 3). Op pagina 19 staat: Doel in 2030 is grondgebonden landbouw, natuurinclusief. Het CDA vindt dat te beperkt. Naast natuurinclusie voor landbouw moet er ook ruimte zijn voor kringlooplandbouw, emissie arme landbouw, biologische landbouw, precisielandbouw of regeneratieve landbouw. U noemt die vormen van landbouw ook zelf in uw visie. Diverse bedrijven in Noord-Holland hebben zich al gespecialiseerd in een van die vormen en bereiken daarmee goede resultaten. Bouw daarop voort. In sommige landbouwsectoren of regio's zullen deze vormen van landbouw ook sneller en beter inpasbaar zijn en daardoor meer doelgericht. Alleen natuurinclusieve landbouw te noemen als doel is dus te beperkt.
Daarom dient het CDA een amendement in met het verzoek de tekst op pagina 3 en pagina 19 te wijzigen.

Amendement 2/01-02-21
Natuurinclusieve landbouw doel 2030

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, sprekende over agendapunt Voedselvisie;

Besluiten:
In de voedselvisie de volgende teksten op pagina 3 en pagina 19:

- *Ons doel is dat in 2030 natuurinclusieve landbouw de standaard is (pagina 3);*
- *In 2030 is de grondgebonden landbouw natuurinclusief (pagina 19);*

te vervangen door:
Ons doel is dat de grondgebonden landbouw in Noord-Holland in 2030 een duurzame landbouw is. Hierbij kunnen verschillende vormen van landbouw benut worden zoals: kringlooplandbouw, emissiearme landbouw, natuurinclusieve landbouw, biologische landbouw, precisie landbouw of regeneratieve landbouw.

Argumentatie:
Naast natuurinclusieve landbouw zou ook ingezet moeten worden op kringlooplandbouw, emissiearme landbouw, biologische landbouw, precisielandbouw of regeneratieve landbouw.
Diverse bedrijven in Noord-Holland hebben zich al gespecialiseerd in een van deze vormen van landbouw en bereiken daarmee goede resultaten.
In sommige landbouwsectoren of regio's zullen andere vormen van landbouw dan natuurinclusieve landbouw sneller en beter inpasbaar zijn en daardoor meer doelgericht zijn.

Deze vormen van landbouw worden ook benoemd en omschreven in de voedselvisie.
Fractie CDA

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Onze derde opmerking gaat over de keten. Op pagina 19 staat als doel vermeld: In 2030 is met overheidsmiddelen bijgedragen aan het doorbreken van ketenafhankelijkheden, waardoor de waardering en de inkomenspositie van de agrarische ondernemer is verbeterd. Het tweede deel van de zin is voor het CDA akkoord, maar het eerste deel niet. Inzetten op het doorbreken van ketenafhankelijkheid is niet voor iedereen verstandig. Volgens het CDA zou het streven moeten zijn dat het verdienmodel in de keten wordt aangepast en dat daardoor de waardering en inkomenspositie van de agrarische ondernemer verbeterd wordt. Ik ga ervan uit dat dit is wat het college van GS bedoelt en hoor graag in een toezegging of dit ook echt zo is. Het voedsel dat op ons bord komt is namelijk het gevolg van veel stappen, die elkaar allemaal beïnvloeden. De weg van zaadje tot bord kent veel schakels. Veel voedselproducenten kunnen en willen ook niet zonder de keten. Consumenten kunnen ook niet zonder de keten. Die is nodig om het voedsel bij 17 miljoen consumenten in Nederland op het bord te krijgen. Ketens zijn nodig om het voedsel te importeren en exporteren. Graag horen we van GS of ook echt bedoeld wordt dat de inkomenspositie verbeterd wordt in de keten en niet dat de keten om zeep wordt geholpen.
Als vierde punt is er de effectbeoordeling. Voor een goede Voedselvisie is het belangrijk dat er duidelijkheid is voor iedereen, die daarbij betrokken is en voor de lange termijn. Aanpassing van agrarische productiemethoden zijn niet vandaag of morgen gerealiseerd. Beleid moet bestendig zijn. De investeringen zijn zeer hoog en hebben vaak een looptijd van dertig jaar. Daarom willen we dat GS aan de uitwerking ook een effectbeoordeling toevoegt. Is het beleid wetenschappelijk onderbouwd? Is het beleid dat voorgesteld wordt realistische, haalbaar en voldoende doorgesproken met de belanghebbenden? Is er ruimte voor innovaties, die de komende jaren ongetwijfeld gaan plaatsvinden? Wat voor effect heeft het beleid op producenten en consumenten, de bodem en de biodiversiteit? Bent u bereid bij de verdere uitwerking van de Voedselvisie een effectbeoordeling toe te voegen?
Als vijfde en laatste punt zoem ik in op lokaal voedsel en korte ketens. Afgelopen week stond er een column van de directeur van Wageningen Universiteit in NRC over nut en noodzaak van lokaal voedsel. Einduitkomst was dat volledig op lokaal voedsel leven de consument enorm veel tijd zou kosten en ook meer geld. Er zijn positieve kanten, maar zeker ook kanttekeningen te plaatsen bij het verlangen naar lokaal voedsel. Ik wil vragen of dit bij de uitwerking van de Voedselvisie in balans kan worden gebracht en niet te eenzijdig wordt belicht.

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Dan geef ik nu het woord aan de heer Koyuncu voor zijn maidenspeech.

De heer **KOYUNCU** (DENK): In de Voedselvisie wordt terecht gesproken over de verloren verbinding tussen de burgers, de boer en het voedselland. Dit is een pijnlijke constatering. Wij hebben allemaal een gezamenlijke verantwoordelijkheid af te leggen aan de toekomstige generaties. We moeten ervoor zorgen dat wij zelf, maar vooral ook onze kinderen bewust omgaan met voedsel. Een belangrijke factor hierbij is het creëren van liefde voor moeder natuur.

Liefde en dankbaarheid voor alles wat we krijgen, zodat we bewuste keuzes kunnen maken. Toen ik een jaar of zeven was, mocht ik met mijn vader mee naar een boer in de omgeving van Badhoevedorp. Daar plukten we appels, kochten er mais, aardappels en andere heerlijke en gezonde landbouwproducten. Toen we eenmaal thuis waren, kon ik duidelijk het verschil zien en proeven tussen het voedsel van de supermarkt en wat we zelf hadden gekocht bij de boer. Ik vond het ook leuk om de koeien en schapen te zien. Ik wist waar mijn voedsel vandaan kwam. Zo ontwikkelde ik liefde voor fruitbomen, maisvelden, de koeien, de boer en moeder natuur. Zo zag ik ook hoeveel moeite er gedaan moest worden om al deze producten te krijgen. Dat besef heb ik te danken aan mijn vader. Helaas is mijn vader afgelopen reces overleden. Hij is niet meer. Hij heeft vier kinderen en alle mooie herinneringen van de mooie momenten, die we samen hebben beleefd, achtergelaten. Wat hij ook heeft achtergelaten is de liefde voor moeder natuur, die ik dankzij hem heb ontwikkeld. Dankzij die liefde ga ik regelmatig met mijn kinderen naar de boer. We plukken in de buurt van Nieuw-Vennep onze appels en peren. Voor kersen en pruimen gaan we naar Zwaagdijk. Onze melk halen we in Zunderdorp. Op deze manier probeer ik dezelfde liefde en dankbaarheid, die ik van mijn vader heb geleerd, over te dragen aan mijn kinderen. Deze kleine avonturen deel ik op sociale media. Helaas merk ik dat veel mensen niet beseffen dat vele producten gewoon bij de boer zelf af te halen zijn en dat ook nog eens financieel aantrekkelijk is voor de boer. Het is veel leuk voor de kinderen en we steken er allemaal wat van op. De liefde en dankbaarheid kunnen we als ouders overdragen door te praten met onze kinderen en regelmatig een bezoek te brengen aan boerderijen en het overige voedsellandschap. Niet elke ouder is gezegend met wat mijn vader voor mij heeft gedaan. Daarom pleit ik voor een intensievere voedseleducatie via scholen. Zo kunne we ervoor zorgen dat er een stevige connectie ontstaat tussen de hopelijk bewustere bevolking van de toekomst, de boerderijen en het voedsellandschap in het algemeen. Dat kinderen zich ervan bewust worden hoe ons voedsel tot stand komt, wat de voordelen en nadelen zijn van alles wat we op dit moment doen om aan voedsel te komen. Ik heb meerdere mensen uit het vak gesproken over het aanbod van voedseleducatie in Noord-Holland. Helaas heb ik moeten concluderen dat er niet overal voldoende aanbod is. Vooral in kleinere gemeenten met minder budget valt het aanbod tegen. Daarnaast zijn er projecten die of eenmalig zijn of geen continuïteit vinden omdat scholen te kampen hebben met financiële problemen of een lerarentekort. Laten we gezamenlijk onze verantwoordelijkheid nemen. Kunt u zich voorstellen dat er in 2021 kinderen zijn die denken dat appels bij Albert Heijn in het magazijn groeien. Er zijn kinderen die geen fruit eten als het niet uit een pakje komt. Wij kunnen dit veranderen door scholen en projecten te ondersteunen.
Ik ben van mening dat het beter kan en dat Noord-Hollanders beter verdienen. Om dit te bewerkstelligen dienen we een onderzoeksmotie in om te zorg te dragen voor extra ondersteuning van boerderij-educatie voor kinderen. Ik reken op uw steun om alle kinderen meer liefde en begrip voor onze natuur bij te brengen.

Motie 7/01-02-21
Onderzoek naar extra ondersteuning boerderijeducatie

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021 kennis genomen hebbende van de voedselvisie

constaterende dat:

- *In de Voedselvisie Provincie Noord-Holland 2020-2030 "Boer & Business in Balans; naar een duurzaam voedselsysteem" is vastgesteld dat de gemiddelde consument ver af staat van voedselproducenten en -productie. En dat tevens de band met de boer en het voedsellandschap verloren is gegaan;*
- *veel kinderen tegenwoordig geen idee meer hebben waar hun voedsel vandaan komt;*
- *veel kinderen onvoldoende mogelijkheden hebben om met eigen ogen te kunnen ervaren waar en hoe hun voedsel wordt verbouwd/geteeld/verzorgd;*
- *het voor kinderen vaak onduidelijk is hoe het productieproces van dierlijke producten in elkaar steekt, inclusief de gevolgen hiervan op de dieren;*
- *er diverse projecten gaande zijn maar er geen structuur is en dat de voorzieningen per gemeente sterk verschillen;*
- *vooral kinderen in kleinere gemeenten weinig voedseleducatie meekrijgen;*
- *mede door het lerarentekort en financiële overwegingen weinig fysieke bezoeken worden gebracht aan boerderijen door scholen;*

overwegende dat:

- *door kinderen kennis te laten maken met zowel de positieve als de negatieve aspecten van de landbouw in de regio, zij zich bewuster worden van hun eigen voedsel;*
- *kinderen op deze wijze ook gemotiveerd kunnen worden voor stedelijke landbouw, moestuinen en volkstuinen;*
- *een organisatie als bijvoorbeeld de JLE-makelaar als aanjager, stimulator en wegwijzer in de vele bestaande ondersteuningsmogelijkheden en aanbod hier een goede rol in kan spelen. Deze makelaar verbindt vraag en aanbod en stemt af tussen de verschillende partijen in een bepaalde regio. Verder fungeert deze makelaar als aanspreekpunt voor verschillende partijen, ontzorgt scholen door de juiste elementen aan te dragen en contacten te leggen gehoord de discussie,*

verzoeken het college:

- *de scholen extra te faciliteren in het bewerkstelligen van transparante boerderijeducatie aan kinderen over hun eten en het voedsellandschap;*
- *extra ondersteunen van organisaties zoals bijvoorbeeld de JLE-makelaars in het bevorderen van de boerderijeducatie voor kinderen;*
- *extra ondersteunen van organisaties zoals bijvoorbeeld de JLE-makelaars in het bevorderen van schoolreisjes naar boerderijen.*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie DENK

De **VOORZITTER**: Namens ons allen wil ik u condoleren met het verlies van uw vader.
Een prachtige maidenspeech. U heeft een motie ingediend, welke vanaf nu deel uitmaakt van de beraadslagingen. Dank u wel voor uw bijdrage.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): De Voedselvisie is wellicht het belangrijkste stuk van onze generatie., We hebben samen met ondernemers, boeren en wetenschappers die de groene transitie willen maken, veel input geleverd voor dit belangrijke stuk. De PvdD is heel blij dat een aantal punten, zoals de noodzaak voor de groene eiwittransitie en de erkenning dat plantaardige eiwitten altijd duurzamer zijn en natuurlijk diervriendelijker, erin zijn verwerkt. Er zijn enkele belangrijke punten die missen. Te beginnen met de intensieve veehouderij. Het besluit dat Provinciale Staten gaan maken, wordt niet alleen voor hun eigen generatie genomen. Generaties na hen zullen de gevolgen nog harder voelen. “Dus kies voor de jongeren en geef ons een toekomst. Kies voor een krimp van de intensieve veehouderij.” Dat was de historische oproep van jongeren bij de bespreking van de Voedselvisie afgelopen maand. Deze oproep werd gedeeld door Caring Farmers en later in een brief aan Statenleden en GS bekrachtigd door onder meer politieke jongerenorganisaties zoals de Jonge Democraten, ROOD, DWARS en PINK.
De wetenschappelijke roep om een stip op de horizon te zetten en een pad in te slaan weg van de intensieve veehouderij, is inmiddels bijna oorverdovend. Draagvlak onder burgers voor de industrie is er ook niet.
De commissie-Wijffels zei in 2001 al dat de intensieve veehouderij in Nederland geen toekomst heeft en geleid heeft tot amorele verschijnselen. Ook oud CDA-minister Cees Veerman zei het in 2007 al: het intensieve systeem is vastgelopen. Dat we daar weg van moeten gaan. Grondgebonden boeren, dat is de nabije toekomst.
We weten dus al lang wat we moeten doen. Maar al die tijd was het wachten op een bestuurder die, terwijl hij of zij in functie was, de moed had om verantwoordelijkheid te nemen en te zeggen: Zo kan het niet langer.
In 2017 was hier een landelijk debat over. De meeste fracties spraken zich toen uit tegen intensieve veehouderij. De VVD wilde vooral kijken naar de mogelijkheden voor de provincies. Die fractie wilde meer tools om dit aan te pakken in het kader van de Omgevingswet. De provincie is aan zet. Ze kan het natuurlijk niet alleen. De Omgevingswet biedt straks meer mogelijkheden, maar ook nu kan worden ingezet op stimuleren en lobbyen. En vooral die stip op de horizon zetten, om duidelijkheid te geven aan burgers en boeren waar we heen willen. Moedige gemeenten zoals Apeldoorn nemen die verantwoordelijkheid aan en hebben per motie uitgesproken zich in te zetten voor extensivering en weg van de intensieve veehouderij. Dus GS, zet die stip op de horizon door ons amendement over te nemen en: even Apeldoorn bellen. Samen met GL en DENK dient de PvdD het amendement “Extensivering” in.

Amendement 3/01-02-21
Extensivering

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 1 februari 2021, ter behandeling van de Voedselvisie 2020-2030,

Besluiten:

om besluit 1 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

1. *De Voedselvisie 2020-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen: Onder Hoofdstuk 5 (p. 19) de volgende zin: “de grondgebonden landbouw natuurinclusief.” te wijzigen in:*

"de grondgebonden landbouw natuurinclusief. We stimuleren samen met andere overheden vergaande extensivering van de intensieve veehouderij tegen 2030. Daarnaast stimuleren we dat de niet-grondgebonden veehouderij duurzamer en diervriendelijker wordt."

Toelichting

De meeste politieke partijen, waaronder de coalitiepartijen, hebben uitgesproken dat het tijd is om te werken richting extensivering van veehouderij en weg van de intensieve veehouderij. In Noord-Holland is groei en voortbestaan van de huidige intensieve veehouderij nog steeds mogelijk, onder andere omdat de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen wordt toegestaan. Wetenschappers en topvirologen roepen al jaren de politiek op om verantwoordelijkheid te nemen en de afbouw van de intensieve veehouderij in te zetten. De intensieve veehouderij levert (zoals o.a. door Oxford Universiteit in beeld gebracht) schade aan natuur, milieu en klimaat en is bovendien een risico voor de volksgezondheid. De Voedselvisie doet wel een uitspraak over de grondgebonden landbouw, maar zegt niets over de intensieve, niet-grondgebonden veehouderij terwijl daar de meeste maatschappelijke zorgen liggen.

Het verdienmodel in de intensieve veehouderij is om zoveel mogelijk vlees (dier) te produceren in zo kort mogelijke tijd en tegen zo laag mogelijke kosten. De provincie wil nu juist inzetten op een manier van voedsel produceren met gezonde verdienmodellen voor de ondernemers, maar wat ook goed is voor het klimaat, de bodem, het milieu en dierenwelzijn.

De maatschappelijke kosten van de intensieve veehouderij vertaald naar euro's zijn vele malen hoger dan de economische baten. De transitie weg van de intensieve veehouderij levert de maatschappij juist meer op dan het kost. Meeste boeren zijn ook bereid om te schakelen, maar missen duidelijkheid en hulp. Daar kan de provincie mede aan bijdragen. In de maatschappij is onder burgers, waaronder vele jongeren, bovendien geen draagvlak voor de intensieve veehouderij, i.v.m. o.a. gezondheid, milieu en dierenwelzijn. Dat bleek ook uit de bijdrage van de insprekers tijdens de commissie NLG, bij de bespreking van de Voedselvisie. Daarbij heeft ook de boerenorganisatie Caring Farmers de provincie opgeroepen om zich te richten op de afbouw van de intensieve veehouderij.

Juist omdat Noord-Holland niet afhankelijk is van de intensieve veehouderij en er relatief minder van heeft, is het hier makkelijker om tenminste het streven uit te spreken de intensieve veehouderij te willen extensiveren. De provincie heeft niet overal invloed op, ook niet bij onze ambities over natuurinclusieve landbouw. Maar we kunnen – net zoals bij natuurinclusieve grondgebonden landbouw – een stip op de horizon zetten en een ambitie uitspreken over hoe wij de provincie in de nabije toekomst het liefst zien.

Fracties van PvdD, GL en DENK

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Een van de makkelijkste manieren waarmee de provincie de goede kant kan stimuleren is door zelf het goede voorbeeld te geven. Onze voedselkeuze wordt in sterke mate bepaald door de sociale norm. De norm is nu: dierlijk, tenzij. Het concept "Carnivoor? Geef

het door!" van professor, gedragseconoom en voormalig D66-senator Henriëtte Prast draait die norm om: plantaardige producten, tenzij. Het concept wordt gehanteerd door verschillende ministeries en gemeenten. Het mooie is dat de volledige keuzevrijheid behouden blijft. Slechts de norm – in lijn met de ambities van Voedselvisie - wordt omgedraaid. Daarom dienen wij de motie "Carnivoor? Geef het Door!" in

Motie 8/01-02-21:
Carnivoor? Geef het door!

Provinciale Staten van Noord-Holland, in online vergadering bijeen op 1 februari 2021, ter behandeling van de Voedselvisie 2020-2030;

constaterende dat:

- *een meer plantaardig en minder dierlijk voedingspatroon niet alleen bevorderlijk is voor de gezondheid, maar ook duurzamer is en een grote positieve bijdrage levert aan het behalen van de klimaat- en milieudoelen;*
- *dat de voedselkeuze volgens wetenschappers in sterke mate wordt bepaald door het aanbod en de sociale norm;*
- *het concept "Carnivoor? Geef het door!" van professor, gedragseconoom en voormalig D66-senator Henriëtte Prast, zoals o.a. wordt gehanteerd door het ministerie van OCW en verschillende gemeenten, hierop inspeelt door plantaardige maaltijden als uitgangspunt te nemen in de menukaart, met behoud van volledige keuzevrijheid;*

overwegende dat:

- *de provincie aangeeft dierenwelzijn belangrijk te vinden;*
- *steeds meer mensen plantaardig willen gaan eten, o.a. om gezondheid, klimaat en dierenwelzijn;*
- *Provincie Noord-Holland een voorbeeldfunctie heeft en zegt vanuit de provinciale organisatie te willen bijdragen aan een duurzaam, meer plantaardig voedselsysteem en dat ook in eigen communicatie te verwerken;*
- *door de norm in de provinciale catering om te draaien van dierlijke producten als standaard, naar plantaardige producten als standaard, communiceert de provincie dat ze duurzaamheid, dierenwelzijn en gezondheid serieus neemt;*
- *door het principe "Carnivoor? Geeft het door!" toe te passen, blijft de keuzevrijheid van mensen behouden en iedereen die alsnog dierlijke producten wil eten kan dat gewoon doorgeven;*

gehoord de discussie, verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- *standaard plantaardige gerechten te serveren in het provinciehuis en tijdens door de provincie georganiseerde bijeenkomsten, behalve voor personen die van tevoren andere eetwensen hebben opgegeven;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Bent u ermee bekend dat juist in Noord-Holland de landbouw heel extensief is? Als we kijken naar alle provincies in Nederland geven we juist in Noord-Holland het goede voorbeeld. Is het mogelijk dat u zich daar eens positief over uitspreekt en zegt: "Wat fijn dat het zo is"?

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Natuurlijk wil ik u meegeven dat we in Noord-Holland vaak niet eens boven vier procent van biologische omstandigheden voor dieren komen, afhankelijk van diersoort. Dat is absoluut niet waar we naar toe willen. We houden alleen al per jaar meer dan 10 miljoen vleeskippen, die niet in die extensieve omstandigheden leven. Ik moet u dus teleurstellen. Ik werk graag samen met u om dat te veranderen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): U gaat nu in op iets heel anders. Ik heb het over het overgrote deel van de bedrijven in Noord-Holland, die alle heel extensief en grondgebonden zijn. Kippen en varkens zijn er maar weinig in Noord-Holland. Dat weet u zelf ook.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik hoor geen vraag. Ik verwijs mevrouw Koning naar het CBS waar duidelijk wordt vermeld hoeveel kippen we hebben. Dat is bij elkaar opgeteld, jaarlijks meer dan tien miljoen aan vleeskippen. Als u dat weinig vindt, dan zegt dat genoeg over hoe verstrooid onze manier van denken over het houden van dieren is geworden.

Dan over huidige ambities rond natuurinclusieve landbouw. We streven naar minstens niveau 2, volgens de 3 niveaus van Louis Bolk, zei GS. Louis Bolk en WUR hebben geschetst dat we binnen tien jaar ook niveau 3 kunnen halen. Precies het termijn van de Voedselvisie. Niveau 2 is weliswaar een verbetering, maar daarbij is geen sprake van een systeemverandering in de landbouw. Het is nog steeds het 'controlerende model ' in plaats van het 'adaptieve model' van niveau 3, waarbij met de natuur wordt gewerkt in plaats van tegen. Laten we dan in ieder geval in bufferzones rond natuurgebieden streven naar niveau 3. Daarom dienen we het amendement 'Hoogste niveau natuur-inclusieve landbouw' in.

Amendement 4/01-02-21
Hoogste niveau natuurinclusieve landbouw rondom natuurgebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in online vergadering bijeen op maandag 1 februari 2021, ter behandeling van de Voedselvisie 2020-2030,

Besluiten:
om besluit 1 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:
- *De Voedselvisie 2020-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijziging: onder hoofdstuk 5 "Resultaten" (blz. 19) na de zin: "de grondgebonden landbouw natuurinclusief."*

de volgende zin toe te voegen:

- *"Daarbij streeft de provincie naar het realiseren van Niveau 3 van natuurinclusieve landbouw (volgens Louis Bolk Instituut en WUR) in ieder geval in bufferzones rondom natuurgebieden."*

Toelichting
De gedeputeerde landbouw zei in de commissievergadering NLG van 11 januari '21 dat dat een van de gestelde doelen is om in 2030 volledig over te gaan naar natuurinclusieve grondgebonden landbouw. En dat GS daarbij streeft naar ten minste niveau 2 van natuurinclusieve landbouw, zoals het Louis Bolk Instituut (LBI) samen met de WUR verschillende niveaus heeft aangemerkt.
Ambitieniveau 2 is weliswaar een verbetering, maar daarbij is geen sprake van een systeemverandering in de landbouw. Het is nog steeds het 'controlerende model ' in plaats van een 'adaptief model'. Een systeemverandering naar adaptief (mét de natuur in plaats van tegen) is wel urgent en noodzakelijk. Die transitie in de landbouw is dé sleutel om de stikstofproblematiek, watervervuiling, klimaatverandering, biodiversiteit en landschap doeltreffend aan te pakken.
Niveau 3 is zowel vanuit duurzaamheid als biodiversiteit het meest aantrekkelijk. Volgens LBI/WUR biedt het op lange termijn, namelijk tien jaar, zicht op vergelijkbare verhoudingen in kosten-baten als Niveau 0. Tien jaar is ook mooi de tijdshorizon van de Voedselvisie.
Niveau 0 zal de komende jaren extra kosten met zich meebrengen vanwege de risico's van o.a. klimaatinvloeden, antibioticaresistente en prijsschommelingen van voer en melk. Ook heeft dit niveau hoge bedrijfskosten aan externe input als kunstmest, landbouwgif e.d. Niveau 3 heeft deze bedrijfskosten niet. Onderzoek laat zien dat de groene landbouwtransitie veel meer oplevert dan het kost.
Niveau 3 is minstens in bufferzones rond natuurgebieden noodzakelijk, gezien de crisis waarin de natuur zich bevindt en onze afhankelijkheid van natuur.
Fractie PvdD

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Daarnaast nog iets over ruimtelijk perspectief van deze Voedselvisie. Die is uitsluitend gericht op creëren van ruimte voor voedselproductie. Maar de landbouw neemt al 60% van ons grond in, waarvan bijna 60% weer puur om dieren uit veehouderij te voeden. We moeten slimmer nadenken over het gebruik van onze voedselruimte, zeker ook omdat landbouw en voedselproductie direct raken aan de leefruimte en de belangen van wilde dieren. Wilde dieren hebben steeds minder ruimte om zich veilig (zonder door de mens gedood te worden) te verplaatsen, te eten et cetera. De provincie heeft via de Voedselvisie dus veel impact op de leefruimte en belangen van wilde dieren. Dan getuigt het van goed bestuur om hun belangen ook expliciet mee te nemen in het ruimtelijke perspectief van de Voedselvisie. Wij dienen daarom het amendement "Ruimtelijk perspectief aanvullen" in:

Amendement 5/01-02-21
Ruimtelijk perspectief aanvullen

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 1 februari 2021, ter behandeling van de Voedselvisie 2020-2030,

Besluiten:
om besluit 1 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:
1. De Voedselvisie 2020-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:
Onder 3. Doelen van de Voedselvisie (pagina 8) na de zin:

- *"Ruimte: Er is voldoende ruimte voor voedselproductie in een toekomstbestendig landschap."*

toe te voegen:

- *"Daarbij wordt ook rekening gehouden met de belangen van wilde dieren en hun recht op leefruimte."*

Toelichting
We moeten slimmer nadenken over efficiënter gebruik van onze voedselruimte zeker ook omdat landbouw en voedselproductie direct raken aan de leefruimte en de belangen van wilde dieren. Het grootste deel van ons grond in Noord-Holland wordt al ingenomen door de landbouw. Wilde dieren hebben steeds minder ruimte om zich veilig (zonder door de mens gedood te worden) te verplaatsen, te eten, etc. De provincie heeft via de Voedselvisie dus veel impact op de leefruimte en belangen van wilde dieren. Dan getuigt het van goed bestuur om hun belangen ook expliciet mee te nemen in het ruimtelijke perspectief van de Voedselvisie.
Fracties PvdD en DENK

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): We zijn heel blij dat dierenwelzijn meerdere malen in het stuk wordt genoemd. Een belangrijk onderdeel van deze Voedselvisie is ook de kringlooplandbouw. In potentie veelbelovend, maar helaas is niet elke vorm goed voor dieren. Sinds 2002 hebben we verschillende kabinetten horen zeggen dat uiterlijk in 2022, dus volgend jaar, het perspectief en de behoeftes van dieren leidend zullen laten zijn in de veehouderij. Landelijk is een motie ingediend om dat ook te verwerken in de kringlooplandbouw. Als we dierenwelzijn serieus nemen, moeten we daarom ook in eigen beleid kijken naar diervriendelijkste opties voor sluiting kringlopen. Wij dienen daarom het amendement "Diervriendelijkste opties sluiting kringlopen" in.

Amendement 6/01-02-21
Diervriendelijke opties sluiting kringlopen meenemen

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 1 februari 2021,
ter behandeling van de Voedselvisie 2020-2030,

Besluiten:
om besluit 1 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

1. De Voedselvisie 2020-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:

Onder Overige definities (pagina 29) na de zin:

- *"Het efficiënt produceren van voedsel in kringlopen, zodat schade aan het ecosysteem (water, bodem, lucht) voorkomen en hersteld wordt. Kringlopen van grondstoffen en hulpbronnen zijn op een zo laag mogelijk –lokaal, nationaal of internationaal – schaalniveau gesloten."*

toe te voegen:

- *"Daarbij wordt rekening gehouden met dierenwelzijn."*

Toelichting
Er zijn meerdere manieren om kringlopen voor de kringlooplandbouw te sluiten en helaas zijn ze niet allemaal even goed voor dierenwelzijn. Het is niet de bedoeling dat we een systeem opbouwen waarin we afhankelijk worden van in stand houden van suboptimale dierenwelzijn (lock in effect). Het uitgangspunt binnen de kringlooplandbouw zou moeten zijn dat we kringlopen sluiten met het best mogelijke resultaat voor dierenwelzijn en milieu.
Al in 2001/2002 werd de nu nog belangrijke nota Dierenwelzijn opgesteld, waarin dierenwelzijn gedefinieerd werd. In deze nota is bepaald dat in 2012, maar uiterlijk in 2022, het perspectief van het dier leidend zal zijn in de veehouderij. Dat wil zeggen dat het veehouderij is aangepast aan het dier en niet het dier aan de veehouderij en dat dieren naar hun natuurlijke soorteigen gedrag kunnen leven in de veehouderij. Het uitgangspunt dat het dier leidend moet zijn is inmiddels erkend door partijen die nu in totaal een meerderheid van 85 zetels in de Tweede Kamer hebben.
Landelijk is in 2019 ook een motie aangenomen om bij de kringlooplandbouw concrete voorwaarde te stellen voor dierenwelzijn, waarbij het perspectief van het dier leidend moet zijn.
Dit amendement is dus in lijn met landelijke ontwikkelingen en de aandacht die de maatschappij vraagt voor dierenwelzijn.
Fractie PvdD

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Dat brengt ons meteen bij een grote omissie in deze Voedselvisie. De Voedselvisie stelt het zelf: Nederland is een van de grootste visproducenten van Europa. Wetenschappers slaan ondertussen alarm over de schadelijke impact van de visserij. Toch doet deze Voedselvisie niets met de visserijsector, de impact ervan op dierenwelzijn en het milieu en betrekt vissen alleen in het kader van het sluiten van kringlopen. Dit amendement corrigeert die omissie. Er is geen enkele reden om wel ambities in de Voedselvisie te stellen die betrekking hebben op agrariërs en landbouwdieren, maar niet op vissers en vissen. Deze integrale aanpak past ook bij de wens van Provinciale Staten. Daarom dienen we het amendement 'Visserij betrekken bij Voedselvisie' in.

Amendement 7/01-02-21: Visserij betrekken bij de Voedselvisie
Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 1 februari 2021, ter behandeling van de Voedselvisie 2020-2030,

Besluiten:
om besluit 1 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:
1. De Voedselvisie 2020-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:
Onder hoofdstuk 3. Doelen van de Voedselvisie (pagina 8) na de zin:

- *"Ecologie: De grondgebonden agrarische bedrijfsvoering draagt bij aan ecosysteemdiensten, klimaatadaptie en het reduceren van emissies, (bodem-) biodiversiteit en dierenwelzijn."*

toe te voegen:

- *"Daarnaast is er aandacht voor vissenwelzijn en het voorkomen van de schadelijke effecten van de visserij."*

Onder hoofdstuk 7. Criteria (pagina 22) na de zin:

- *"Ecologie: De grondgebonden agrarische bedrijfsvoering draagt bij aan ecosysteemdiensten, klimaatadaptie en het reduceren van emissies, (bodem-) biodiversiteit en dierenwelzijn;"*

toe te voegen:

- *"Daarnaast is er aandacht voor vissenwelzijn en het voorkomen van de schadelijke effecten van de visserij."*

Toelichting

De Voedselvisie stelt het zelf: Nederland is een van de grootste visproducenten van Europa. Wetenschappers slaan ondertussen alarm over de schadelijke impact van de visserij. Toch doet deze Voedselvisie niets met de visserijsector, de impact ervan op het milieu en natuur en het welzijn van vissen, en betrekt vissen alleen in het kader van mogelijk sluiten van kringlopen. Dit amendement corrigeert die omissie. Er is geen enkele reden om wel ambities in de Voedselvisie te stellen die betrekking hebben op agrariërs en landbouwdieren, maar niet op vissers en vissen. Visserij hoort duidelijk in de Voedselvisie thuis en moet daarom ook duidelijker, integraal bij de ecologische en dierenwelzijnsdoelen van de provincie worden betrokken. De integrale aanpak is waar PS ook om heeft gevraagd. De Raad van Dierenaangelegenheden heeft in een uitgebreid rapport dringend meer aandacht gevraagd voor vissenwelzijn. Dat kan betrokken worden bij de uitvoering van de Voedselvisie.
Fractie PvdD

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Opvallend is dat de provincie niets over visserij en vissen in de Voedselvisie wil zeggen, maar wel opeens capaciteit reserveert voor een onderzoek naar zogenaamde reststromen uit de visserij voor sluiting van kringlopen. Er zijn meerdere manieren om die kringlopen te sluiten. Het is niet de bedoeling dat we een systeem opbouwen waarin we afhankelijk worden van het in stand houden van massaal doden van dieren en suboptimale dierenwelzijn. Het aangekondigde onderzoek draagt op geen enkele manier bij aan een meer diervriendelijke provincie. Daarom het volgende amendement.

Amendement 8/01-023-21
Onderzoek naar reststromen uit de Visserij schrappen

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 1 februari 2021, ter behandeling van de Voedselvisie 2020-2030,

Besluiten:
om besluit 1 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:
1. De Voedselvisie 2020-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:
Onder 4.1 Agrarische sector (pagina 9) de volgende zin te schrappen:

- *"onderzoek in hoeverre (rest)stromen uit de Visserij kunnen worden ingezet in het sluiten van kringlopen;"*

Toelichting
De Voedselvisie stelt het zelf: Nederland is een van de grootste visproducenten van Europa. Toch doet deze Voedselvisie niets met welzijn van vissen en betrekt vissen alleen in het kader van mogelijk sluiten van kringlopen. Er zijn meerdere manieren om kringlopen te sluiten en helaas zijn ze niet allemaal even goed voor dierenwelzijn, waaronder die van vissen. De Raad van Dierenaangelegenheden heeft in een uitgebreid rapport dringend meer aandacht gevraagd voor vissenwelzijn. Het is bovendien niet de bedoeling dat we een systeem opbouwen waarin we afhankelijk worden van het in stand houden van massaal doden van dieren en suboptimale dierenwelzijn (lock in effect). Uitgangspunt zou moeten zijn dat we kringlopen willen sluiten met de best mogelijke resultaat voor dierenwelzijn en milieu. Het aangekondigde onderzoek draag daar niet aan bij en we kunnen ons geld en tijd beter besteden.
Fractie PvdD

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): We moeten tempo maken en stip op de horizon zetten, want de ondernemers en boeren hebben onze steun nodig. We hebben veel ondernemers gesproken die transitie willen maken of al bezig bij. Bij de vraag wat de provincie voor ze zou kunnen doen is vaak het antwoord: Stel een transitiecoach in, een laagdrempelig steunpunt waar de ondernemers en boeren terecht kunnen voor advies over subsidies, over mogelijkheden, ook in het kader van andere ambities van provincie. Iemand die ze ook kan verbinden met het bredere voedselnetwerk. Waarbij de naam van de provincie natuurlijk een belangrijke steun in de rug is. Daarom de volgende motie.

Motie 9/01-02-21
Transitiecoach ter ondersteuning groene ondernemers

Provinciale Staten van Noord-Holland, in online vergadering bijeen op 1 februari 2021, ter behandeling van de Voedselvisie 2020-2030;

constaterende dat:
- *in de Voedselvisie wordt erkend dat plantaardige eiwitten duurzamer zijn dan dierlijke en dat het onder andere daarom belangrijk is om in te zetten in de groene eiwittransitie voor humane consumptie;*
- *de groene eiwittransitie en de transitie naar natuurinclusieve landbouw veel voordelen kan opleveren voor natuur, milieu, klimaat, gezondheid en dierenwelzijn;*
- *veel ondernemers en boeren open staan om deze transitie te maken;*
- *ondernemers en boeren echter ondersteuning nodig hebben om de transitie te kunnen maken;*
- *deze ondernemers dit ook hebben aangegeven tijdens het symposium "Voedselvisie: Food for Thought" in het provinciehuis in maart vorig jaar;*

overwegende dat:

- *koplopers en beginners in de eiwittransitie en natuurinclusieve landbouw nu moeten concurreren tegen bedrijven van 'het oude' systeem die steun krijgen van de overheid, bestaande netwerken en subsidies, en dat is zwaar voor groene nieuwkomers;*
- *de groene eiwittransitie en transitie naar natuurinclusieve landbouw niet vanzelf gaat en de ondernemers/boeren vaak ondersteuning nodig hebben van de provincie;*
- *veel andere provincies die bezig zijn met de eiwittransitie en landbouwtransitie daarom hiervoor een soort transitiemanager of transitiecoach hebben aangesteld;*
- *de transitiecoach kan boeren en ondernemers ondersteunen door een duidelijk en makkelijk benaderbaar aanspreekpunt te zijn en ze onder andere met (gevestigde) bedrijven in de voedselketen (veehouders, telers, ontwerpers, producenten, wetenschappers, etc.) te verbinden, met ze mee te denken als het gaat om mogelijke (Europese) subsidies en bijvoorbeeld ruimtelijke kansen en mogelijkheden voor telen, verwerking en opslag van groene eiwitten;*
- *daarbij kan de transitiecoach integraal ook de doelen op het gebied van stikstofreductie, natuur, klimaat en milieu meenemen in adviezen en ondersteuning;*

gehoord de discussie, verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- *om bij de uitwerking van de Voedselvisie 2020-2030 ook de mogelijkheid voor de aanstelling van een transitiecoach voor het versnellen en ondersteunen van de groene eiwittransitie en de natuurinclusieve landbouw te onderzoeken;*
- *dat voor de behandeling van de Uitvoeringsagenda Voedselvisie aan PS/commissie voor te leggen;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD en DENK

De **VOORZITTER:** Er is een interruptie door mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Vindt u dat de overheid eetgewoontes aan haar burgers mag opdringen?

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD) : Nee.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): U zegt nee, maar uw verhaal komt op mij totaal anders over. Hoe ziet u het voor u om in uw optiek de eetgewoontes te wijzigen?

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Het is inderdaad niet de bedoeling of het op te dringen. Wij zeggen juist: Laat de consument zien wat slecht gaat in de landbouw. Dan kunnen ze ook betere keuzes maken. En laat zien wat de duurzame en meest diervriendelijke norm is. Dat is namelijk plantaardig. Als je dat laat zien, met behoud van keuzevrijheid, dan dring je niets op. Je laat zien wat eigenlijk de beste keuze is. Wil men toch wat anders dan kan men daar gewoon voor kiezen.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Het klinkt allemaal prachtig wat u zegt, maar in tegenstelling tot wat u zegt, heeft u zojuist een motie ingediend, dat we in de kantine van het Provinciehuis op een

andere manier tot ons eten zouden moeten komen. Dat is in mijn optiek iets in de zin van dat je andere mensen je wil wilt opleggen. Daar ben ik geen voorstander van. Hoe ziet u uw motie in relatie tot wat u zegt?

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Nu is het eigenlijk andersom. Nu zeggen we: De norm is dierlijk. Als iemand wat anders wil dan moet hij of zij dat doorgeven. We hebben met zijn allen vastgesteld dat dieren doden niet zo diervriendelijk is. We hebben allerlei problemen rond dierlijke eiwitten voor natuur, milieu en gezondheidsproblemen. Dat hebben wetenschappers en virologen vastgesteld. De maatschappij roept erom. Dan draaien we het alleen maar om. Mensen die nu gezonder, diervriendelijk of duurzamer willen eten, die moeten er apart om vragen. Draai het om. De norm is dan: We serveren plantaardig. Daarmee communiceren we dat dit de meest ideale keuze is en het meest diervriendelijk. Wat het feitelijk ook is. Mensen die toch iets anders willen, kunnen dat gewoon doorgeven, zoals ik dat nu ook doe. Het is niets opdringen, maar gewoon de norm omdraaien. Enkele ministeries en gemeenten handelen al op deze manier. In Delft heeft het CDA, een boerenpartij notabene, dit voorstel zelf ingediend, waarop de norm op deze manier wordt gehanteerd. Het is mooi en verbindend.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): De VVD gunt iedereen zijn eigen vergezicht. Mijn vergezicht is het volgende, namelijk dat iedereen op deze wereld betaalbaar voedsel tot zich kan nemen. Ik vraag me af welke mensen mijn collega van de Partij voor de Dieren zij gaat teleurstellen doordat u een dusdanig beleid voorstelt waarmee de voedselproductie dusdanig omlaag gaat dat monden gewoon niet gevoed kunnen worden.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik kan hier een college over houden. Als de heer De Wit bij ons voedselsymposium aanwezig was geweest vorig jaar met een Oxford professor en Louis Bolk dan had hij kunnen horen dat door deze transitie te maken juist meer monden kunnen worden gevoed. Plantaardige eiwitten zijn efficiënter door een efficiënter grondgebruik.
Je kunt grote stappen maken. Meer mensen voeden met minder grond.

De **VOORZITTER**. Heeft de heer De Wit voldoende aan dit antwoord, of heeft hij nog een vervolgvraag?

De heer **DE WIT** (VVD): De VVD kijkt gewoon naar buiten wat boeren bijdragen aan de voedselvoorziening en niet naar een symposium waar over de toekomst wordt gesproken. Daar kunnen mensen niet van eten. Gegeven uw visie, waar gaat u de ruimte vinden om de landbouw meer natuurinclusief te maken?

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD) : Als de heer De Wit heeft geluisterd. Volgens mij is dat ook opgemerkt door de gedeputeerde in de vorige commissievergadering. Dit hoeft niet per definitie meer ruimte in te nemen. De overgang naar meer plantaardig en minder dierlijk kost per definitie minder ruimte. Dat is gewoon een feit. Ik vraag me vooral af waarom de VVD, na decennialang

aan het roer te hebben gestaan en de boeren in deze ellende te hebben gezet, samen met het CDA, hier verder mee wil gaan. Dat is de vraag.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ik wil graag weten of Statenlid Kostiç bereid is haar uitspraak over de impact die rundvlees heeft te nuanceren. Runderen eten gras. Op heel veel delen in de wereld, maar ook in Nederland zijn plekken waar alleen maar gras groeit. Mensen kunnen geen gras eten. Die runderen zijn juist zo goed, omdat ze dat gras voor mensen kunnen omzetten naar eetbare eiwitten. De impact die u schetst is niet zoals het is en moet genuanceerd worden. Bent u daartoe bereid?

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD) : Ik volg de wetenschap. De wetenschap stelt dit. Dit is wat ik zeg en dit is wat de wetenschap zegt. Ook op grasland kunnen we ander voedsel verbouwen. Daar is ook veel innovatie. Kijk naar Those Vegan Cowboys. Zij gaan van gras melk maken.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): U haalt er wetenschappelijke dingen bij. U neemt alleen mee wat in uw eigen straatje past. Daarom wil ik zo graag dat weten of u bereid bent om dingen te nuanceren. Ook in Nederland zijn vele regio's waar echt alleen gras kan groeien en geen andere producten.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD) : Ik vind het jammer dat het CDA weer niet naar de wetenschap luistert en een beetje in achterhoede blijft zit. Dat is jammer, want er zijn heel veel boeren en ondernemers die echt wel voor die transitie willen gaan. Ze worden geremd door het beleid van het CDA. Ook het CDA dat landelijk pleit voor vrijhandelsverdragen met Oekraïne, Canada en Zuid-Amerikaanse landen waar de normen nog lager zijn en waarmee onze boeren worden weg geconcurreerd en dierenwelzijn achteruitgaat. Reflecteer daar nu eens op. Dan kunnen we verder praten. Ik hoop dat we samen kunnen optrekken om de boeren juist te helpen.

We zijn blij dat de provincie pleit voor transparantie en goede communicatie. Uit alle onderzoeken blijkt namelijk dat consumenten pas bereid zijn meer te betalen voor een product, als niet alleen duidelijk wordt gemaakt welke producten goed zijn, maar ook wat niet goed gaat in de landbouw. De meeste mensen weten nog steeds niet wat er gebeurt met dieren. Geiten worden onthoornd met een hete bout. De sector beweert dat dit nodig is voor de eigen veiligheid van de geit, terwijl het eigenlijk alleen voor het economisch gewin is. Op die manier kunnen zoveel mogelijk dieren bij elkaar worden gepropt. Kippen hebben in meerderheid de ruimte van 1A4'tje om op te leven. Kalfjes, mannelijke stiertjes worden direct apart gezet van hun moeder en zo snel mogelijk vet gemest en geslacht, omdat ze eigenlijk een afvalproduct zijn van de melkindustrie. Over dat soort dingen moeten we duidelijk zijn.

De **VOORZITTER**: U heeft zes amendementen en twee moties ingediend. Zodra deze door de griffie zijn ontvangen, maken ze onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): De ChristenUnie is blij dat er een brede en integrale visie ligt op de productie, handel en consumptie van voedsel. We zijn ook heel blij dat er zoveel partijen hebben

meegedacht. We bedanken alle betrokkenen daarvoor. De CU vindt dat deze visie de goede kant uitwijst. We moeten naar een duurzaam voedselsysteem, dat goed is voor de natuur en het klimaat en de ondernemer. Dingen als aandacht voor korte ketens, oog voor het verdienmodel van de boer en het benoemen van eerlijke prijzen zijn goede zaken. Dit waren belangrijke onderdelen van het verkiezingsprogramma van de CU. Toch had de fractie gehoopt dat een aantal doelen concreter benoemd zou worden. Het zou moeten beginnen met concrete definities over hoe wij willen dat de landbouw en natuur samengaan, bijvoorbeeld: bodem en biodiversiteit in 2030 beter dan in 2021, of ecosysteem diensten zijn rendabel, of de uitstoot wordt gehalveerd in 2030. Dat zou moeten uitmonden in concrete doelen. Het CDA heeft haar vinger op het feit gelegd dat er veel termen in omloop zijn, die gebruikt worden in deze Voedselvisie om een evenwichtige en toekomstige landbouw te beschrijven. Het CDA vraag al die termen op te nemen in het doel. Wij zien vooral daarin een aanwijzing dat we duidelijker moeten zijn over wat we precies willen bereiken. We hebben begrepen dat de concretisering deels gaat plaatsvinden in de Uitvoeringsagenda. We zien daar naar uit. We willen de gedeputeerde vragen of ze bij die Uitvoeringsagenda niet alleen de acties wil benoemen, maar ook een concretisering wil geven van de ambities en doelen, zodat we daarop scherper de voortgang kunnen monitoren. De PvdA en de SP hebben aandacht gevraagd om gezondheid mee te nemen. Dat ondersteunen wij van harte. We zijn ook heel positief over het stimuleren van boerderij-educatie, zoals DENK dat inbracht. We horen wel graag van de gedeputeerde in hoeverre dat overlapt met taken die de gemeenten al hebben.

De heer **DE WIT** (VVD): Voedsel is iedere dag weer essentieel voor onze samenleving. In een wereld die steeds meer mensen moet voeden, spelen Noord-Hollandse bedrijven een belangrijke rol, op het wereldtoneel soms zelfs en in alle door GS genoemde schakels van de voedselketen. Dat verdient waardering. Een belangrijke voorwaarde voor het behouden van deze conditie is het waarborgen van het toekomstperspectief voor de komende generaties. In de agrarische sector is juist dit een probleem. Nogmaals benadrukt de VVD het belang van het aantrekken van jong talent, zodat ook over tien jaar er nog mensen zijn die zich willen inzetten voor ons voedsel.
We lazen in de krant dat meer dan de helft van de 55-plussers in de agrarische sector geen opvolger klaar heeft staan. Dit is een risico en tegelijk een kans, waar we ook als provincie ons voor mogen inzetten. Daarnaast het punt over natuurinclusieve landbouw. Volledige natuurinclusieve landbouw in 2030 is de ambitie conform de Omgevingvisie 2050. De VVD is blij dat er geen ruis bleek te ontstaan tijdens de commissievergadering tussen de Omgevingsvisie en deze Voedselvisie. Daarnaast is de VVD blij dat we werken op basis van vrijwilligheid en het halen van ambities, dat er geen doelstelling op het aantal dieren komt en dat de provincie vooral de stimulerende rol wil pakken. We geloven dat het recht doet aan de samenwerking die bedrijven van ons mogen verdienen. Daarnaast is in de commissie door een aantal partijen gevraagd om de invoering van ruimtelijke instrumenten ter ondersteuning van de Voedselvisie.
Voor de VVD geldt: vrijwillig is vrijwillig. Daarbij passen geen dwingende of beperkende instrumenten buiten de natuurgebieden. Immers, we gaan de consument ook niet voorschrijven wat hij wel en niet mag eten. Consumentengedrag is mede bepalend voor wat er verderop in de keten gebeurt. Daar dient de provincie rekenschap va te nemen. Daarnaast wil de VVD geen kop op landelijk of Europees beleid, zodat wij het level playing field voor bedrijven kunnen

waarborgen. In de inbreng zal mijn collega van GroenLinks daar ook een motie indienen die we mede indienen. De VVD vindt dat de focus nu moet liggen op de uitvoering van deze Voedselvisie. In de uitvoering verwacht de VVD dat de gedeputeerde focus aanbrengt, gegeven ook de moeizame rol van de provincie ten opzichte van de hele keten. We kunnen niet ons overal tegenaan bemoeien. De VVD gelooft in focus op drie punten, namelijk het delen van kennis met de partijen in de voedselketen, het werken aan en onderzoeken van nieuwe verdienmodellen en het verdienvermogen van ondernemers en het oppakken van concrete praktijkgerichte projecten van uit het bedrijfsleven.
Tot slot: Hoe zit het nu met de impact van corona op de voedselketen en daarmee op de Voedselvisie? Als de VVD ziet gebeuren in deze coronatijd dan is dat er lokaal initiatieven ontstaan om voedsel direct bij de boer af te halen. Door een simpel te volgen route kan de consument een divers aanbod aan producten tot zich nemen. Hoe kunnen we daar nu concreet op aansluiten met het budget vanuit de Voedselvisie? Dit past immers bij uitstek bij de gedachte die in de Voedselvisie tot uiting is gekomen en het ontstaan bovendien van onderop.

De heer **SMALING** (SP): Het is een goed plan om een voedselvisie te hebben als provincie. Ik heb me in de commissievergadering positief uitgelaten over deze daad van dit college en de steun van de SP voor deze aanpak. Het geeft een goed overzicht van hoe de ketens in elkaar steken. Er is ook een goede beschrijving van op welke punten zou kunnen worden ingegrepen om de keten als geheel duurzamer te maken, of socialer, of ruimtelijker beter ingepast. In die zin zondermeer een goed plan. De discussie over het aantal dieren moet wel gevoerd worden, maar de vraag is wel op welk schaalniveau hier die discussie moet worden gevoerd. Landelijk is het beleid om naar een circulaire economie over te stappen. Dieren moet je alleen voeden met gras op bodems waar je niets anders kan. Met veen kun je niet heel veel anders dan dat tot grasland bestemmen. Dieren kun ook wordt gevoed met reststromen uit de voedselindustrie. Dat betekent wel dat soja en mais moeten worden uitgesloten. Ik vraag me af of we dat als provincie moeten gaan regelen, of dat het nationaal of internationaal moet worden geregeld. Iemand moet het goede voorbeeld geven. Het kan best zijn dat de provincie daar het voortouw in neemt. Ik vraag me af of we als provincie niet een te grote broek gaan aantrekken met deze Voedselvisie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Kostiç.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Is de heer Smaling ermee bekend dat Louis Bolk juist heeft aangegeven dat er echt wel teelt mogelijk is in onze veengebouwen, juist richting die plantaardige transitie? Daar hoort ook de natte teelt bij.

De heer **SMALING** (SP): Ja, dat weet ik. Je kunt veel op allerlei bodems. Het gaat natuurlijk ook om gebieden als droge savannes. Daar kun je niet veel anders dan dieren houden. Sommige graslanden in Nederland zijn niet makkelijk productief te maken voor iets anders dan dierhouderij, waarbij ik dan liever extensieve dierhouderij heb dan intensief. In de commissievergadering hadden we het over de wortel en de stok. Ik vind dat op provincie niveau die wortel belangrijker moet zijn dan die stok. Anders krijg je de mensen niet mee.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik ben het helemaal eens met de wortel. Tegelijkertijd is er ook een stip op de horizon nodig. Daar wachten we al tientallen jaren op. Landelijk heeft de SP daarvoor, ook richting de provincies opgeroepen om voor de intensieve veehouderij, dus extensivering waar u het over heeft, een stip op de horizon te zetten en dat streven uit te spreken. Bent u bereid om aan die oproep te voldoen en straks ons amendement te steunen?

De heer **SMALING** (SP): Of we het amendement steunen kan ik nu nog niet op antwoorden. Die lijn waarover u het heeft, steunen we. Dat doen we het liefst op een manier dat zoveel mogelijk burgers dat ook zien zitten en het voordeel er van zien.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ik wil verduidelijken dat het CDA niet gepleit heeft om runderen alleen te houden op plekken waar alleen maar gras geteeld kan worden. Wij zien ook heel veel andere mogelijkheden in Noord-Holland, maar zeker goed dat u de veenweiden noemt als voorbeeld. Dat zijn inderdaad gebieden waar echt alleen gras groeit en ingezet kan worden voor groene eiwittransitie. Ik wil dit nuanceren, zodat het niet verkeerd begrepen wordt. Begrijpt u dat?

De heer **SMALING** (SP): Ja, dat begrijp ik. Iedereen heeft het over die overstap van lineair naar circulair. Vaak wordt dat een op een vertaald in dat je echt van alle dieren af moet, terwijl dat niet zo is. Er zijn gronden waar je niks anders kunt doen. Er moet nog veel meer worden ingezet op bijproducten uit de voedingsindustrie. Dat is de te begane weg.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD) : Bent u ermee bekend dat naast wetenschap de meerderheid van burgers af wil van intensieve veehouderij? Bent u het met ons eens dat als we een voedselsysteem kunnen inrichten waarin we geen dieren meer hoeven te gebruiken en te doden, dat een wenselijk systeem is. Als het kan waarom zouden we dan nog dieren doden?

De heer **SMALING** (SP): Ik deel uw punt. Ik waardeer de lijn die uw partij daarin bewandelt, laat ik daar duidelijk over zijn. Maar ik denk dat je genuanceerd moet kijken naar dierhouderij in de toekomst. Een deel daarvan heb ik net al verwoord. Een ander facet daaraan is dat het ene dier het andere dier niet is. Groot vee legt een enorm beslag op grond en heeft een grote milieu voetafdruk in de vorm van broeikasgas uitstoot. Van geïntegreerde visserijsystemen en extensieve kippenhouderijen is die voetafdruk minder groot. Daardoor kan men de noodzakelijk dierlijke eiwitten binnen krijgen. Vooral in de tropen zijn dierlijke eiwitten voor jonge kinderen essentieel en vette diëten.
Wij steunen de motie van GL In de uitvoering van deze visie moet snel resultaat kunnen worden getoond. De gedeputeerde zal moeten kijken waar snel resultaat kan worden behaald, zodat er ook snel wat uit komt.
Namens de SP dien ik een motie in over gezondheid. Dat sluit aan bij het amendement van de PvdA. In het amendement is het alleen maar een woord. Ik zou er graag een motie aan willen toevoegen. In het veranderen van voedselsystemen wereldwijd zie je vaak dat wordt uitgegaan van drie doelen die je tegelijk wilt dienen. Het ene doel gaat over sociaal economische ontwikkelen, het tweede doel gaat over duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en de

derde vooral over gezondheid en voeding. Dat komt nu niet terug in de Voedselvisie. Dat lijkt me toch wel van belang. Er gaan kinderen zonder ontbijt naar school. Er zijn problemen met overgewicht. Dat legt een druk op de zorg. Dat brengt kosten met zich mee die niet verwerkt zijn in prijzen van voeding. Het verzoek aan GS is om het doel gezondheid/voedingswaarden een prominentere plek te geven in de Voedselvisie dan thans het geval is.

Motie 10/01-02-21
Gezondheid in Voedselvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 2 februari 2021,

Constaterende dat:
- *De ontwikkeling van duurzame voedselsystemen volop in de aandacht staat;*
- *Gedeputeerde Staten van Noord-Holland daar nu een nuttige bijdrage aan wil leveren;*

Overwegende dat:
- *De meeste (inter)nationale benaderingen rond voedselsystemen zich richten op afwegingen en synergie tussen de doelen sociaaleconomische ontwikkeling, duurzaam gebruik van hulpbronnen en gezondheid/voedingswaarde;*
- *Gezondheid nadrukkelijk in de provinciale omgevingsverordening is opgenomen als na te streven doel;*

Besluiten Gedeputeerde Staten opdracht te geven om:
- *Het doel gezondheid/voedingswaarde een prominentere plek te geven in de Voedselvisie dan thans het geval is;*

En gaat over tot de orde van de dag,
Fractie SP

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van mevrouw Jellema van de PvdA.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Hoe had de heer Smaling het zich precies voorgesteld? Wat wil hij dan nog aan het algemene begrip gezondheid sleutelen? Moet er een hoofdstuk bij?

De heer **SMALING** (SP): Ik had ook een amendement kunnen indienen in aanvulling op uw amendement. Dan wordt het ook wel erg voorschrijven. Het enige wat ik wil is dat de gedeputeerde inziet dat je niet om de gezondheidsvraagstukken heen kan en dat bijvoorbeeld een kaart wordt gemaakt van Noord-Holland met eetgewoonten en het consumentengedrag. Verschilt dat per deel van de provincie? Hoe krijg je mensen, die teveel suikers, zouten en vetten innemen, in de korte keten richting de lokale producten? Dat zou je als onderdeel van het programma kunnen invoeren. Ik wil dat verder niet voorschrijven. Deze motie is gewoon meer om de gedeputeerde in te laten zien dat dit zinnig zou kunnen zijn.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): De motie borduurt voor op ons amendement. Bent u voornemens om ons amendement te steunen? Wij gaan wel echt in op het in de tekst opnemen van het begrip gezondheid en ook betaalbaarheid.

De heer **SMALING** (SP): Ja, dat gaan we zeker steunen. Het gaat om afwegingen. Je hebt een duurzaamheidsdoel, een sociaal economisch doel en een gezondheidsdoel. Als je het voedselsysteem gaat veranderen en dan kan één van de doelen erop vooruitgaan, maar dat kan ten koste van een ander gaan. Op die manier moet je er wel naar kijken.

De **VOORZITTER**: U heeft een motie ingediend. Die maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DEKKER** (FvD); Verrassend om zo een uitgebreid stuk van de provincie over een mondiaal onderwerp als de voedselvoorziening. Is het niet een beetje overambitieus? Bovendien lijken diverse partijen te stimuleren om te pleiten voor verdere betutteling vanuit de provincie. Wij wijzen dit af. Lange tijd werd het verhaal verteld dat we tenminste twee aardbollen nodig zouden hebben om als mensheid in de toekomst te kunnen voortbestaan, als we doorgaan zoals we nu doen. Dat sloeg onder andere op de hoeveelheid landbouwgrond in de wereld. Die zou op termijn ernstig tekort schieten door de bevolkingsgroei, maar ook wanneer we steeds meer vlees gaan eten. Uit het oogpunt van optimaal landgebruik en ook uit de optiek van energie en grondstoffengebruik is dat niet het meest efficiënt. Dat is wereldwijs wel precies wat er gebeurt. Naarmate meer mensen wereldwijd uit de armoede komen, -daar is door de coronacrisis weliswaar een stevige dip in gekomen-, worden gaan ze niet zozeer meer eten, maar vooral anders. Het menu verschuift in de richting van meer vlees. Dat is de reden waarom economische en demografische groei een grotere impact hebben op de voedselproductie en het landbouwgrondgebruik. Het investeren in grote arealen landbouwgrond lijkt op basis van het voorgaande een interessante lange termijn strategie. Die grond wordt schaars en zou in waarde moeten stijgen. Ik heb van dichtbij gezien dat deze redenering niet opgaat. Het aantal hectaren landbouwgrond in de wereld is ten opzichte van honderd jaar geleden zelfs iets afgenomen, terwijl de wereldbevolking is verviervoudigd en we wereldwijd meer en gevarieerder eten dan ooit tevoren. Dat heeft alles te maken met moderne landbouwtechnieken. Precisie irrigatie en bemesting, zaadveredelingsinnovaties, geavanceerde veeteeltmethodes en ook een uitgekiende distributie en logistiek van zand tot klant. Nederland met de Landbouwuniversiteit Wageningen is daarin een internationale voorloper. Nederlandse boeren zijn naar alle denkbare maatstaven de modernste, meest efficiënte en duurzaamste ter wereld. Vandaar dat landbouwproducten en -technieken een belangrijke exportsector zijn. Echt iets om trots op te zijn. Alleen met deze efficiënte en moderne landbouwtechnieken kan de wereldbevolking ook in de toekomst worden gevoed, met een minimaal beslag op natuurlijke hulpbronnen. Met kleinschalige boerderijtjes met een gemengd erf waarover we vroeger op school leerden, kan het allang niet meer. Dan vragen velen zich af waarom die landbouwproductie moet gebeuren in het dichtbevolkte Nederland; het is immers voor een groot deel voor de export. De heer Dekker vindt dat decadent. Dan mogen boeren hier wat kleinschalig verbouwen voor de lokale markt, circulair, macrobiotisch met oude, vergeten appelrassen, experimentele sprinkhanenkweek en eiwit uit maden. Het

circulaire en kringloop denken is al eeuwenlang een onlosmakelijk onderdeel van de voedselvoorziening en de landbouw. Het hergebruik van alles en nog wat is een vaste component. Bij de voedselproductie wordt lang van te voren ingespeeld op de timing ervan, de smaak naar de laatste mode en de voorkeuren wereldwijd, zodat er zo min mogelijk verloren gaat. Dat gaat verder dan de meeste mensen voor mogelijk houden. Ieder varkentje wordt van snuit tot staart gebruikt, tot in de schijfremmen van de duurzame Prius aan toe. Leest u het boek PIG 450 09 erop na. Er is geen regiefunctie vanuit de overheid nodig. Sterker waar die er wel is en getracht wordt de stromen te sturen, gaat het altijd wel ergens mis. In dat verband wat ik blij verrast dat de gedeputeerde in de Voedselvisie Adam Smith aanhaalt. Dit genie kan niet vaak genoeg genoemd worden. Wanneer je ziet hoe uitgekiende de tijdige productie en distributie van voedsel voor de wereld, maar ook voor een grote stad, plaatsvindt, realiseer je je dat dit nooit vanuit een overheid gepland zou kunnen worden. Dit is The invisible hand van de vrije markt.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie door de heer Carol.

De heer **CARDOL** (GL): Heeft u de Voedselvisie gelezen? Over de perspectieven die u schetst over kleinschaligheid en het niet inzetten van moderne middelen heb ik in de Voedselvisie niets kunnen lezen. De vraag is aan wie de heer Dekker zijn verhaal richt. Het heeft niets met de Voedselvisie te maken. Klopt dat?

De heer **DEKKER** (FvD) Ik schetst de grote lijnen van denken, waarvan ik vermoed dat die aan de Voedselvisie ten grondslag liggen. Die grote lijnen van denken hebben te maken met het terugdringen van grootschaligheid en dierlijk eiwit. Ik verzet me tegen dat denken.

De heer **CARDO**L (GL): Er staat nergens in de Voedselvisie dat er niet met moderne innovatie productiemethoden gewerkt mag worden.

De heer **DEKKER** (FvD): Nee hoor, dat zal ik ook niet beweren.

Wanneer er een markt is voor lokaal kleinschalig geproduceerd voedsel en de lokale producent slaagt erin tegen beter dan kostendekkende prijzen te verkopen dan heeft hij onze zegen. De praktijk wijst echter uit dat dit een heel lastige opgave is, omdat een constante kwaliteit geleverd moet worden, een voorspelbare kwantiteit en alle stappen in de hele keten moeten kloppen. In de meeste gevallen worden het ontnuchterende en niet duurzame verspillingsexercities. Alle hulpprogramma's en interventies die de gedeputeerde voor ogen staan bij het verder brengen va deze Voedselvisie zijn naar onze overtuiging of allang in de een of andere vorm praktijk, omdat ze economisch interessant zijn, of alleen haalbaar bij een permanent openzetten van de subsidiekraan of verspilde moeite en betutteling. Het risico dat de bedrijvigheid overeind wordt gehouden, of zelfs overeind wordt geholpen, die structureel niet zonder overheidshulp en alleen bestaat om de goede bedoelingen te strelen is levensgroot.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Kapitein.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Gezond voedsel, een ruim aanbod van plantaardige producten, natuurinclusieve landbouw en kringlopen, geen giftige gewasbeschermingsmiddelen, gezond bodemleven, rijke biodiversiteit, diervriendelijke veehouderij en winstgevende boerenbedrijven in balans met de natuur. Dat is wat D66 wil bereiken voor ons voedsel in 2030. Een omslag zodat voedsel voor iedere speler in de keten het nieuwe goed wordt, zodat ze met trots kunnen bijdragen aan deze brede ambities. Dus waarbij voedsel niet alleen een efficiënte inkomstenbron is, maar ook van groot belang voor de gezondheid en de natuur. Ons voedsel moet de bron worden voor innovatie, zoals nu op dit moment de digitale wereld dat is. Onze Noord-Hollandse innovatiekracht gaan we met elkaar nog meer inzetten voor dit doel. Onze Voedselvisie met ambities is hierbij niet alleen essentieel maar biedt ook ruimte voor veel zaken die nog niet bedacht zijn, met als prioriteit zicht op de gehele keten vanuit meerdere perspectieven en focus op degeneratieve landbouw, kringlooplandbouw en korte ketens.
De provincie gaat alles doen om deze doelen voor 2030 te bereiken en deze ambities uit de Voedselvisie zijn voor ons echt uitdagend genoeg.
'Boeren en business in balans' is een geweldige titel, wat D66 betreft. Immers het gaat om een balans met meerdere doelstellingen en doelstellingen die ook met elkaar in conflict kunnen zijn, zeker vanuit korte termijn perspectief. Een robuuster verdienmodel voor spelers in de keten is cruciaal. D66 gelooft dat de volgende Staten hierbij perspectief bieden, maar het kan niet alleen door de provincie gestimuleerd of geregeld worden. Zaken als een hoger aandeel van korte ketens met directe hogere marges voor de boer, multifunctionele landbouw, waardoor een boer meerdere inkomstenbronnen heeft, focus op groeien door vernieuwing in plaats van alleen groei door volume. Denk hierbij aan vernieuwing op het gebied van biodiversiteit, natuur, dierenwelzijn, landschap, bodembeheer, waterberging, recreatie, toerisme, sociaal, onderwijs en zorg. De ketenbenadering vinden we van groot belang, juist om alle spelers, inclusief boeren, burgers en andere betrokkenen dichter bij elkaar te brengen. Daarom hebben we samen met GroenLinks en vele andere partijen een motie opgesteld, die dadelijk door GL wordt ingediend, onder de naam gebiedscoöperaties. In deze motie gaat het om participatie van alle betrokkenen in de voedselketen. Dus inclusief individuele boeren, burgers en anderen. Gebiedscoöperaties zouden een mooie samenwerkingsvorm kunnen zijn. Dit lijkt D66 een eigentijdse en praktische manier om het begrip voor elkaar te vergroten. Niet onbelangrijk hierbij is de integrale aanpak met links naar andere doelstellingen van het gebied, zoals de realisatie van natuur, vergroten van biodiversiteit, verbeteren van waterkwaliteit, stoppen van de bodemdaling en het verminderen van stikstof.
D66 kijkt uit naar de Uitvoeringsagenda, waarin naar verwachting de transitie academie en de aansluiting op groenonderwijs een belangrijke rol gaan krijgen. In de tweede termijn volgt onze reactie op de andere moties en amendementen.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Allereerst, het opdringen van de eigen eetgewoonten aan anderen, tot in de kantine van het Provinciehuis aan toe is, wat de PVV betreft, de wereld op zijn kop.
Het college stelt dat er tal van voorbeelden van bedrijven en ondernemers zijn, die zich richten op niches en duurzaamheid weten te vermarkten. Een prima zaak, zolang het maar gebeurt

zonder subsidie. Laat de markt zijn werk doen. In de visie valt te lezen dat het budget van 6,1 miljoen euro is vrijgemaakt voor de uitvoering van de Voedselvisie waaronder de subsidieregelingen. Daar wordt de PVV bepaald niet enthousiast van. We zijn dan ook benieuwd naar de uiteindelijke uitwerking van de subsidieregelingen. Ik zou graag van de gedeputeerde vernemen of deze subsidieregelingen ook worden meegenomen in de beleidsevaluatie.
Vindt de PVV de gehele Voedselvisie slecht? Zeker niet. Zo vindt de PVV het voorkomen van voedselverspilling een goede zaak, evenals het waarborgen van dierenwelzijn en het bevorderen van het gebruik van regionale producten. Prima punten, ook in het licht van de economie ondermijnende coronacrisis.

De **VOORZITTER**: Dan geeft ik het woord aan de heer Cardol.

De heer **CARDOL** (GL): Ik las het boek 'Boer doet leven' van Caspar Janssen. Twintig landschapsboeren vertellen een hoopvol en inspirerend verhaal, zoals over Hoeve Biesland, onder de rook van Delft. Minister Schouten presenteerde er haar visie op kringlooplandbouw. Op Hoeve Biesland gaan natuur en landbouw prima samen. Een ander verhaal gaat over een akkerbouwer in Groningen. Hij nam het bedrijf dertig jaar geleden over van zijn vader, maar het ging steeds meer knagen. Mensen spraken hem aan op gifgebruik, terwijl hij daar zo netjes mee was. Hij werkt nu op een natuurinclusieve manier, met andere zaden, minder ploegen, bredere akkerranden en steeds op zijn manier zoekend en experimenterend. Er zijn weer broedende kieviten en grauwe kiekendieven op zijn land. Het is een mooi boek, juist door de verscheidenheid van de verhalen. Er is niet een oplossing, geen rechte weg. Het is een investering in de toekomst. Voorbeelden maken duidelijk hoe ons voedselsysteem en de biodiversiteit samenhangen. Daarom heeft GL zo gehamerd op deze visie. Ons voedselsysteem is zijn houdbaarheidsdatum voorbij, vanwege het klimaat, de biodiversiteit, gezondheid en dierenwelzijn, maar ook vanwege de toekomst van onze boeren.
We zijn blij met Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit. Er had nog best een schepje bovenop gekund, maar alle landbouw in 2030 natuurinclusief op niveau 2 is een mooi en haalbaar doel. We zijn dan niet klaar, maar als we dit halen dan hebben we over tien jaar een mooier en gezonder Noord-Holland en een betere toekomst voor onze boeren. We gaan niet meer schaven aan deze visie, maar willen aan de slag. Hoe? Daar hebben we nog enkele voorstellen voor. Ik wil graag drie moties indienen, waarvan er één alvast bij het Masterplan Biodiversiteit.
In de eerste motie doen we een voorstel om te gaan experimenteren met gebiedscoöperaties. Ik schreef er samen mevrouw Kapitein van D66 een discussienota over. De motie dienen we samen met de PvdA, SP en DENK in. Gebiedscoöperaties of andere samenwerkingsallianties brengen producenten en consumenten bij elkaar. Ze helpen bij het bouwen aan korte ketens. Ze leveren een bijdrage aan het overbruggen van tegenstellingen. Ze betrekken mensen bij hun leefomgeving en kunnen ook helpen bij het oplossen van andere complexe problemen, ook omdat ze vaak een goede voedingsbodem zijn voor innovatie.

Motie 11/01-02-21
Gebiedscoöperaties

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 februari 2021 ter bespreking van de Voedselvisie Provincie Noord-Holland 2020-2030 'Boer & Business in Balans',

constateren dat:

- *De Voedselvisie een brede visie is op de transitie van ons voedselsysteem;*
- *De Voedselvisie daarom ziet op alle schakels van de voedselketen van producent tot consument;*
- *De Provincie volgens de Voedselvisie streeft naar een beter evenwicht tussen economische, ecologische, ruimtelijke en sociale belangen;*
- *De Voedselvisie uitspreekt dat het belangrijk is te komen tot een betere verbinding tussen stad en platteland*

overwegen dat:

- *Samenwerkingsallianties zoals gebiedscoöperaties de betrokkenheid van bewoners bij hun omgeving en bij de productie van voedsel kunnen versterken;*
- *Er gebiedscoöperaties bestaan die gericht zijn op het samen realiseren van projecten binnen het doelbereik én werkgebied van de coöperatie, en daardoor bij uitstek broedplaatsen zijn voor innovatie, nieuwe agrarische verdienmodellen en het ontstaan van korte ketens;*
- *Een samenwerkingsvorm als een gebiedscoöperatie producenten en consumenten samenbrengt in één organisatie, waardoor er gezamenlijk belangen afgewogen worden in het werkgebied;*
- *Overheden bij samenwerkingsallianties in verschillende rollen betrokken kunnen zijn, bijvoorbeeld door aan te jagen, te financieren of te faciliteren;*
- *Deze vormen van integrale samenwerking een bijdrage kunnen leveren aan participatie in beleidsontwikkeling en –uitvoering, waarbij complexe processen kunnen worden versneld door vroegtijdige betrokkenheid bij veranderingen;*

zijn van mening dat:

- *Gebiedscoöperaties een belangrijke rol kunnen spelen in het realiseren van meerdere doelen van de Voedselvisie;*
- *De afstand tussen boer en burger hiermee verkleind kan worden;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. *Een Quick scan te laten uitvoeren naar:*
    - *de mogelijke waarde van samenwerkingsallianties zoals gebiedscoöperaties voor de uitvoering van de Voedselvisie*
    - *de condities die voor goed functioneren van dit soort samenwerking nodig zijn*
    - *locaties waar initiatieven zijn om te komen tot samenwerkingsallianties tussen meerdere partijen inclusief bewoners of deze al bestaan*
2. *Met gebruikmaking van de uitkomsten van de Quick scan in het uitvoeringsplan tenminste 2 pilots om samenwerkingsallianties en/of gebiedscoöperaties aan te jagen en/of te ondersteunen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties van GL, D66, PvdA, SP en DENK

De heer **CARDOL** (GL): De tweede motie, die we samen met de PvdD indienen, gaat over de eiwittransitie. Het is duidelijk hoe belangrijk en kansrijk die is. In de Voedselvisie staat het voornemen om vijf projecten te starten. Dit voorstel is een van die vijf projecten, wat ons betreft. We hebben de afgelopen periode gesproken met boeren, met LTO en het Louis Bolk Instituut. In Noord-Holland is veel belangstelling voor de teelt van eiwitrijke gewassen. Het probleem is dat de markt nog onvoldoende is ontwikkeld.

Motie 12/01-02-21
Projectvoorstel Eiwittransitie

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 februari 2021 ter bespreking van de Voedselvisie 'Boer & Business in Balans',

Overwegende dat:

- *De Voedselvisie wordt gevolgd door een uitvoeringsprogramma waarin projecten worden benoemd waarmee de provincie invulling geeft aan de Voedselvisie.*
- *De Provincie uitspreekt zich te willen inzetten voor een ketenbrede aanpak van de teelt van eiwitrijke gewassen, nieuwe vormen van eiwitbronnen en het herwinnen van eiwit uit reststromen (eiwittransitie).*
- *De Provincie daaraan de komende jaren wil bijdragen met vijf eiwittransitieprojecten.*

Constaterende dat:

- *De markt voor eiwitrijke gewassen sterk groeit en dus ook kansen biedt voor de landbouwsector in Noord-Holland.*
- *Er veel kansrijke eiwitgewassen voor Nederland zijn zoals lupine, veldboon, soja, linzen, erwten en kapucijners, waarmee op diverse plekken - ook in Noord-Holland – al ervaring wordt opgedaan.*
- *Telers aangeven dat peulvruchten goed passen in hun bouwplan, maar dat in opvolgende schakels in de keten nog onvoldoende kansen zijn om tot voldoende rendement te komen.*
- *Het ontwikkelen van nieuwe teelten en daarop volgende processen in de voedselketen vraagt om innovatie die de provincie uitstekend kan ondersteunen door te helpen met kennisontwikkeling, te faciliteren en stimuleren, het leggen van verbindingen tussen schakels in de voedselketen en hulp bij (het vinden van) de financiering.*

Nodigen het College uit om:

1. *In samenwerking met bijvoorbeeld het Louis Bolk Instituut een proefproject te starten met meerdere schakels uit de voedselketen, waaronder enkele akkerbouwbedrijven, een of meer*

bedrijven of startups voor de verwerking en een of meer bedrijven voor de vermarkting, bijvoorbeeld horecabedrijven.

2. *Tijdens de looptijd ruim aandacht te genereren voor het proefproject ook met op de consument gerichte communicatiemiddelen om de eiwittransitie in alle schakels van de voedselketen te stimuleren. Hierbij kan ook de transitieacademie een rol vervullen.*

En gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL en PvdD

De heer **CARDOL** (GL): En dan de derde motie. Vele insprekers en commissieleden wezen op het feit dat er nog weinig concrete stappen en middelen in de visie staan. Daarom stellen we voor snel onderzoek te doen naar ruimtelijke ordeningsinstrumenten, die kunnen worden ingezet. Dat kan leiden tot een beter gevulde gereedschapskist. Daarom dienen we samen met de VVD een motie in.

Motie 13/01-02-21
RO-instrumenten voor Voedselvisie en Masterplan Biodiversiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 februari 2021 ter bespreking van de Voedselvisie 'Boer & Business in Balans' en het Masterplan Biodiversiteit,

Overwegende dat:

- *De Voedselvisie wordt aangevuld met een uitvoeringsprogramma waarin zal worden gekeken naar de instrumenten die de Provincie kan inzetten voor realisatie van de Voedselvisie.*
- *In de eerste periode (tot 2024) van de Voedselvisie de focus ligt op het scheppen van de goede randvoorwaarden en daarbij ook wordt gekeken naar de ruimtelijke aspecten.*
- *Het Masterplan Biodiversiteit tot doel heeft de biodiversiteit ook te versterken in het landelijk en agrarisch gebied en daarbij o.a. streeft naar meer algemene natuur in het landelijk gebied.*
- *De nieuwe Omgevingsverordening van Provincie Noord-Holland binnen afzienbare tijd zal worden gevolgd door een Omgevingsverordening 2.0.*

Constaterende dat:

- *Ruimtelijke Ordening een belangrijk sturingsmiddel is voor de Provincie om gewenste ontwikkelingen in met name het buitengebied te ondersteunen.*
- *Tot nu toe nog beperkt is onderzocht of de Provincie het RO-instrumentarium kan inzetten om de doelen van de Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit te bevorderen.*
- *De provincie met het ruimtelijk beleid onder andere invloed kan hebben op het versterken van de grondgebondenheid van onze landbouw, de indeling van het landelijk gebied, de vormgeving van ons landschap en de bebouwing.*

- *De provincie bij het realiseren van de doelen van de Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit zoveel mogelijk inzet op een stimulerende rol.*
- *Extra aandacht nodig is voor de overgangszones tussen Natura2000-gebieden en het omringende landelijk gebied.*

Verzoeken het College:

1. *Om bij het voorbereiden van de Omgevingsverordening 2.0 na te gaan of RO-instrumenten van de Provincie bruikbaar zijn ter bevordering van de doelen van de Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit.*
2. *Daarbij extra aandacht te geven aan de overgangszones tussen Natura2000-gebieden en het omringende landelijk gebied.*
3. *Daarbij het level playing field voor bedrijven in onze provincie ten opzichte van landelijke en/of Europese wet- en regelgeving te waarborgen.*
4. *Hierover bij de behandeling van de Omgevingsverordening 2.0 te rapporteren aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL en VVD

De **VOORZITTER**: Een interruptie door Statenlid Kostiç.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): U heeft het over playing field. Hoe ziet u dat precies voor u om instrumentaria in de ruimtelijke zin aan te kaarten. Wat bedoelt u met level playing field?
De motie is samen met de VVD ingediend. Op landelijk niveau wordt aangedrongen op handelsakkoorden met allerlei landen, waar juist de normen lager zijn dan hier. Hoe valt dat te rijmen?

De heer **CARDOL** (GL); Het standpunt van GL over handelsakkoorden moge bekend zijn. Het lijkt me in dit verband niet relevant. Volgens mij heeft het niet zoveel met de ruimtelijke ordeningsinstrumenten te maken. Het is belangrijk om te kijken welke instrumenten we hebben. Dat wordt ook gevraagd in deze motie. Ik noem daar speciaal die overgangszones bij. Nu hebben we in het landelijk gebied ook plekken aangeduid in onze Omgevingsverordening, Natuur Netwerk, Bijzonder Provinciaal Landschap. Je zou je kunnen afvragen of het niet zinvol zou zijn om ook die overgangszones daarin een plek te geven. Daar kunnen andere dingen wel of niet dan in de rest van het landelijk gebied. Dat tast de gelijke rechten boeren niet aan. Althans niet meer dan ze nu al doen. Er zijn nu ook verschillende regimes in het landelijk gebied.
Er zijn instrumenten in onze gereedschapskist voor de ruimtelijke ordening, die helpen om duidelijker te maken waar wat wel of niet kan in landelijk gebied, zonder dat dit het concurrentievermogen van individuele bedrijven beïnvloed.

Tot slot. We stellen vandaag twee belangrijke nota's vast. Papier is geduldig, maar toch zetten we met deze Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit als provincie belangrijke stappen vooruit. Nu komt het aan op de uitvoering. Laten we aan de slag gaan. Er is geen tijd te verliezen.

De **VOORZITTER** U heeft drie moties ingediend. Ze maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan zijn we aangekomen bij het college voor de beantwoording van de eerste termijn. Ik wil het college de gelegenheid bieden om zich te oriënteren op alle moties en amendement die zijn ingediend.
Ik stel voor dat we vijftien minuten schorsen. De vergadering is geschorst tot kwart over drie.

Schorsing van 15.00 tot 15.24 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Voor de beantwoording in eerste termijn geef ik het woord aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Laat ik beginnen met u bedanken voor de positieve feedback op deze Voedselvisie en ook de erkenning van de urgentie voor dit belangrijke thema. Ik ben heel blij dat deze Voedselvisie er ligt, want een transitie van de wijze waarop we voedsel produceren, verwerken, transporteren en consumeren is heel urgent en noodzakelijk. Daarvoor moeten alle overheidslagen verantwoordelijkheid nemen, binnen hun eigen bevoegdheden, dus ook de provincie. Het is goed dat we dat doen. Met deze keten brede aanpak draagt de provincie bij aan een duurzaam voedselsysteem dat goed is voor bodem, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn, maar ook met een goed verdienmodel voor de agrarische sector. Dat delen GS met CDA, VVD en D66. Om mevrouw Koning gerust te stellen. Ten aanzien van de agrarische schakel streven we er juist naar om die agrariër in de keten beter positie te geven en dus niet om de gehele keten af te schaffen. Het verdienmodel biedt ook perspectief, zoals mevrouw Kapitein van D66 ook aangeeft. Het CDA geeft ook terecht aan dat deze voedselvisie moet aansluiten bij de visies van het Rijk, Europa en gemeenten. Amsterdam is met een voedselvisie bezig. Daarover gaan we nauw contact hebben om samen aan de thema's te werken, waar wij als provincie geen primaire rol op hebben. Gezondheid zou zo maar een van deze thema's kunnen zijn.
Deze visie is tot stand gekomen met de input van verschillende stakeholders. Net als een aantal van u wil ik die stakeholders ook bedanken. Ik heb uw input op de 80% versie gewaardeerd. Daardoor zijn er aanzienlijke wijzigingen aangebracht. Ik vond het een mooi traject om samen te doen. Het participatietraject is afgerond. Richting uitvoering zullen we nauw contact houden met verschillende stakeholders, LTO, supermarkten, transportorganisaties, dierenrechtenorganisaties en natuurlijk met uw Staten. De Uitvoeringsagenda wordt als B-agendastuk in de Statencommissie besproken.
Een aantal thema's zal ik nader behandelen. Dan neem ik meteen de desbetreffende moties en amendementen mee. Dan begin ik met het thema korte ketens. Een van de belangrijke doelstellingen van deze voedselvisie is het uitbreiden van consumptie in de korte keten naar 25%. Ik had het niet mooier kunnen vertellen dan de heer Koyuncu van DENK, die in zijn maidenspeech aangeeft waarom het zo belangrijk is om uit de korten keten te consumeren en ook kinderen daarbij te betrekken. Echt heel mooi hoe u dat vertelde. Daar heb ik niets aan toe te voegen.
Mevrouw De Koning wees er op dat niet tot 100% uit de korte keten kan worden geconsumeerd. Het kan leiden tot onbetaalbare voedselconsumptie. Daarom hebben we niet 100% maar 25%

aangemerkt. Dat is ambitieus, omdat we nu op ongeveer 19% zitten. De heer De Wit geeft terecht aan dat door corona deze consumptie uit de korte keten aanzienlijk omhoog is gegaan. Inmiddels is er sprake van een kleine daling. Het is voor agrariërs een aardig verdienmodel. Ons doel is om de consumptie uit de korte keten, zoals we dat nu veel zien, te bestendigen. Dat is een mooi aspect van de crisis. Om dat te bestendigen, lijkt mij een mooi streven. Dat zullen we doen via het netwerk 'Voedsel verbindt'. Tevens wordt een Roadmap Korte ketens gemaakt. Er is inmiddels een app van Voedsel verbindt. Daarin kan men zien waar in de omgeving lokaal voedsel te koop is.
Het tweede onderdeel dat vaak is aangestipt is natuurinclusieve landbouw. In 2030 willen we de grondgebonden landbouw natuurinclusief laten zijn. We streven naar minimaal niveau 2. Dat is realistisch. Dat levert ook aanzienlijke winst op voor biodiversiteit, bodem, klimaat en ook dierenwelzijn. Uiteraard gaan we ook streven naar meer, niveau 3. Ik denk dat het realistisch is om nu minimaal niveau 2 als uitgangspunt te nemen. Amendement 4 van de PvdD wordt dan ook ontraden. Ook al zie ik wel dat het belangrijk is om juist ook rond die kwetsbare natuurgebieden extra in te zetten op natuurinclusieve landbouw. Bij het streven naar natuurinclusieve landbouw in 2030 voor de hele provincie vind ik het niet verstandig om verschillende regimes toe te passen. De gedachte achter de motie kan ik wel begrijpen. Bij de stikstofaanpak komen we terug op die zones rondom natuurgebieden en dan bekijken of we extra inzet kunnen plegen op natuurinclusieve landbouw. Dat zeg ik u wel toe.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Dank voor deze mooie beantwoording van de gedeputeerde. Zegt u nu: Eigenlijk ontraden we jullie amendement, maar we gaan wel proberen in te zetten op niveau 3 rond die natuurgebieden? U zei dat het een wens is om verschillende regimes te gebruiken. Is het niet zo dat de provincie dat wel vaker doet? Is dat niet normaal, gezien de Gebiedsgerichte aanpak van de provincie? We weten waar de grootste problemen zijn. Daar zouden we heel veel winst kunnen boeken als we richting niveau 3 gaan.

Gedeputeerde **ZAAL**: We hebben een stevige ambitie om in 2030 alles natuurinclusief te maken. Wat dat betreft vind ik dat onderscheid zich wat slecht verhouden tot het algemene doel. In de gebiedsgerichte aanpak van de stikstofproblematiek kijken we of er niet bepaalde gebieden zijn waar extra stimulering rondom natuurinclusieve landbouw richting dat hogere niveau kan worden gegeven. Daar komen we later op terug. Ik streef altijd naar het hoogste niveau, maar ik wil ook realistische doelstellingen in deze visie opnemen. Niveau 2 in 2030 is al een enorme kluif. Als er meer kan dan beloof ik u dat we dat gaan doen, zeker bij kwetsbare natuurgebieden. Ten aanzien van dat punt zou ik u willen voorstellen om even af te wachten wat de gebiedsgerichte aanpak in de stikstofdiscussie gaat opleveren, om daar nog eens verder met elkaar over te praten. De effecten die natuurinclusieve landbouw heeft op die natuurgebieden moeten we goed in de stimuleringsregeling neerleggen.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): U zegt: Dit is realistisch. Kunt u aangeven welke informatie u gebruikt om vast te stellen dat niveau 3 niet realistisch zou zijn? Tien jaar is best een lange periode. Het Louis Bolk Instituut en WUR hebben gezegd dat niveau 3 wel mogelijk is. Welke analyse is daarin precies gemaakt.

Nog een laatste vraag over de gebiedsgerichte stikstofaanpak. Het heeft tot nu toe weinig opgebracht. Er zit geen enkele vaart in, tot onze grote frustratie en ik denk ook die van D66, GroenLinks et cetera. Hoe gaat u ervoor zorgen om daar wel vaart in te krijgen? De Voedselvisie waarin we als Provinciale Staten de kaders stellen, zouden Gedeputeerde Staten juist kunnen motiveren daarin.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik kan u vertellen dat wij er als GS veel vaart achter zetten. Binnenkort komt er meer informatie naar u toe. Ik wil zeker ook met de Voedselvisie bijdragen aan de stikstofproblematiek, bijvoorbeeld door de stimuleringsregeling voor natuurinclusieve landbouw. Hoe precies? U vraagt steeds om een integrale aanpak. Dit is nu ook zoiets wat ik graag met collega Rommel en met andere GS-leden integraal wil benaderen. Ik zou u willen voorstellen om dit deel van het amendement in te trekken. We komen daar echt op terug. Ten aanzien van die ambitie zeg ik het volgende. Op dit moment hebben we minder dan 1% niveau 3 in de provincie. We hebben nog niet in kaart gebracht om welke zones rond de natuurgebieden het gaat. Ook daarop moeten we nog terugkomen. Het is nu nog ver weg. Niveau 2 is al heel goed als we dat kunnen bereiken. Daar mag u mij op afrekenen en ook op dat dat ik mijn best zal doen om een nog hoger niveau te bereiken. Om dat nu al vast te leggen in de Voedselvisie, daar vind ik het echt te vroeg voor.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Kan de gedeputeerde toezeggen dat ze binnenkort met een analyse komt van hoeveel vermeden kosten voor de maatschappij en maatschappelijke baten het oplevert om naar niveau 2 te gaan of naar niveau 3? We hebben die ambities. U zegt dat het later nog komt, maar die tien jaar zijn snel voorbij. We moeten nu aan de slag. Het is fijn en belangrijk om daar een goed beeld van te hebben, voor zover mogelijk natuurlijk. Bent u bereid om daar naar te kijken en daarop te reflecteren?

Gedeputeerde **ZAAL**: Uw vraag heeft een enorme tegenstelling in zich. U vraagt enerzijds om direct aan de slag te gaan en anderzijds om een kosten-/batenanalyse uit te werken van wetenschappelijke definities. Wat ik u beloof is dat ik mijn best ga doen, ook richting die stikstofaanpak, om te gaan kijken wat de juiste stimuleringsmaatregelen zijn en naar welk niveau we daarmee toegaan. Vraag me geen wetenschappelijke rapportage te schrijven, omdat ik gewoon aan de slag wil, omdat u terecht zegt dat we nu echt keihard aan het werk moeten gaan om de transitie te bewerkstelligen. In de gebiedsgerichte aanpak komen we hier zeker op terug. We gaan beginnen en daarbij zullen we ook in het oog houden, van wat het ons gaat kosten en opleveren om van niveau 2 naar niveau 3 te komen.

Het amendement 2 van het CDA staat eigenlijk tegenover het zojuist besproken amendement van de PvdD en zegt: Laat de doelstelling van natuurinclusief in 2030 nu los, nuanceer die. Ook dat vind ik onverstandig. In de Omgevingsvisie hebben we de doelstelling ook opgenomen. Die visie is aangenomen, dus daar wil graag aan vasthouden. Ik begrijp wel dat u in dit amendement zegt dat er zoveel vormen van duurzame landbouw zijn. Natuurlijk hebben we daar ook aandacht voor. U vindt ook in deze tekst de kringlooplandbouw. We kijken ook naar verticale teelt. De glastuinbouw vraagt ook nog veel op het gebied van verduurzaming. We kijken wel breed, maar

de doelstelling om in 2030 natuurinclusieve landbouw niveau 2 te hanteren dat houd ik graag vast.
Dan kom ik meteen op de kringloop landbouw. De PvdD diende daarvoor amendement 6 in. Dit amendement wordt ontraden, omdat we enerzijds met een technisch argument de definitie van de Omgevingsvisie aanhouden. Een ander, voor mij belangrijker, argument is ook dat als we kijken naar de kringlooplandbouw dan willen we daar verschillende doelen mee bereiken. We willen minder stikstofuitstoot. We willen een verbetering van de biodiversiteit, klimaatneutraal produceren en dierenwelzijn verbeteren. Wat u van ons vraagt, met dit amendement, is een van die belangrijke zaken in rangorde hoger zetten dan de andere. Dat vinden GS niet wenselijk. Uiteraard is er ook bij de kringlooplandbouw aandacht voor dierenwelzijn.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik zou toch willen vragen aan de gedeputeerde om het amendement goed te lezen. Het enige wat we vragen is om daarbij ook rekening te houden met dierenwelzijn, dus niet hoger dan. Gaat u ermee akkoord dat we meer rekening moeten houden met dierenwelzijn? Bent u ermee akkoord dat dit eigenlijk de wens is? Dat we er in ieder geval naar moeten streven wat het meest diervriendelijk is.

Gedeputeerde **ZAAL**: Als dat samengaat dan is dat uiteraard heel mooi. Dierenwelzijn moet een onderdeel zijn van de kringlooplandbouw. Dan is het amendement dus overbodig, want dat is het al. De titel van het amendement zet me op het verkeerde been. Daar staat ‘de meest diervriendelijke kringloop’, Als u dat van mij verwacht dan denk ik dat we niet op de goede weg zijn. Het gaat gewoon om meerdere aspecten. Die moeten we integraal tegen elkaar afwegen. Dat dierenwelzijn bij de kringlooplandbouw een belangrijk element is, daarover zijn u en GS het eens.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik wil de titel aanpassen. U zegt precies wat we bedoelen. Het rijmt ook met wat landelijk nu wordt ingezet. Dierenwelzijn betrekken bij kringlooplandbouw betrekken is een missie en een maatschappelijke vraag. Als ik de titel aanpas, wilt u dan overwegen om het amendement goed te keuren?

Gedeputeerde **ZAAL**: We gaan nog even goed naar het dictum kijken. Ik kom er op terug in de tweede termijn.

Dan kom ik bij het subkopje: Visserij. Daarover zijn twee amendementen ingediend. Het amendement over Kringloopbesluiten wekt de suggestie dat we actief vissen zouden doden om kringlopen te laten sluiten. Dat is absoluut niet onze insteek. We zien dat er in Nederland vis wordt gegeten, dat vis wordt getransporteerd naar andere landen en dat er soms restproducten over zijn, bijvoorbeeld bij garnalen pellen. Die resten van die garnalen zijn een goede bodem verbeteraar. Ik denk dat we dat soort kansen vooral moeten pakken. Wat dat betreft wordt amendement 8 ontraden.
Amendement 7 gaat over de visserij in het algemeen. Dat amendement wordt ook ontraden. Wij hebben weinig beleid op het gebied van visserij. Op de Noordzeevisserij hebben we geen bevoegdheden. Dat is aan het Rijk. We doen wat aan de IJsselmeervisserij en de verduurzaming ervan. Ik denk dat u daarop doelt met de schadelijke effecten. We zijn met stakeholders rondom

IJsselmeervisserij zijn we bezig met het verduurzamen ervan, voor de vogels en voor de natuur. Dat wordt ook genoemd in de Voedselvisie. Dat zult u ook terugvinden in de actualisatie van de Economische Agenda. Verder zie ik gewoon weinig mogelijkheden om iets te doen aan visserij, behalve dan het sluiten van kringlopen, waarover ik zojuist wat heb gezegd.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): De gedeputeerde zegt dat de provincie eigenlijk niks kan doen met vissen en visserij. Tegelijkertijd kiest de provincie er wel voor om visserij te gebruiken bij het sluiten van kringlopen. Waarom daar voor dat onderzoek kiezen? Als het succesvol blijkt te zijn dan worden we afhankelijk van het sluiten van kringlopen en het blijven doden van dieren. Immers, je hebt aanvoer nodig. Daarmee wordt vraag en aanbod gecreëerd. We zetten in op plantaardige transitie. Dat betekent ook minder vis vangen. Waarom wilt u daar niet eerst onderzoek naar laten doen?

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik denk dat we hier te maken hebben met een verschil in visie. U zet primair in op plantaardig, of eigenlijk alleen maar. GS vinden plantaardige productie en consumptie ontzettend belangrijk, maar we zien ook dat in Noord-Holland, in Nederland en in de wereld gewoon melk wordt gedronken en vis wordt gegeten. Dat proberen we met deze Voedselvisie zo duurzaam mogelijk te produceren en te transporten en ook de restproducten daarvan te gebruiken. Ervan uitgaande dat er nog steeds vis en schaaldieren worden gegeten, zou ik het erg zonde vinden om de restproducten niet te gebruiken. Ik ontraad het amendement om die reden. GS zien het dier nog steeds als een onderdeel van de keten, ook al streven we naar zoveel mogelijk plantaardig.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostiç, u hoort wat het standpunt van het college is. U denkt dat u daar nog een vraag of overtuiging tegenaan kunt leggen?

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik benieuwd of GS willen erkennen dat als we hierop inzetten dat daarmee juist een blijvende vraag wordt gecreëerd naar dierlijke producten. Dat is niet meer consumentgericht, maar het is gewoon de overheid die dat gaat stimuleren. Is dat wat u wenselijk vindt? Daarnaast heeft u het over het niet mogelijk zijn van zelf beleid voeren. We kunnen lobbyen voor een duurzamere, minder schadelijke manier om voedsel te bedrijven en om het vissenwelzijn meer aandacht te geven. Ik noem maar iets. Waarom zou u dat niet willen inzetten?

Gedeputeerde **ZAAL**: Omdat we in deze visie vooral inzetten op wat wij als provincie daadwerkelijk zelf kunnen doen. Verduurzamen dierenwelzijn staat erin. Ik heb van u geleerd dat vissenwelzijn ook dierenwelzijn is, omdat vissen ook dieren zijn. Ik was enigszins verbaasd dat er dan nog een amendement komt om vissenwelzijn toe te voegen. Over het dierenwelzijnsaspect algemeen hebben we al eerder het debat gevoerd. Het is vooral een lobbytaak omdat wij daar niet aan de knoppen draaien. Ik kan u beloven dat in de gesprekken in Europa, ook vanuit mijn portefeuille Europa, er altijd aandacht zal zijn voor de zwemmende dieren.

Ik ga verder met gezondheid. Dat is een belangrijk thema. Dat erkennen GS ook zeker. Eerder hebben we in de commissie daarover uitvoerig gesproken naar aanleiding van de inbreng van

mevrouw Jellema van de PvdA. Daar heb ik ook aangegeven dat de bevoegdheden daarvoor vooral bij het Rijk en gemeenten liggen. Ik vind het best lastig om in de Voedselvisie te streven naar minder consumptie van suiker door kinderen, minder mensen met obesitas in Noord-Holland, maar dat ik wel erken dat gezondheid een belangrijk element is in de productie en consumptie van voedsel. Met amendement 1 kan ik uit de voeten. Gedeputeerde Staten onderbouwen dat met een positieve advisering. Dan geef ik wel mee dat we de uitvoering vooral via het netwerk Voedsel Verbindt gaan doen. Dat is een logische plek. Een van de programma's die onder Voedsel verbindt worden gedraaid is 'Gezond eten, gezond leven'. Er werd door de heer Smaling van de SP geopperd om te proberen met lokaal voedsel de Schijf van 5 te vullen. Dat is precies een van de dingen waar we in het netwerk aan werken.
Ten aanzien van motie 10 (SP) zou ik u willen vragen, dat als het amendement van de PvdA wordt aangenomen en we komen daar in de Uitvoeringsagenda op elk onderdeel via Voedsel Verbindt op terug, of u dan tevreden bent. De motie kunnen we onderdeel laten uitmaken van het amendement van de PvdA. U kunt daar in de tweede termijn op terug komen.

De heer **SMALING** (SP): Op basis van wat de gedeputeerde zegt en het amendement van de PvdA kan ik onze motie intrekken. Ik hoor de gedeputeerde zo dat ze er verder mee aan de gang gaat.

Gedeputeerde **ZAAL**: Dan neem ik het amendement van de PvdA over. Daarbij willen GS wel meegeven dat een monitoring in 2030 voor Iedereen gezond eten, gezien de knop waaraan we kunnen draaien, best lastig is. Dat zullen we niet gaan doen. We zullen het wel in de netwerken en de gesprekken met onze partners meenemen.

Dan kom ik bij het volgende thema, -er is al wat over gezegd-, de eiwittransitie. Met deze voedselvisie zetten we in op de transitie naar de productie en de consumptie van plantaardige eiwitten. Beter voor milieu en minder ruimtegebruik, zoals al eerder opgemerkt door Statenlid Kostiç. Mevrouw Koning had natuurlijk ook een punt. Niet alle plekken in Noord-Holland zijn geschikt voor plantaardige eiwitten. Daarom zetten wij in deze Voedselvisie niet alleen in op plantaardige productie en consumptie, maar ook op bijvoorbeeld de melkveehouderij, maar dan wel op een duurzame manier en goed voor de bodem, het landschap en het klimaat. Over de motie van GroenLinks adviseert het college positief.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie door Statenlid Kostiç.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik wil graag duidelijkheid van de gedeputeerde. Ze zei dat het niet overal in Noord-Holland mogelijk is om plantaardig te verbouwen. Stel dat we voldoende mensen kunnen voeden met plantaardig op onze Noord-Hollandse grond of in Nederland, is die veehouderij volgens het college dan nog steeds nodig? Kunnen we richting een toekomst werken waarin dieren uiteindelijk in de voedselketen infereren? Zou de gedeputeerde daar persoonlijk voor zijn, als het zou kunnen?

De **VOORZITTER**: Ik wil Statenlid Kostiç wel verzoeken om de interrupties kort te houden.

De heer **DEEN** (PVV): Ik heb eigenlijk dezelfde vraag. Ik heb de vraag om de interrupties en onderbrekingen korter te maken. Het begint op de grote Statenlid Kostiç-show te lijken. Zojuist stelde mijn collega Bezaan nog een vervolgvraag en die wordt weggedrukt. Ik beticht u nergens van maar ik vind dat Statenlid Kostiç erg vaak onderbreekt, ook lang onderbreekt en niet altijd een vraag stelt. Ik wil u vragen of u in het kader van de orde van de vergadering rekening mee wilt houden. Er zijn nog meer agendapunten.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Excuses aan de PVV, maar ik heb wel altijd een vraag gesteld. Ik heb moeite om het in een zin te formuleren. Het zijn complexe onderwerpen.

De heer **DEEN** (PVV): U behandelt een interruptie vaak als een debat. Dat wordt wat storend.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD):Dan verschillen we van mening, want een interruptie is juist om het democratische debat te stimuleren, of om een verduidelijking te vragen.

De **VOORZITTER**: Ik verzoek statenlid Kostiç om kort en bondig te zijn.

Gedeputeerde **ZAAL**: De vraag van Statenlid Kostiç was, wat ik er persoonlijk van vind. Ik denk dat dit er in debat niet veel toe doet. Gedeputeerde Staten vinden de transitie naar plantaardige eiwitten ontzettend belangrijk en zetten daar op in. Wij vinden het ook wel belangrijk dat de consument mee beweegt. Zolang er vraag is naar dierlijke producten, zullen wij er alles aan doen om ook die productie en consumptie te verduurzamen en te zorgen dat het ook op een zo duurzame en gezonde manier kan. De kans dat we in 2030 allemaal volledig naar een plantaardig dieet overgaan, acht ik zeer onwaarschijnlijk
Motie 8 'Carnivoor, Geef het door' valt in de categorie: Gaan we mensen zeggen wat ze moeten eten en is wat we nu doen zo ontzettend slecht? Dat denk ik niet, want er wordt al heel veel plantaardig gegeten. Hier in het Provinciehuis is altijd ontzettend veel keuze. Collega Pels en ik hebben recent de 'greendeal duurzame catering' ondertekend, waarvan de eiwittransitie ook een onderdeel is. Er wordt al heel veel aangeboden. Ik adviseer namens GS om deze motie niet aan te nemen.

Dan het onderwerp van de Intensieve veehouderij. Door een aantal van u is dat al aangegeven. Het aandeel inclusieve veehouderij in Noord-Holland is zeer gering. Nieuwe vestiging van intensieve veehouderij is op dit moment al niet toegestaan in de Omgevingsverordening. Ten aanzien van het afbouwen van intensieve veehouderij heeft de provincie geen bevoegdheden. Er is geen juridische mogelijkheid om in te grijpen in bestaande bedrijven. Wat we wel doen is het stimuleren van natuurinclusieve grondgebonden landbouw. Kijkt men naar de doelstellingen van de Voedselvisie dan past intensieve veehouderij daar heel slecht bij. Als u mij vraagt of het college ook bij de niet grondgeboden veehouderij gaat stimuleren om dat diervriendelijker en duurzamer en extensiever te laten plaatsvinden, dan is het antwoord ja. Als ik kijk naar de tekst van het amendement dan kan ik niet waarmaken dat we gezamenlijk met andere overheden werken aan extensiveren, omdat wij daarvoor geen instrumentarium hebben. Als u het woord stimuleren toevoegt dan kan dit amendement van een positief advies worden voorzien.

De VOORZITTER: Dat is amendement 3.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Voor de duidelijkheid. Voor mij is het een interpretatiekwestie. We werken aan. We doen iets. We proberen iets binnen onze provinciale mogelijkheden. Is dat hoe ik het moet interpreteren? We proberen weg te gaan van die intensieve veehouderij. Extensivering binnen onze provinciale mogelijkheden.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ja, met dien verstande dat onze mogelijkheden vooral zijn het stimuleren met allerlei regelingen. We kunnen niet ingrijpen met juridische mogelijkheden in bestaande bedrijven.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik moet even overleggen. Ik kijk nog even naar de tekst.

Gedeputeerde **ZAAL**: Het is een amendement en geen motie die op een bepaalde manier kan worden geïnterpreteerd. Ik vind het wel prettig als Gedeputeerde Staten visies hebben die wel kunnen worden waargemaakt. De woorden ‘werken aan’ klinken teveel als dat we daadwerkelijk iets aan die extensivering zouden moeten doen, via ruimtelijke ordening of juridische instrumenten.

De VVD heeft aandacht gevraagd voor het thema bedrijfsopvolging. Dat is een heel belangrijk thema. Ik herken dat het een probleem is, ook in de transitie. Ik zou willen voorstellen om eens een expertmeeting in de commissie te organiseren met kredietverstrekkers en onderwijsinstellingen. Wellicht kunt u dat zelf organiseren. Dan kunnen we kijken wat de provinciale rol kan zijn. De input kunnen we meenemen in de Uitvoeringagenda.

Als deze Voedselvisie vandaag wordt vastgesteld dan gaan we verder met de uitvoering daarvan. De Uitvoeringsagenda komt ter bespreking in de commissie. Een aantal van u loopt daar vandaag al op vooruit met moties en amendementen. Een belangrijk onderwerp dat is genoemd is Onderwijs en Arbeidsmarkt en ook de transitiecoach is genoemd. In het coalitieakkoord staat dat we een transitieacademie gaan instellen, waarin ondernemers geholpen worden met de transitie. Het onderwijs wordt betrokken. Ik zou de PvdD die de motie heeft ingediend willen adviseren om die aan te houden totdat we over de uitvoering spreken. Als we de vormgeving van de transitieacademie gaan bespreken, dan zullen we transitiecoach daarin meenemen. U kunt de motie indienen en dan beloof ik dat het meekomt in de Uitvoeringsagenda, of u houdt de motie aan. Dat laat ik aan u.

De motie van DENK over Boerderij-educatie is zeer sympathiek. Die kan ik positief adviseren. In de motie staat vaak het woord onderzoek. Ik zou u willen adviseren om dit gewoon te gaan doen. Laat Gedeputeerde Staten het gesprek aangaan met de verschillende organisaties en kijken of boerderij-educatie in de Voedselvisie kan worden gestimuleerd. Het is een mooi thema. Zo is eerder al door het CDA gevraagd om ervoor te zorgen dat stad en land met elkaar in verbinding

komen. Ik zie boerderij-educatie daar als een belangrijk onderdeel van, dus daar wil ik graag mee aan de slag.
De CU vraagt om doelen te concretiseren. We hebben al een aantal concrete doelen opgesteld. Richting de Uitvoeringsagenda kan bij het formuleren van projecten worden bekeken op welke wijze deze bijdragen aan de doelen van de Voedselvisie. Die zullen we monitoren in de aankomende evaluatie. De VVD deed ook suggesties voor die uitvoering en een praktijkgerichte aanpak. Dat gaan we allemaal doen.
In reactie op mevrouw Bezaan van de PVV kan ik aangeven dat alles wordt geëvalueerd. Over het RO instrumentarium is een voorstel ingediend door een aantal partijen. Daarin wordt gevraagd of kan worden bekeken hoe de Voedselvisie uitwerking krijgt in het ruimtelijk domein. We moeten onszelf eerst de vraag stellen of het ruimtelijk instrumentarium überhaupt kan worden gebruikt voor de ambities van de Voedselvisie. Dat zal onderdeel zijn van de inventarisatie, die we gaan maken. Het tweede punt gaat over de vraag of het in het kader van de gebiedsgerichte aanpak past in de juiste zones rondom natuurgebieden. Ook daar kunnen we aan voldoen. Over de motie kunnen we positief adviseren, maar dan wel zonder nieuwe zones. In de Omgevingsverordening hebben we nu gekozen voor bepaalde regimes. Ik zou het onwenselijk vinden als we dat weer op de schop gaan gooien. We gaan kijken hoe de Voedselvisie ruimtelijk uitwerkt en of de Omgevingsverordening daarop moet worden aangepast.

De **VOORZITTER:** De vraag van Provinciale Staten is of u uw pre-advisering nog wilt doorgeven. Voor de Statenleden was het lastig bijhouden waarop u positief adviseert of niet.

Gedeputeerde **ZAAL:** Over amendement 1 van de PvdA zijn Gedeputeerde Staten positief. Amendement 2 van het CDA wordt ontraden. Ten aanzien van het amendement 3 van de PvdD, GL en DENK heeft Statenlid Kostiç aangegeven dat ze nog naar de tekst kijkt. Anders wordt het amendement ontraden. Amendement 4 van de PvdD wordt ontraden, maar met een toezegging. Amendement 5 is overbodig. Het is onderdeel van kringlooplandbouw. Het amendement wordt ontraden. Bij amendement 6 zou Statenlid Kostiç nog naar de titel kijken. Ik kom daar dan in de tweede termijn nog op terug. Amendement 7 wordt ontraden. Amendement 8 wordt ontraden. Motie 7 van DENK krijgt een positief advies, met de opmerking dat we vooral moeten gaan doen en niet gaan onderzoeken. Motie 8 van de PvdD wordt ontraden. Motie 9 van de PvdD en DENK: Als ik die mag meenemen in de ontwikkeling van de transitieacademie dan is het advies positief. Motie 10 van de SP wordt ingetrokken. Motie 11 van GL, D66, SP, PvdA en VVD: positief, met wat kanttekeningen. Motie 12 is overbodig, maar ik laat het aan de Staten. Motie 13: positief met de nodige kanttekeningen.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering tot 16:25 uur.

[Schorsing van 16.08 tot 16.30 uur]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Mevrouw Jellema, het woord is aan u voor de tweede termijn.

Tweede termijn:

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): We zijn blij dat deze Voedselvisie er nu ligt, met alle aanbevelingen of afwijzingen van de gedeputeerde. Dat begrijpen wij en daar gaan we grotendeels in mee. De Voedselvisie is een belangrijk document en een van de 'key' documenten naast het Masterplan Biodiversiteit en de stikstofplannen. We moeten ook nog een Masterplan Wonen gaan vaststellen, later in deze periode. Daar valt dit belangrijke document als de Voedselvisie zeker onder. De PvdA-fractie is blij dat de gedeputeerde ons amendement heeft omarmd, niet alleen vanwege het woord 'gezondheid', maar ook vanwege het woord 'sociaal'. Dat betekent voor ons: betaalbaar en bereikbaar voor alle portemonnees. Met heel veel andere fracties zien wij uit naar de Uitvoeringsagenda, die in het tweede kwartaal van dit jaar naar ons toe komt. De PvdA gaat een en ander heel goed bestuderen. We zullen daar ongetwijfeld onze eigen ideeën over hebben en misschien ook wel kunnen inschieten. Dat is fase 2.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Het CDA betreurt het dat GS vasthouden aan de eenzijdige doelstelling in de Voedselvisie, niveau 2 natuurinclusief in 2030. Het doet geen recht aan de andere vormen van duurzame landbouw. Er zijn ondernemers die investeringen hebben gedaan in andere vormen van duurzame landbouw. Dat komt nu niet tot zijn recht. Ze worden daarmee eigenlijk op achterstand gezet. Dat is een gemiste kans en niet wenselijk. Het lijkt erop dat er vanachter het bureau alleen oog is geweest voor natuurinclusieve landbouw en dat er geen oog is voor al die andere agrarische bedrijven in Noord-Holland, die al heel veel stappen hebben gezet richting duurzaamheid en die de stap ook willen zetten, maar dan wel op diverse en verschillende manieren. Misschien wil de gedeputeerde er toch nog naar kijken?
We zijn wel verbaasd dat de VVD extra RO eisen wil opleggen rond natuurgebieden. Het gaat dan ook over eigendommen van ondernemers, die niet in het natuurgebied zijn gevestigd, maar op een andere locatie. We zijn blij dat de gedeputeerde zegt dat ze geen extra regime wil. Wat wil de VVD, samen met GL dan wel?

De **VOORZITTER:** Een interruptie door de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Ik zie het toch wat minder tegenover elkaar staan. U zegt: "Alleen natuurinclusieve landbouw mag en alle andere vormen mogen niet." Dat zijn toch vaak vormen om natuurinclusief te zijn? Kijk naar de definitie van natuurinclusief. Daar kan heel veel onder vallen. Zo zie ik dat ook. Ik voel wel met u mee dat we niet moeten focussen op één specifieke vorm van landbouw, maar zoals ik het lees, kan natuurinclusief op vele manier worden gerealiseerd.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Als je alleen stelt dat het doel is: natuurinclusief op niveau 2 van Louis Bolk, dan ben je te beperkend bezig. Natuurlijk kunnen andere vormen daaronder vallen, maar je zet alles binnen dat ene doel en stramien. Je hebt gewoon te weinig speelruimte om alle andere vormen van landbouw ook goed toe te passen.

De heer **KLEIN** (CU): Heeft u concrete voorbeelden waarvan u zegt dat die niet passen binnen de term natuurinclusieve landbouw, zoals die door het Louis Bolk Instituut worden voorgesteld?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Een voorbeeld zou kunnen zijn, wanneer je het hebt over precisielandbouw, dat het natuurlijk wel mag, maar dat het niet als voldoende wordt gezien. Je moet dan aan zoveel eisen voldoen dat je eigenlijk de speelruimte, waarmee je grotere stappen kunt zetten, gedeeltelijk kwijtraakt.

De heer **KLEIN** (CU): Precisielandbouw kan een element zijn dat kan bijdragen aan natuurinclusief, maar dat inderdaad op zichzelf niet natuurinclusief is. Als u zegt: Dat willen we ook goedkeuren onder de term natuurinclusief, dan ben ik het met u eens dat het niet past, maar zo zie ik het zelf niet.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik wil de collega van het CDA graag in herinnering roepen dat de motie niet oproept tot het instellen van dergelijke instrumenten. Is mijn collega het met mij eens dat in de tekst staat dat het gaat over onderzoeken of en dat het gaat over wenselijkheid en niet over de uitvoering daarvan?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ik snap niet waarom u wilt oproepen tot extra RO-eisen, want dat doet u in de motie.

De heer **DE WIT** (VVD): Dan verschillen we van inzicht. Wij zien het niet zover als de collega het hier benoemt. Ik zal er in mijn bijdrage verder op ingaan.

De **VOORZITTER:** Dan gaan we naar de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik ben heel blij met de reactie van gedeputeerde. Ik zal de vorige versie van de motie intrekken en een nieuwe motie indienen.
Het dictum luidt als volgt: Verzoeken het college de scholen extra te faciliteren in het bewerkstelligen van transparante boerderij-educatie aan kinderen over hun eten en het voedsellandschap; extra ondersteuning van organisaties zoals bijvoorbeeld JLE Makelaars in het bevorderen van de boerderij-educatie voor kinderen; extra ondersteuning van organisaties zoals bijvoorbeeld JLE Makelaars in het bevorderen van schoolreisjes naar boerderijen.

De **VOORZITTER**: De aangepaste motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Dank aan de gedeputeerde voor haar uitgebreide reactie. In het bijzonder willen we haar danken voor haar toezegging om in de Uitvoeringsagenda aan te gaan geven hoe de maatregelen bijdragen aan het behalen van de doelen. Die doelen vinden wij een belangrijk punt. In de commissie is al toegezegd niveau 2 natuurinclusieve landbouw als doel. Dat is ook herhaald in de discussie. Wij vinden dat een belangrijke concretisering. We constateren wel dat die in de tekst van de Voedselvisie nog ontbreekt. Omdat dit een richtinggevend document is dat

we voor lange tijd vaststellen, vinden wij het belangrijk om dat expliciet te maken. Daarom dien ik een amendement in, waarin dat opgenomen staat.

Amendement 9/01-02-21
Niveau 2 Natuurinclusieve Landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, ter behandeling van voordracht VD-01, inzake ontwerpbesluit vaststelling Voedselvisie;

Besluiten:
bovengenoemd ontwerpbesluit als volgt aan te vullen:
- *met dien verstande dat waar het gaat om "natuurinclusieve landbouw", niveau II van het Louis Bolkinstituut het minimale streefniveau is;*
- *dit op te nemen de definitieve versie van de Voedselvisie.*

Toelichting:
In de commissie NLG heeft de gedeputeerde duidelijk gemaakt dat GS streeft naar ten minste niveau II van natuurinclusieve landbouw. In de stukken is dat echter niet terug te vinden. Om duidelijkheid te verschaffen, zeker ook naar de agrarische sector, is het zinvol om dit uitgangpunt ook op te nemen in de Voedselvisie.
Fractie CU

De **VOORZITTER:** Een interruptie door mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Er zijn ook biologische bedrijven en dat is net weer anders dan natuurinclusieve bedrijven., Stel dat een biologisch bedrijf niet voldoet aan niveau 2 van Louis Bolk, vindt u dan dat we dat doel en streven toch moeten handhaven?

De heer **KLEIN** (CU): Ik heb dat niveau opgezocht en nagelezen. Het is een heel brede beschrijving van hoe je als bedrijf daarin op verschillende aspecten actief bent. Wij vinden het belangrijk dat op al die aspecten gestreefd wordt naar verbetering. Ik denk dat het voor een biologisch bedrijf vaak maar een klein stapje is om op bepaalde aspecten, waaraan ze geen bijdrage leveren dat wel te doen. In dat opzicht is het heel erg haalbaar.

De VOORZITTER: Zodra uw amendement door de griffie is ontvangen, maakt het onderdeel uit van de beraadslagingen.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik lees twee gewijzigde amendementen voor, zoals voorgesteld door GS. Van het amendement over diervriendelijke opties sluitende kringlopen meenemen is alleen de titel gewijzigd. Er staat nu: Diervriendelijke opties sluitende kringlopen meenemen.
Het tweede amendement 'Extensivering" is gewijzigd. Het dictum luidt als volgt.
"Het woord 'besluiten' onder besluit 1 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

De Voedselvisie 2020-2030 vast te stellen met inachtneming van de volgende wijziging onder hoofdstuk 5 (pagina 19) in de volgende zin: “De grondgebonden landbouw natuurinclusief” te wijzigen in: “Grondgebonden landbouw natuurinclusief: We stimuleren samen met andere overheden vergaande extensivering van de intensieve veehouderij in 2030. Daarnaast stimuleren we dat de niet grondgebonden veehouderij duurzamer en diervriendelijk wordt.”

Tot slot de oproep: Stem hiervoor. Dit is onze kans. Dit is het moment. Luister naar jongeren.

De VOORZITTER: Dan zien we de gewijzigde amendement graag bij de griffie aangeleverd.

De heer **DE WIT** (VVD): Graag wil ik de toehoorders meenemen in een persoonlijke ervaring, die ik had aan het begin van mijn Statenperiode, toen ik op bezoek was bij boer Aad. Boer Aad vertelde mij dat zijn kinderen geen interesse hadden in bedrijfsopvolging. Zij zeiden: Pa, jij en ik hebben hier voldoening aan en waarderen dat, maar het is zo jammer dat zo weinig andere mensen dat doen.” Dat is nu precies de essentie van waar deze Voedselvisie onder andere over gaat, namelijk een toekomstgerichte en toekomstbestendige sector. In het kader van die toekomstbestendige sector zijn de volgende uitgangspunten leidend voor de VVD. De keuzevrijheid van de consument staat voor de VVD altijd voorop. Wij gaan niet bepalen of iemand een paprikaatje of een bitterbal bij de borrel eet. Ten tweede: Wij denken dat Nederland wereldwijd nog altijd een bijdrage moet leveren aan de stijgende voedselbehoefte, met onze producten, kennis en innovatiekracht, die ook ‘onze’ Noord-Hollandse ondernemers met zich hebben. Volgens ons is dat pas echt sociaal beleid. Ten derde: Het waarborgen van de betaalbaarheid van voedsel, waarbij we moeten waken voor een overheid die kostprijsverhogende regelgeving invoert, of het level playing field voor bedrijven tussen verschillende provincies of landen niet waarborgt. Tot slot denken we dat ons beleid praktisch gericht moet zijn en het verdienvermogen van ondernemers moet versterken. Volgens ons verdient het begrip natuurinclusieve landbouw nog wel een toetsing in de praktijk: Hoe gaat het uiteindelijk op het bedrijf van boer Aad in het kader van wat wel of niet natuurinclusief is?
De VVD heeft sympathie voor het amendement van de PvdA over gezondheid. We hebben uit de woorden van de gedeputeerde begrepen dat de provincie daar niet echt een rol in heeft. In dat kader stemmen we tegen dit amendement. We stemmen ook tegen het amendement van het CDA. We begrijpen van de gedeputeerde dat dit in lijn met de visie niet uitvoerbaar is. We herkennen wel het punt dat het CDA naar voren brengt, namelijk de diversiteit aan bedrijfsmodellen. We moeten bedrijven niet gaan afrekenen door ze langs de meetlat te leggen. Uiteindelijk gaat het om de stappen die we samen vooruit zetten.
De amendementen 3 tot en met 8, ingediend door de PvdD, worden niet gesteund. Het is in strijd met onze visie op de landbouwsector en ook de rol die de provincie daarbij moet spelen.
De motie van DENK zullen we steunen, gegeven de interpretatie en de aanpassing die daarop volgde. Motie 10 over de keuzevrijheid steunen wij niet. De consument bepaalt wat hij wil eten en niet de overheid.

De **VOORZITTER**: Motie 10 is ingetrokken.

De heer **DE WIT** (VVD): Dat heb ik niet meegekregen. Motie 11 over de transitiecoach: Daarbij vinden wij dat de ondernemers aan zet zijn en niet de overheid. We gaan ons verdiepen in wat de transitieacademie gaat inhouden, alvorens daar andere opvattingen over te hebben.
De andere motie is ingetrokken, mits de stemming over amendement 1 gunstig is voor indieners. We zullen tegen motie 13 stemmen. Dat gaat over gebiedscoöperaties. We hebben daar wel sympathie voor en interesse in de vraag wat de gemeenschap kan betekenen, naast het speelveld van overheid en markt. De interesse is groot. We zullen dat zeker meenemen in de verdiepingen die we in de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid op dit thema gaan opzoeken. Voordat we richtinggevende uitspraken gaan doen hierover, willen we eerst dat gesprek voeren met de collega's.
We zullen tegen het veertiende voorstel op de lijst stemmen. We hebben gehoord dat dit voorstel in feite overbodig is.

De **VOORZITTER**: De heren Smaling en Dekker en mevrouw Bezaan hebben aangegeven af te zien van hun tweede termijn.

De heer **KAPITEIN** (D66): Ik bedank GS voor de nodige toezeggingen. Dank voor de steun van onze motie, die we samen met GroenLinks hebben ingediend over de gebiedscoöperaties. In reactie op de moties en amendementen zijn we het in grote lijnen eens met GS. De motie over Voedseleducatie: Educatie is cruciaal voor de transitie en daarmee ook een wezenlijk onderdeel van de Voedselvisie. Zeker aan boerderij-educatie kan nog wat worden gedaan. Vooral educatie in achterstandswijken en in de steden is hierbij van belang. Daarom zijn we voor de motie van DENK.
Motie 13: In de commissievergadering gebruikte de SP de metafoor van de wortel en de stok. De gedeputeerde gaf aan dat deze Voedselvisie vooral bestaat uit wortels. Dat is natuurlijk mooie passend. Wortels kun je eten en stokken niet. We vinden het goed om te onderzoeken welke mogelijkheden en wenselijkheden er zijn in de Omgevingsverordening 2.0 om de Voedselvisie te ondersteunen. Daarom zijn we voor de motie van GL en VVD.
Het gezondheidsamendement van de PvdA: Ons voedsel heeft een enorme impact op onze gezondheid. Daarom vinden we ook da dit aspect bij de Voedselvisie hoort. We hebben meer suggesties dan alleen via 'Voedsel Verbindt'. Gezondheid speelt bijvoorbeeld ook in het gebruik van pesticide. Wat dacht u van de kwaliteit en rijpheid van gebruikte zaden in onze zaadproductie. Die kan een enorme impact hebben op de gezondheid. Het mag van ons wel wat breder. Wel zien we het net als andere partijen en GS als intentie en niet als ambitie. Gezondheid van burgers is afhankelijk van zoveel andere zaken die de provincie niet kan en niet wil beïnvloeden. Zo steekt de motie van de PvdA in elkaar. We stemmen voor en zijn blij dat de SP hierop is aangehaakt.
Motie 12 'Eiwittransitie': Naar ons idee is er in de Voedselvisie terecht veel aandacht voor de eiwittransitie. De motie van GL is daarom, volgens D66, niet echt nodig, maar het is wel een ondersteuning van dit gedachtegoed. Daarom zal D66 niet tegen stemmen.
De intensieve veehouder, amendement 3: we bedanken de PvdD voor de aanpassing. Op deze manier kunnen we er goed mee uit de voeten, want wij zijn ook een voorstander van het afbouwen van intensieve veehouderij, als dat gaat leiden tot een diervriendelijke veehouderij. We

realiseren ons ook, net als het CDA dat heeft aangegeven, dat het aandeel van intensieve veehouderij in Noord-Holland laag is. Met de Voedselvisie willen we ons focussen op veel andere mooie projecten. Dat neemt niet weg dat we wel willen stimuleren dat de niet grondgebonden veehouderij duurzamer en diervriendelijker wordt. Dat staat niet met zoveel woorden in de Voedselvisie. Met dit aanvullende amendement wordt deze omissie weggenomen.
Amendement 'Niveau van natuurinclusieve landbouw': We zijn het eens met de ChristenUnie. We zijn dus niet tegen het amendement. We vragen ons wel af of het echt nodig is. Er is immers een toezegging van GS. We gaan daarin niet mee met de PvdD. Idealiter willen we natuurlijk wel het hoogste niveau van natuurinclusieve landbouw behalen. De uitleg van de gedeputeerde was heel goed.
In het kader van CDA amendement 'natuurinclusieve landbouw' zijn we het eens met het CDA dat de boeren, die nu al heel goede dingen doen, gekoesterd moeten worden. Dat gebeurt ook in deze Voedselvisie en zeker met de uitleg van de gedeputeerde erbij. We vinden dit amendement niet nodig en zullen daarom tegen stemmen. We willen buiten de definitie kwestie blijven. Het gaat om de intentie dat we in 2030 alles natuurinclusief willen hebben, conform onze Omgevingsvisie en dat we daarin een lijn in beleid hebben. Dat neemt niet weg er meer mag dan alleen natuurinclusief. Bij de overige moties en amendementen denken we in lijn met GS.

De heer **CARDOL** (GL): Dank aan de gedeputeerde voor de heldere beantwoording.
Amendement 3 van de PvdD over extensivering: Los van allerlei woordkeuzes staat GL nog steeds achter de formulering, ook de nieuwe formulering zoals de PvdD die heeft aangeleverd. Ik hoop van harte dat andere partijen het amendement ook gaan steunen.
Het amendement Natuurinclusieve landbouw overgangszones vindt ik een heel belangrijk amendement. De gedeputeerde adviseerde de bespreking van de Gebiedsgericht aanpak af t wachten. Dat kan ik me voorstellen. Ik hoop dat de PvdD het amendement tot die tijd wil aanhouden.
Motie 11 ver de gebiedscoöperaties: Ik vond het mooi hoe de heer De Wit sprak over boer Aad. De bedrijfsopvolging ging niet door omdat zijn kinderen te weinig sympathie voor het boerenvak ervaren in de samenleving. Dat is nu juist een prachtig voorbeeld van hoe gebiedscoöperaties een aanzet kunnen geven om die waardering van burgers en stadsbewoners voor boeren goed aan te jagen. Het is jammer dat de VVD dat niet inziet en aangeeft niet voor die motie te zullen stemmen. We hopen dat andere partijen dat wel zullen doen.
Motie 12 'Eiwittransitie': de gedeputeerde gaf in overweging om deze motie in te dienen bij de Uitvoeringsagenda. Dat snap ik wel, maar ik schat in dat op het moment dat de Uitvoeringsagenda, als B-agendapunt notabene, in de commissievergadering aan de orde komt, die al is opgesteld. Daarom heb ik besloten om er nu een motie over in te dienen. Ik kan nu nog invloed uitoefenen op hoe de gedeputeerde die Uitvoeringsagenda invult. Ik krijg de indruk dat de gedeputeerde dit voorstel zal opvolgen. Daar ben ik blij mee. Met instemming van mijn mede indieners trek ik motie 12 in.
Motie 13 hebben we samen met de VVD ingediend over ruimtelijke ordening. De gedeputeerde plaatste daarbij een aantal kanttekeningen. Die snap ik. Toch zie ik meer mogelijkheden dan de gedeputeerde suggereert in haar beantwoording. Het is een onderzoek, wat we vragen, om te

kijken welke instrumenten er zijn. De discussie over het inzetten van die instrumenten die komt nog wel. De motie wordt wat mij betreft in stemming gebracht.
Het lijkt me een uitstekend idee om op enig moment een expertmeeting over bedrijfsopvolging te organiseren. We kunnen kinderen uiteraard niet dwingen om hun ouders op te volgen in het bedrijf, maar we kunnen er wel wat aan doen om te zorgen dat er andere bedrijfsopvolgers klaar staan, wanneer we dat aantrekkelijker maken. Ik pleit voor die expertmeeting in de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid.

De **VOORZITTER:** Statenlid Kostiç heeft aangegeven dat de PvdD amendement 4 intrekt. Ook motie 12 is ingetrokken.
Dan een reactie in tweede termijn door gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Als ik het goed begrijp zijn de amendementen 3 en 6 gewijzigd en de motie van DENK is gewijzigd. In de tweede termijn zijn er niet veel vragen aan mij gesteld. |k reageer op de discussie rond de natuurinclusieve landbouw. De heer Klein gaf daarop meteen al het antwoord richting mevrouw Koning. Natuurinclusieve landbouw omvat heel veel verschillende vormen van duurzame landbouw. Het is ook niet zo biologische landbouw altijd natuurinclusief is, omdat het ook uitgaat van het gebruik van de natuur en de omgeving. Biologische landbouw is vaak meer gericht op de productie. Hij zei ook terecht dat biologische bedrijven dat vaak doen door kleine stapjes. Het is een goede en realistische ambitie om aan vast te houden. We hebben daarnaast nog de precisielandbouw. We hebben tot 2030. Er zijn tussenstappen te nemen naar 2030, waarin natuurinclusieve landbouw niveau 2 het uitgangspunt is.
Ik kan niet tegen het amendement van de heer Klein zijn. Ik heb in de commissie en vandaag gezegd dat dit het niveau is waar GS naar toe willen. Of u daar een amendement voor moet indienen? U kunt het college ook gewoon vertrouwen. Het is aan u het wilt indienen, of dat we het gewoon met elkaar afspreken. In elk geval is dat het niveau waar we naar toe gaan.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Het is absoluut niet zo dat het indienen van het amendement betekent dat we het college niet vertrouwen op het woord. De gedeputeerde heeft een duidelijke toezegging gedaan. Dit is een richtinggevend document. Het komt op de website te staan en het zal door vele anderen gelezen worden. Het lijkt goed om duidelijk te zijn over wat we precies bedoelen met natuurinclusieve landbouw. Vandaar het amendement.

Gedeputeerde **ZAAL**: Statenlid Kostiç heeft twee amendementen gewijzigd naar aanleiding van de eerste termijn. Met deze wijzigingen kan het college leven en positief adviseren over het stimuleren van diervriendelijke veeteelt. Dat is ook onderdeel van het beleid. Als u er waarde aan hecht om dat in de Voedselvisie op te nemen dan kan amendement 3 op een positief advies rekenen.
Dat geldt ook voor amendement 6. We wijken dan enigszins af van de formulering in de Omgevingsvisie. Als we het moeten zien als een integrale afweging waarbij diervriendelijkheid

een rol speelt dan is dat ondersteuning van beleid. Ik laat het verder aan de Staten of ze dat in een amendement willen vastleggen.
Uit de motie van DENK zijn de woorden 'onderzoek' geschrapt. Dat was mijn voorstel. De motie kan met een positieve advisering door.

De **VOORZITTER:** Er is nog een interruptie van Statenlid Kostiç.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): In haar vorige bijdrage zei de gedeputeerde dat ze over motie 9 'Transitiecoach' positief kan adviseren als het kan worden geïnterpreteerd adat het wordt meegenomen in het voorstel voor de transitieacademie. Dat vindt de PvdD oké.

Gedeputeerde **ZAAL**: Dat had ik al gezegd. Als het onderdeel kan worden van de transitieacademie dan wil ik dat zeker meenemen. In de motie staat ook 'onderzoeken. Of dat het instrument gaat worden, dat wil ik nog even onderzoeken. Motie 9 kan ook door met een positief advies.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik heb nog een vraag over natuurinclusiviteit en de definitie van het Louis Bolk Instituut. Volgens mij zijn we het daarover eens. Is de gedeputeerde het met mij eens dat we uiteindelijk wel tot in de haarvaten van onze provincie en met name naar boer Aad en zijn toekomstige opvolgers moeten aangeven wat er dan wordt verwacht? Ik ben bang dat de definitie niveau 2 van Louis Bolk heel veel agrariërs helemaal niets zegt. Dan bereiken we er ook weinig mee.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik ben het daarmee eens. Het zal onderdeel zijn van de uitvoering van de Voedselvisie en ook van de transitieacademie. We laten zien wat er dan gestimuleerd wordt en hoe men daaraan een bijdrage kan leveren.

De **VOORZITTER**: Dan zijn nu alle vragen beantwoord in tweede termijn. Dan zijn we nu toe aan het peilen van de stemmen. Eerst worden de amendementen en moties gepeild. Daarna wordt een tweede ronde gemaakt om de voordracht te peilen.

Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

[Schorsing van 17.09 tot 17.14 uur]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik zal de eerste keer alle amendementen en moties noemen met nummer en achtergrond. In het kader van de snelheid zal ik bij de overige fractievoorzitters alleen de nummers van de amendementen en moties noemen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Amendement 1 'Voedselvisie': voor. Amendement 2 'Natuurinclusieve landbouw': tegen. A3 'Extensivering': voor. A5 'Ruimtelijk perspectief aanvullen: tegen. Amendement 6 (gewijzigd) 'Diervriendelijkste opties sluiting kringlopen meenemen': voor. Amendement 7 'Visserij betrekken bij de Voedselvisie: tegen. Amendement 8 'Onderzoek naar

reststromen uit de Visserij schrappen': tegen. Amendement 9 'Niveau 2 Natuurinclusieve landbouw': voor.
Motie 7 'Onderzoek naar ondersteuning boerderij-educatie in Noord-Holland': voor. Motie 9 'Transitiecoach ter ondersteuning van groene ondernemers': voor. Motie 11 'Gebiedscoöperaties': voor. Motie 13 'Instrumenten voor Voedselvisie en Masterplan Biodiversiteit': voor.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Amendement 1: voor. Amendement 2: tegen. Amendement 3: stemverklaring: De PvdA is voor het afbouwen van intensieve veehouderij en vindt dat ze die ambitie ook moet uitspreken, al was het maar omdat waar je zelf de instrumenten niet hebt, het in ieder geval voor degenen die de instrumenten wel hebben, duidelijk is wat de ambitie is en de richting die je op wilt. Dit amendement laat de intensieve veehouderij als mogelijkheid open. Dat heeft de PvdA liever niet en daarom stemt de fractie tegen. Amendement 5: tegen. Amendement 6: voor. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: voor.
Motie 7: voor. Motie 9: stemverklaring: De PvdA houdt niet van moties die anders moeten worden uitgelegd dan wat er staat, maar het belang van het aanjakkeren van de transitie vindt de PvdA zo belangrijk dat de fractie er voor deze keer genoegen mee neemt. De volgende keer zou de PvdA liever hebben dat er een nieuwe motie kwam, die gewoon zegt wat er besloten wordt, namelijk dat de coach wordt meegenomen in de transitie academie en niet dat die er komt zoals het nu nog steeds in de motie staat. De PvdA zal de motie wel steunen. Motie11: voor. Motie 13: voor.

Mevrouw **STRENS** (D66): Amendement 1: voor. Amendement 2: tegen. Amendement 3: voor. Amendement 5: tegen. Amendement 6: voor. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: voor.
Motie 7: voor. Motie 9: voor. Motie 11: voor. Motie 13: voor.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Amendement 1: tegen. Amendement 2: tegen. Amendement 3: tegen. Amendement 5: tegen. Amendement 6: tegen. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: voor.
Motie 7: voor. Motie 9: tegen. Motie 11: tegen. Motie 13: voor.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Amendement 1: voor. Amendement 2: voor. Amendement 3: tegen. Amendement 5: tegen. Amendement 6: tegen. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: tegen.
Motie 7: voor. Motie 9: tegen. Motie 11: voor. Motie 13: tegen.

De heer **DESSING** (FvD): Amendement 1: tegen. Amendement 2: stemverklaring: Het is in ieder geval een verbetering van iets, los van of je voor of tegen bent. Met die intentie stemt FvD voor. Amendement 3: tegen. Amendement 5: tegen. Amendement 6: tegen. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: tegen.
Motie 7: voor. Motie 9: tegen. Motie 11: tegen. Motie 13: tegen.

De heer **KLEIN** (CU): Amendement 1: voor. Amendement 2: stemverklaring: De fractie van CU ondersteunt het idee dat er vele wegen zijn naar toekomstbestendige landbouw. Ze vindt dat er dan ook veel ruimte voor moet zijn, zodat agrariërs zelf hun keuze kunnen maken, maar door het hier op te nemen in de definitie, maakt dat de doelen vager. Daarom stemt CU tegen.
Amendement 3: voor. Amendement 5: tegen. Amendement 6: voor. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: voor.
Motie 7: voor. Motie 9: voor, met de uitleg die de gedeputeerde er aan heeft gegeven. Inderdaad eens met de heer Voskuil. Dat moet eigenlijk in een gewijzigde motie worden verwoord.
Motie 11: voor. Motie 13: voor.

De heer **ZOON** (PvdD): Amendement 1: voor. Amendement 2: tegen. Amendement 3: voor. Amendement 5: voor. Amendement 6: voor. Amendement 7: voor. Amendement 8: voor. Amendement 9: voor.
Motie 7: voor. Motie 9: voor. Motie 11: voor. Motie 13: tegen.

De heer **DEEN** (PVV): Amendement 1: tegen. Amendement 2: tegen. Amendement 3: tegen. Amendement 5: tegen. Amendement 6: tegen. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: tegen.
Motie 7: voor. Motie 9: tegen. Motie 11: tegen. Motie 13: tegen.

De heer **JENSEN** (JA21): Amendement 1: tegen. Amendement 2: voor. Amendement 3: tegen. Amendement 5: tegen. Amendement 6: tegen. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: tegen.
Motie 7: voor. Motie 9: tegen. Motie 11: tegen. Motie 13: tegen.

De heer **SMALING** (SP): Amendement 1: voor. Amendement 2: tegen. Amendement 3: voor. Amendement 5: voor. Amendement 6: voor. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: voor.
Motie 7: voor. Motie 9: voor. Motie 11: voor. Motie 13: voor.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Amendement 1: voor. Amendement 2: tegen. Amendement 3: voor. Amendement 5: voor. Amendement 6: voor. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: voor.
Motie 7: voor. Motie 9: voor. Motie 11: voor. Motie 13: voor.

De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): Amendement 1: tegen. Amendement 2: voor. Amendement 3: tegen. Amendement 5: tegen. Amendement 6: tegen. Amendement 7: tegen. Amendement 8: tegen. Amendement 9: tegen.
Motie 7: voor. Motie 9: tegen. Motie 11: tegen. Motie 13: tegen.

De **VOORZITTER**: Dan wordt nu de balans opgemaakt.

Amendement 1 is met 33 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, FVD, PVV en Fractie Baljeu.
Amendement 2 is met 41 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, FvD en Fractie Baljeu.
Amendement 3 is met 23 stemmen voor en 30 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GL, D66, PvdD, SP, CU en DENK.
Amendement 5 is met 46 stemmen tegen en 7 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: PvdD, SP en DENK.
Amendement 6 is met 29 stemmen voor en 24 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, FvD, PVV en Fractie Baljeu.
Amendement 7 is met 50 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor heeft gestemd: PvdD.
Amendement 8 is met 3 stemmen voor en 50 stemmen tegen verworpen. Voor heeft gestemd: PvdD.
Amendement 9 is 38 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, FvD, PVV en Fractie Baljeu.

Motie 7 is met 53 stemmen voor aangenomen.
Motie 9 is met 29 stemmen voor en 24 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, FvD, PVV en Fractie Baljeu.
Motie 11 is met 33 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, FvD, PVV en Fractie Baljeu.
Motie 13 is met 35 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV en Fractie Baljeu.

Dan gaan we nu een ronde maken langs alle fractievoorzitters om voordracht nummer 1 van 2021, de Voedselvisie, te peilen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): voor.
De heer **VOSKUIL** (PvdA): voor.
De heer **VAN DER MAAS** (VVD): voor.
Mevrouw **STRENS** (D66): voor.
De heer **KLEIN** (CU): voor.
De heer **JENSEN** (JA21): tegen.
De heer **DESSING** (FvD): tegen.
De heer **ZOON** (PvdD): stemverklaring: Het is misschien wel één van onze belangrijkste stukken. We hebben best wel wat water bij de wijn moeten doen met moties en amendementen. Toch zijn we blij dat wordt ingezet op een natuurinclusieve, diervriendelijke en plantaardige landbouw. De PvdD zal voor de Voedselvisie stemmen met de opmerking dat er snel een einde moet komen aan intensieve veehouderij.
De heer **HEIJNEN (**CDA): stemverklaring: We hebben in de fractie lang gesproken over de Voedselvisie. Er zitten veel positieve elementen in, maar door een aantal aangenomen

amendementen en het uitgangspunt heeft de CDA-fractie uiteindelijk toch besloten om tegen te stemmen.
De heer **KOYUNCU** (DENK): voor.
De heer **SMALING**: voor.
De heer **DEEN** (PVV): tegen.
De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): tegen.

De **VOORZITTER**: Dan kan ik u melden dat voordracht 1, de Voedselvisie, met 38 stemmen voor en 15 stemmen tegen is aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, FvD, PVV en Fractie Baljeu.

10. Vaststelling Masterplan Biodiversiteit (VD-02)

De **VOORZITTER**: We zijn aangekomen bij agendapunt 10. Ik geef in eerste termijn het woord aan de heer Smaling.

De heer **SMALING** (SP): Biodiversiteit is van groot belang voor het behoud van de wereld. Dat zal iedereen onderschrijven. In de vorige Statenperiodes zijn vaak losse initiatieven op het terrein van biodiversiteit genomen. We zijn wel blij dat er nu een stuk waarin samenhang te ontdekken is. Toch moeten we vaststellen dat als je kijkt naar biodiversiteit versus recreatie en natuurgebieden, bio diversiteit versus veel koeien en bijbehorende mest en het nog steeds injecteren van drijfmest, biodiversiteit en het onvoldoende banden leggen van de industrie dat je toch wel in allerlei knellende situaties terechtkomt. Het wordt niet duidelijk of natuur echt op nummer 1 staat en dat het niet nog steeds de economie blijkt te zijn. We hebben natuur verheven tot groot openbaar belang. Daar moet je dan ook wel heel duidelijk voor gaan.
We dienen drie amendementen in, die alle betrekking hebben op de voordracht. Een zin waarin het Masterplan Biodiversiteit wordt vastgesteld inclusief de Kennisagenda Biodiversiteit en Water. We hebben daarop drie aanvullingen.
Het eerste amendement dienen we in samen met de PvdD.

Amendement 10/01-02-21
Vaststelling Masterplan Biodiversiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, besprekend de Vaststelling Masterplan biodiversiteit,

Besluiten:
achter de huidige tekst van beslispunt 1 van het te nemen besluit de volgende tekst toe te voegen:
- *.... en er naartoe te werken dat rondom de Natura 2000- gebieden uitsluitend nog biologische en natuurinclusieve landbouw mogelijk is*

zodat beslispunt 1 zal luiden:

- *Het Masterplan biodiversiteit vast te stellen, inclusief de kennisagenda Biodiversiteit en water en er naartoe te werken dat rondom de Natura 2000- gebieden zo veel mogelijk nog biologische en natuurinclusieve landbouw mogelijk is.*

Toelichting:
Rondom de Natura 2000- gebieden in de provincie Noord-Holland zijn er nog veel agrarische bedrijven gevestigd die op die het boerenbedrijf niet biologisch of natuurinclusief uitoefenen. Door middel van de Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden is het mogelijk dat veehouderijen die voor een grote stikstofbelasting op de Noord-Hollandse Natura 2000- gebieden opgekocht worden. Dit zal een impuls aan de biodiversiteit geven. Geen enkele veehouderij heeft zich tot nu toe voor deze regeling bij de provincie gemeld. Een andere mogelijkheid om de biodiversiteit in de Natura 2000- gebieden te behouden en te versterken is ervoor te zorgen dat rondom de Natura 2000- gebieden uitsluitend nog biologische en natuurinclusieve landbouw mogelijk is. Dit zou ook veel meer biodiversiteit kunnen opleveren.
Fracties SP en PvdD

De heer **SMALING** (SP): Het tweede amendement dient de SP is samen met de ChristenUnie.

Amendement 11/01-02-21
Vaststelling Masterplan biodiversiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, besprekend de Vaststelling Masterplan biodiversiteit,

Besluiten:
achter de huidige tekst van beslispunt 1 van het te nemen besluit de volgende tekst toe te voegen:
- *.... en voorafgaand aan de te ondernemen acties op de genoemde belangrijkste vijf aspecten voor elk aspect een nulmeting uit te voeren;*

zodat beslispunt 1 zal luiden:
- *Het Masterplan biodiversiteit vast te stellen, inclusief de kennisagenda Biodiversiteit en water en voorafgaand aan de te ondernemen acties op de genoemde belangrijkste vijf aspecten voor elk aspect een nulmeting uit te voeren.*

Toelichting:
De belangrijkste vijf aspecten waar we op provinciale schaal verantwoordelijkheid dragen en acties op moeten ondernemen zijn:
1. *versterking van de biodiversiteit in de natuurgebieden*
2. *versterking van de biodiversiteit in het landelijk en agrarisch gebied*
3. *versterking van de biodiversiteit in het bebouwd gebied en infranatuur*
4. *versterking van de biodiversiteit in en rond het water*
5. *bescherming van kwetsbare soorten en bestrijding van invasieve exoten*

Om vast te kunnen stellen of de biodiversiteit er bij deze vijf aspecten op vooruit gaat of is gegaan en jaarlijks de trends te volgen is het noodzakelijk om bij al van deze aspecten voorafgaand een nulmeting te doen.
Fracties SP en ChristenUnie

De heer **SMALING** (SP): Het derde amendement wordt ook ingediend samen met de ChristenUnie.

Amendement 12/01-02-21
Vaststelling Masterplan biodiversiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, besprekend de Vaststelling Masterplan biodiversiteit,

Besluiten:
achter de huidige tekst van beslispunt 1 van het te nemen besluit de volgende tekst toe te voegen:
- *.... en doelstellingen te formuleren waaraan de biodiversiteit in Noord-Holland in 2030 en in 2050 zal moeten voldoen*

zodat beslispunt 1 zal luiden:
- *Het Masterplan biodiversiteit vast te stellen, inclusief de kennisagenda Biodiversiteit en water en doelstellingen te formuleren waaraan de biodiversiteit in Noord-Holland in 2030 en in 2050 zal moeten voldoen*

Toelichting:
De belangrijkste vijf aspecten waar we op provinciale schaal verantwoordelijkheid dragen en acties op moeten ondernemen zijn:
1. *versterking van de biodiversiteit in de natuurgebieden*
2. *versterking van de biodiversiteit in het landelijk en agrarisch gebied*
3. *versterking van de biodiversiteit in het bebouwd gebied en infranatuur*
4. *versterking van de biodiversiteit in en rond het water*
5. *bescherming van kwetsbare soorten en bestrijding van invasieve exoten*

De biodiversiteit moet op al deze aspecten sterk worden verbeterd. We hebben echter geen einddoelen vastgesteld. Om te kunnen bepalen naar welk resultaat we kunnen toewerken, moet er voor al deze aspecten einddoelen en tussendoelen worden vastgesteld. We stellen voor om de tussendoelen en de einddoelen gelijk te laten lopen met de doelen van het Klimaatakkoord.
Fracties SP en CU

De **VOORZITTER**: De amendementen maken vanaf nu onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan gaan we naar de heer Zoon van de PvdD.

De heer **ZOON** (PvdD): Sir David Attenborough noemt het de ware tragiek van deze tijd: Het verdwijnen van de biodiversiteit, oftewel de wilde plaatsen van de aarde. Om die wilde plaatsen te krijgen zijn er drie dingen nodig: - meer ruimte voor natuur, grote aaneengesloten gebieden van hoge kwaliteit; - goede milieukwaliteit, dus schoon en voldoende water, geen stikstofvervuiling

en geen landbouwgif in de natuur en - vertrouwen hebben in de natuur. Lef hebben om te zeggen: Wij laten de natuur haar gang gaan, zodat er een natuurlijk evenwicht zal zijn. Biodiversiteit gedijt het beste op wilde plaatsen. Daar waar natuurlijke processen kunnen plaatsvinden zonder sturing en invloed van de mens. Wilde natuur kan meer biodiversiteit waarde hebben en dan een ingezaaide wilde akkerrand van soort specifiek zaaimengsel met als doelsoort bijen en vlinders. Bij wilde natuur leeft de grond, is er kruidenrijk grasland met insecten en is de bodem niet keihard door ontwatering. Dat zou het resultaat van het Masterplan Biodiversiteit moeten zijn. Daarom de volgende motie.

Motie 14/01-02-21

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, ter behandeling van Masterplan Biodiversiteit;

constaterende dat:

- *er weinig wilde natuur is in Noord-Holland;*

van mening zijnde dat:

- *biodiversiteit gebaat is bij wilde plaatsen, daar waar de het ingrijpen van de mens minimaal is;*

gehoord de discussie, verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- *ruimte te bieden aan wilde natuur;*
- *hier bij de uitwerking invulling aan te geven;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

De heer **ZOON** (PvdD): Twee jaar lang kregen we te horen: “Dat komt in het Masterplan Biodiversiteit, wacht maar af.” Je verwacht een geniaal plan, maar in het plan staan voornamelijk bestaand beleid. Doen we het Masterplan niet dan verandert er vrijwel niets in ons beleid, dat al onvoldoende is. Er wordt niet geredeneerd vanuit biodiversiteit maar meer vanuit beheer en projecten. Heel veel energie wordt gestoken in het meten van resultaten van die projecten. Spreadsheet natuur. Ik zal u vertellen wat wel nodig is. Wat nodig is, is een systeemverandering in de landbouw. Gelooft u mij niet, geloof dan de Verenigde Naties met het IBPES-rapport of het Wereld Natuurfonds in haar Living Planet Report Nederland.
Wat doet dit Masterplan? Het verwijst naar de Voedselvisie ‘Boer en business in balans’ en niet: boer en biodiversiteit in balans. Heb je een ondernemer die een voedselbos wil aanleggen, krijgt hij bij de provincie het advies om dieren te gaan houden. Daarom wordt een motie ingediend.

Motie 15/01-02-21

Aanbeveling IPBES en WNF overnemen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, te Haarlem, ter behandeling van Masterplan biodiversiteit;

overwegende dat:

- *het Masterplan biodiversiteit terecht het IPBES-rapport (Verenigde Naties) en het Living Planet Report Nederland van het WNF noemt bij de constatering dat de natuur onder druk staat;*
- *echter niet de aanbeveling uit beide vooraanstaande rapporten is overgenomen dat een systeemverandering in de landbouw naar een natuurinclusieve landbouw urgent is;*

gehoord de discussie, verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- *bij de uitvoering van het Masterplan biodiversiteit de aanbevelingen van het IPBES en Living Planet Rapport Nederland te verwerken;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

De heer **ZOON** (PvdD): Een laatste en sprekend voorbeeld is beheer en schadebestrijding. Het masterplan moet werken aan de voorkant, qua inrichting van gebieden en niet aan het einde van een jachtloop. Zo is heel hoofdstuk 5.6 end-of-pipe. “Wij regelen van welk diersoort er teveel zijn, op welke plekken en die moeten dood.” De vos vanwege de grutto, de gans vanwege de schade en kraaien eten kievitseieren. Het is omgekeerd denken. Sturen op uitkomst van doelsoorten en een gebrek aan vertrouwen in de natuur. Daarom het volgende amendement.

Amendement 13/01-02-21
Masterplan bronmaatregelen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 februari 2021, ter behandeling van de voordracht Masterplan Biodiversiteit,

besluiten
in bovengenoemde ontwerpbesluit de volgende besluiten toe te voegen:

- *In te zetten op bronmaatregelen en niet op soortbescherming en bestrijding invasieve exoten;*

Toelichting
Een masterplan behoort een kapstok te bieden, waarna de biodiversiteit herstelt. In een masterplan is geen ruimte voor end-of-pipe maatregelen, zoals deze genoemd worden bij Thema’s hoofdstuk 5.6. Waarvan de werking op z’n best discutabel is en waarbij vooral ingezet wordt op het bestrijden en niet op versterken.
Fractie PvdD

De heer **ZOON** (PvdD): Ik sluit af met een stimulans voor boeren, die het goed willen doen, maar nu lijden onder ‘grasfalt’ en monocultuur suikerbieten van een boer die ganzen aantrekt. De boer die staat voor ‘Boer en biodiversiteit in balans’, die moeten we helpen en daarom het volgende amendement.

Amendement 14/01-02-21

Eigenrisico faunaschade voor biologische landbouw 5%

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 februari 2021, ter behandeling van de voordracht Masterplan Biodiversiteit,

Besluiten:
in bovengenoemde ontwerpbesluit de volgende besluiten toe te voegen:
- *Te onderzoeken hoe tegemoetkoming faunaschade op biologische gecertificeerde percelen te maximeren zijn op 95%;*
- *financiële dekking van "Beschermen kwetsbare soorten en bestrijden invasieve exoten" vrij te laten vallen en toe te voegen aan operationeel doel 5.2.4 "Tegemoetkoming faunaschade uitkeren";*

Toelichting
Biologische boeren werken aan de voorkant bij versterken biodiversiteit door o.a. geen gebruik te maken van landbouwgif en kunstmest. Indien de natuur eens tegen zit dienen ze daarvoor gecompenseerd te worden.
Financiële middelen hiervoor worden gevonden in de middelen die worden uitgetrokken aan de achterkant benadering van het Masterplan biodiversiteit bij soort specifieke bescherming en bestrijding.
Fractie PvdD

De heer **ZOON** (PvdD): U begrijpt dat de ware tragiek van het verlies van biodiversiteit niet gestopt wordt met dit plan.

De **VOORZITTER**: De moties en amendementen maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Dit is een heel belangrijk onderwerp. Het is ook goed dat de provincie nu met een veelzijdig en breed document komt. Van veel kanten wordt geprobeerd om dit ingewikkelde probleem, namelijk het versterken van de biodiversiteit, te gaan stimuleren. Dat is noodzakelijk. Het is goed dat de provincie zich daarvoor inzet. We zien dat provincie vaak een soort bemiddelingsrol heeft, een rol van het 'oliemannetje'. Dat zien we hier ook weer terug. We hebben in de commissie al aangegeven dat er heel aandacht in het plan uitgaat naar nieuwe overleggen, naar experttafels, naar kennis vergaren en delen. Dat is goed, maar we zouden graag meer actie zien. Zou de provincie niet meer kunnen in zetten op het belonen van agrariërs die serieuze stappen zetten op het gebied van biodiversiteit? Bijvoorbeeld op een manier zoals die is voorgesteld door samenwerkende natuurorganisaties, waarbij door een soort ketenbenadering wordt gezorgd dat boeren die het goed doen meer geld kunnen verdienen. Iets wat ons dwars zit is dat binnen de 8 miljoen euro, die is gereserveerd voor het Masterplan Biodiversiteit, daarvan 2 miljoen bestemd is voor bermbeheer. We vinden ecologisch bermbeheer heel belangrijk, maar om de gelden daarvoor uit het Masterplan Biodiversiteit te halen dat vinden we niet handig. Samen met SP en PvdD zijn we van mening dat dit beheer bekostigd zou moeten worden uit

gelden die zijn gereserveerd voor infrastructuur. Samen met de SP en PvdD dient de CU een motie in.

Motie 16/01-02-21
Gelden voor Biodiversiteit niet inzetten voor bermbeheer

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, ter bespreking van agendapunt 10, Vaststelling Masterplan biodiversiteit (VD-02),

constaterende dat:
- *In het coalitieakkoord 8 miljoen is uitgetrokken voor een Masterplan Biodiversiteit;*
- *2 miljoen vanuit het Masterplan Biodiversiteit wordt ingezet voor ecologisch bermbeheer;*

overwegende dat:
- *De afname van biodiversiteit ook in Noord-Holland een groot probleem kan worden voor de ecosysteemdiensten en daarmee onze voedselvoorziening;*
- *De afname van biodiversiteit niet alleen voor natuur, milieu en leefbaarheid grote gevolgen heeft;*
- *De economische risico's van het verlies van biodiversiteit zeer groot zijn blijkens het rapport van De Nederlandse Bank in samenwerking met het Planbureau voor de Leefomgeving;*

Van mening dat:
- *Ecologisch bermbeheer waar mogelijk moet worden toegepast;*
- *Ook ecologisch bermbeheer betaald kan worden vanuit het onderhoudsbudget bermen;*

Dragen GS op:
- *De kosten van ecologisch bermbeheer te dekken vanuit de reservering onderhoud infrastructuur;*
- *De volledige som van 8 miljoen aan te wenden voor de overige onderdelen van het Masterplan Biodiversiteit;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU, SP en PvdD

De VOORZITTER: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DE WIT** (VVD): Met verwijzing naar onze inbreng in de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid vindt de VVD dat in de uitvoering van dit plan vanuit een gemeenschappelijk belang samengewerkt moet worden. Immer de biodiversiteit is een onmisbaar onderdeel van ons economisch systeem en ook ons ecologisch systeem, waar dat voor iedereen belangrijk is: in de stad, of op het platteland en in de natuur. De VVD gelooft in de kracht van het zetten van individuele kleine stapjes, die samen een grote impact kunnen maken. Voor wat betreft het gevraagde in de natuurgebieden kijkt de VVD nadrukkelijk naar de natuurorganisaties. Het provinciaal beleid biedt voldoende aanknopingspunten en geld om stapjes, of wellicht dankzij de

NNN Realisatiestrategie grote stappen te kunnen zetten. Krachtig natuurbeheer is nodig om blijvend de kwaliteit van biodiversiteit te waarborgen. Onze verwachtingen zijn hoog. Een andere belangrijke beheerder van de natuur is de agrarische sector. Veel ondernemers zorgen met hun koeien of tulpen voor ons prachtige landschap en beheren dat vaak zonder verdere vergoeding daarvoor. De VVD denkt dat hier kleine stapjes te zetten zijn. Voor ons is leidend: Zonder poen, geen groen. De VVD is dan ook tevreden dat de agrarische bestemming buiten natuurgebieden leidend en ongewijzigd blijft. We roepen het college op om met wenkend perspectief voor ondernemers in alle sectoren die uitdaagt om nog een stapje extra te zetten voor biodiversiteit.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie door de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik hoorde de heer De Wit zeggen dat hij biodiversiteitsherstel als een belangrijk onderdeel van het economisch systeem ziet. Kunt u dat toelichten? Het klinkt me heel vreemd in de oren.

De heer **DE WIT** (VVD): Wij denken dat economie en natuur zeer met elkaar verbonden zijn en samenkomen in het ecologisch systeem, waarin we met zijn allen verkeren. De economie is een essentieel onderdeel van dat ecosysteem.

De heer **KLEIN** (CU): Het is toch zo dat de biodiversiteit en de natuur een waarde in zichzelf hebben en niet alleen maar nuttig is omdat wij als mensen daar geld aan kunnen verdienen?

De heer **DE WIT** (VVD): Dat ben ik geheel met de heer Klein eens.
De VVD hecht aan de monitoring van de ambities en de doelen. Dat is essentieel. Mensen willen immers effect van hun inspanningen zien. In de natuur is dat evident lastig, maar we blijven kritisch daarop en op het bereiken van de effecten zoals die te verwachten zijn in het plan. We zijn blij met de eerdere toezegging van de gedeputeerde om daar nog voor de zomer van dit jaar in de commissie over door te praten.

Mevrouw **STRENS** (D66): Naast de Voedselvisie bespreken we vandaag nog een andere belangrijke visie, namelijk het Masterplan Biodiversiteit. Dit zijn twee aparte visies die een sterke samenhang hebben. Zo is vrijwel alles wat we eten vrijwel direct of direct te herleiden tot biodiversiteit. Biodiversiteit is belangrijker dan mensen op het eerste gezicht zouden denken. Het levert grondstoffen voor onder andere onze kleding, brandstof, medicijnen en industrie. Hoe rijker de biodiversiteit hoe groter de kans op medische ontdekkingen, economische ontwikkelingen een aanpassingen van belangrijke uitdagingen, zoals klimaatverandering. Dit masterplan toont de urgentie om te werken aan het versterken van biodiversiteit. D66 is positief over dit stuk en we zullen hiermee dan ook instemmen. Een paar opmerkingen wil ik graag nog maken. Het is een veel omvattend plan met vijf duidelijke thema's, waarop actie wordt ondernomen. D66 is blij dat het beschermen van kwetsbare soorten en het bestrijden van invasieve exoten als apart thema is opgenomen. Wij zien graag dat de provincie actief betrokken blijft bij het effect bestrijden van Cabomba. Kan het college van GS dat toezeggen? D66 is positief over het feit dat het vergaren en delen van kennis een centrale plek heeft gekregen in het

plan. Ook het toetsen van kennis in de praktijk, bijvoorbeeld door middel van LivingLabs en het oprichten van een denktank Biodiversiteit ondersteunen wij van harte.

De **VOORZITTE**R: Er is een interruptie door de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor D66 praten over de bestrijding van Cabomba. Hoe ziet D66 die bestrijding voor zich? Natuurmonumenten adviseren juist om de waterkwaliteit te verbeteren?

Mevrouw **STRENS** (D66): Wij vinden het belangrijk dat het op een effectieve wijze gebeurt, die ervoor zorgt dat die plant niet meer terugkomt en de waterkwaliteit verbetert.

De heer **ZOON** (PvdD); Het bestrijden van Cabomba is heel lastig. Het niet meer terugkomen van die plant is bijna niet te doen. Dan zegt Natuurmonumenten nog steeds: Verbeter de waterkwaliteit, dan gaat de rest vanzelf. Geef de natuur ook een kans. Ik zie dat D66 vooral end-of-pipe wil op dit thema.

Mevrouw **STRENS** (D66): Dat is een conclusie die ik niet trek. Volgens mij is het een en/en strategie en kan het ook samengaan door de Cabomba te bestrijden en de waterkwaliteit te verhogen.

Om de effecten van de acties uit dit Masterplan te volgen is een zorgvuldige monitoring belangrijk. Hoe meer data beschikbaar is, des te meer informatie kunnen we daar uithalen. Des te beter kunnen we ook de effecten van het beleid toetsen. Goed om te lezen dat hier een duidelijke focus op zit. We zouden graag vanaf deze plek alle mensen en organisaties bedanken die hier, vaak ook vrijwillig, een cruciale bijdrage aan leveren. Ik hoor graag van de gedeputeerde hoe de effecten en de voortgang op de verschillende thema's van dit plan aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Komt er bijvoorbeeld ieder jaar een voortgangsrapportage? Tot slot wil ik nog een opmerking maken over de uitvoering. Het is een veelomvattend plan. Biodiversiteit staat niet op zichzelf. Het is sterk verweven met de andere opgaves die we hebben in ons landelijk gebied, zoals bijvoorbeeld de stikstofaanpak, de bodemdaling en de transitie naar natuurinclusieve landbouw. Zo kan zonering rondom natuurgebieden een positieve bijdrage leveren aan de natuur. Deze opgaves worden uiteraard gebiedsgericht aangepakt. Zoals vaker aangegeven ziet D66 daar het risico dat het verknopen van alles met alles kan leiden tot een onoverzichtelijke proces, waar vooral veel wordt gepraat, maar geen concrete resultaten worden geboekt. Laat de gebiedsgerichte aanpak vooral het middel zijn en maak het geen doel op zich. Wees vooraf duidelijk in de doelen. Pak als provincie een stevige regierol en maak heldere keuzes in wat de provincie wel en niet gaat doen. Dan zijn wij ervan overtuigd dat we de negatieve trend kunnen keren en de biodiversiteit kunnen laten toenemen.

De **VOORZITTER**: Ik geeft het woord aan mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Mooi dat de PvdD Sir David Attenborough aanhaalde. Hij prijst de Nederlandse landbouw aan. Hij ziet die als voorbeeld voor de rest van de wereld. Het is mooi dat de PvdD ook ziet dat dit een man is die goede woorden spreekt.
Het CDA gaat niet akkoord met het feit dat 8 miljoen euro voor het Masterplan Biodiversiteit is gehaald uit de bezuiniging op de Faunaschade. Dat weerhoudt ons er niet van om dit stuk inhoudelijk te beoordelen. We bedanken GS voor het aanpassen van het Masterplan na de inbreng bij de 80% versie. Het is daardoor zeker verbeterd. Er moet duidelijkheid komen en ook zekerheid voor een inzet op de lange termijn voor alle betrokkenen. Wij hebben nog vijf verzoeken. Net als bij de Voedselvisie vragen wij om de uitwerking te voorzien van een effectbeoordeling.
Aanpassing van beheer in bermen, natuurgebieden, agrarische percelen om te komen tot meer biodiversiteit zijn niet vandaag of morgen gerealiseerd. Beleid moet daarom bestendig zijn om daadwerkelijke biodiversiteit ook op de lange termijn te verbeteren. Is het beleid wetenschappelijk onderbouwd en is het beleid dat wordt voorgesteld realistisch en haalbaar en voldoende doorgesproken met belanghebbenden? Is er ook ruimte voor innovatie, die de komende jaren ongetwijfeld gaat plaatsvinden? Wat voor effect heeft het beleid voor de inkomenspositie van degenen die ermee te maken krijgen? Wij zien dat soort vragen graag beantwoord in een effectbeoordeling die straks wordt toegepast bij de uitwerking.
Het tweede punt is het in lijn brengen van de doelstellingen met een concreet verdienmodel voor agrarische ondernemers. Aanpassen van teeltmethodes en bewerking van land, of extensiever telen vragen om een aanvullend verdienmodel, of een langjarige subsidie. Zorg dat u voldoende experts in huis haalt, die daaraan goed richting kunnen geven, in overleg met de sector. Experts met kennis van agrarische ondernemingen. Zorg dat de verdienmodellen ook op lange termijn houdbaar zijn en dat ze ook voor een groot aantal ondernemingen beschikbaar zijn en niet slechts voor een enkeling.
Ten derde: In het stuk benoemt u dat aan de rand van natuurgebieden mogelijk aanpassingen nodig zijn. Dat u dat wilt realiseren. Het CDA wil geen extra eisen buiten natuurgebieden. Alleen op vrijwillige basis en als daar extra compensatie tegenover staat. U spreekt namelijk over andermans eigendom. Ook dat graag meenemen bij de uitwerking. Bij de verdere uitwerking ook graag een brede inzet op diverse landbouwmethoden. Bij de Voedselvisie hebben we daar ook om gevraagd. Er zijn meer methoden die leiden tot goede resultaten.
Tot slot verzoeken we GS om bij de uitwerking het Masterplan Biodiversiteit goed in lijn te brengen met landelijke beleidsdoelen en met besluiten rondom de Green deal en GLB uit Brussel. We horen graag van de gedeputeerde of het college deze vijf punten wil meenemen bij de verdere uitwerking. We willen de gedeputeerde bedanken voor haar inzet.

De **VOORZITTER:** Er Is een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Volgens mij onderschrijft het CDA dat de biodiversiteit achteruit is gegaan. Kan mevrouw Koning vertellen wat de oorzaak daarvan is?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Bij de wetenschappelijke studies die ik gezien heb, is de biodiversiteit bij sommige soorten vooruit gegaan en bij andere soorten achteruit. Er zijn allerlei

oorzaken, die ik niet zo allemaal kan gaan noemen. Er zijn verschillende bewegingen bij verschillende soorten.

De heer **ZOON** (PvdD); Begrijp ik nu goed dat het CDA zegt dat het plus en min is en dat we op nul uitkomen, qua biodiversiteit?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dat heb ik mezelf echt niet horen zeggen. U moet mij geen woorden in de mond leggen, die ik niet heb gezegd.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar mevrouw Jellema.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Het Masterplan Biodiversiteit komt ons voor als een gedegen stuk, met misschien hier en daar wat veel procesomschrijving, maar toch zeer veel omvattend. Veel is al bestaand beleid. In de commissiebehandeling was onze vrees dat het beleid aangaande Groen Kapitaal bij dit Masterplan in de vergetelheid zou raken. De gedeputeerde heeft dat tegengesproken in de commissie en daarmee zijn we gerustgesteld.
De gedeputeerde opperde om een technische briefing met medewerkers van Groen Kapitaal te organiseren. De PvdA ziet dat graag tegemoet en hoort graag op welke termijn een dergelijke technische briefing kan worden georganiseerd. Bijzondere aandacht wil ik nog vragen voor de invasieve exoten. Die vallen niet alle over een kam te scheren. Soms zijn ze erg exotisch maar niet erg invasief en soms zijn ze minder exotisch maar wel erg invasief. De Cabomba in ’t Gooi is daar een van. Samen met D66 willen we dat nogmaals onder de aandacht brengen van Gedeputeerde Staten. Denkt de gedeputeerde aan het instrument de BioBlitz? In het voorjaar tellen van die biodiversiteit levert nauwkeurige beelden op. De BioBlitz op Texel is daarvan een mooi voorbeeld. Hoezeer we de biodiversiteit willen versterken en opstuwen, een absolute nulmeting is een utopie. Daar moeten we een modus voor vinden. Het moet komen uit flankerend beleid. Want hier geldt: Het geheel is meer dan de som der delen.

De **VOORZITTER:** Het woord is aan mevrouw Bezaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Bij het lezen van het Masterplan Biodiversiteit bekroop de PVV-fractie bij tijd en wijle het gevoel in een ander universum terecht te zijn gekomen. In tijden van een maatschappij ontwrichtende coronacrisis, een enorme woningnood en een groeiende bevolking komt het college met het miljoenen euro’s kostende Masterplan. De biodiversiteit moet groter in natuurgebieden, landelijk en agrarisch gebied, bebouwd gebied en infranatuur, alsmede in en rond het water.
Op bladzijde 33 van dit Masterplan valt te lezen dat bij werkzaamheden, zoals isolatie, sloop of juist nieuwbouw de omgeving van beschermde soorten in het geding kan komen. Het college wil samen met gemeenten en omgevingsdiensten inzetten op het informeren van inwoners, bouwers en andere partijen die hier mee bezig zijn, zodat ook in de stad de biodiversiteit wordt versterkt. Welke effecten gaat dit hebben op de steeds groter wordende woningnood? Deze vraag is in de commissie van januari jl. al door de PVV-fractie gesteld. Ik herhaal de vraag nogmaals, omdat we

er geen afdoende antwoord op hebben mogen ontvangen. Graag een gemotiveerd antwoord van de gedeputeerde.
De PVV-fractie deelt de zorgen over de negatieve gevolgen van invasieve exoten en wil ook dat daar een mogelijk scherm wordt geboden aan kwetsbare soorten die een belangrijke rol spelen bij bijvoorbeeld onze voedselvoorziening.

De **VOORZITTER**: Als laatste voor de eerste termijn vanuit de Staten geef ik het woord aan de heer Cardol.

De heer **CARDOL** (GL): Vorige week meldden Gedeputeerde Staten dat er 43 miljoen euro extra wordt vrijgemaakt voor het natuurnetwerk in Noord-Holland. Collegedeelname van GroenLinks doet ertoe en daar zijn we trots op. Dat geldt ook voor het Masterplan Biodiversiteit. Er had best nog een schepje bovenop gekund, maar voorlopig tellen we die 43 miljoen euro dan maar als bonus. Veel elementen in het plan zijn niet nieuw, maar het is goed alle doelen nu bij elkaar staan en we daarop jaarlijks kunnen evalueren. Er is een grote samenhang tussen vraagstukken in het landelijk gebied. Het is goed die problemen in samenhang aan te pakken in gebiedsgerichte processen. We blijven erop hameren dat moet worden gezorgd voor heldere doelen en kaders vanuit de provincie. Stel ook tussendoelen. Monitor de voortgang en maak tempo. Betrek niet alleen belangenorganisaties, maar ook bewoners in het proces. Zij kunnen het verschil maken als belangenorganisaties het niet eens worden. Ze brengen deskundigheid en betrokkenheid mee. Het is goed als we de betrokkenheid van inwoners bij hun eigen leefomgeving kunnen vergroten.
Er zijn nog twee punten waarvoor ik aandacht wil vragen.
Ik hoor veel collega's zeggen dat het lastig is de biodiversiteitsgrens te meten. Dat klopt, maar er zijn weinig landen in de wereld met zoveel groene vrijwilligers. Tellers zijn deskundigen, die soms dagelijks belangeloos onze databases inzake de natuur vullen. We zijn als provincie goed betrokken bij de groene vrijwilligers. We ondersteunen ze financieel, maar ik blijf een beroep doen op de Staten om geen moment te verzaken in die ondersteuning. Zonder hen is het bijhouden van de resultaten van onze inspanningen inzake natuur en biodiversiteit onmogelijk.
Het Masterplan besteedt aandacht aan vijf thema's. Natuurorganisaties vroegen terecht extra aandacht voor de overgangszones. Willen we kwaliteit van natuurgebieden verbeteren en biodiversiteit vergroten dan zijn ecologische verbindingen en overgangszones cruciaal. Het concentreren van biologische landbouw in overgangszones kan een enorme stap zijn voor de natuur en voor de transitie naar een gezonde en toekomstbestendige landbouw.

De **VOORZITTER:** Er is een interruptie door mevrouw Jellema.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Natuurlijk kan de PvdA heel veel waardering opbrengen voor alle telvrijwilligers in de provincie en in het gehele land. Bent u het met mij eens dat het een onhaalbare zaak is om een nulmeting te doen? We kunnen die natuurlijk wel proberen te benaderen. Een echte nulmeting is toch een utopie?

De heer **CARDOL** (GL): Ik ben het met u eens.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Wat denkt u wat we daarvoor moeten inzetten? De BioBlitz is natuurlijk ook een meting met tellers. Dat is een extensievere methode van tellen en niet gefragmenteerd.

De heer **CARDO**L (GL): Ook dat ben ik met u eens. Natuurlijk zijn er ook andere middelen in te zetten. Dat moeten we ook zeker doen als die er zijn en als die goed kunnen worden ingezet. Het tellen is zeer georganiseerd en allerminst hapsnap. De groene vrijwilligers steken er veel tijd in. In een exacte nulmeting geloof ik ook niet, maar we hebben veel belang bij de tellingen in het veld en de databases die daarmee worden gevuld.
Ik had het over biologische landbouw in de overgangszones. Vorige week hoorden we nog hoe weinig de biologische sector in Nederland groeit, door allerlei factoren, zoals verouderde wetgeving en onvoldoende markt. We hebben dus instrumenten nodig om dit soort ontwikkelingen te stimuleren. Die zijn er ook. Denk aan financiële stimulering. Aandacht voor grondmobiliteit. Marktontwikkeling. GL denkt ook dat we er de ruimtelijke ordening voor kunnen gebruiken. Vandaar onze motie die bij de Voedselvisie is aangenomen. Graag hoor ik nog de reactie van gedeputeerde Rommel daarop.
Ik herhaal: Laten we aan de slag gaan, want er is geen tijd te verliezen.

De VOORZITTER: Daarmee is een einde gekomen aan de eerste termijn van de Staten. Dan stel ik voor dat we nu gaan schorsen voor het diner. Dat doen we tot 19:15 uur.

[Schorsing 18:15 – 19.15 uur]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn bij de beantwoording in eerste termijn. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik wil iedereen bedanken voor alle suggesties die gedaan zijn in de commissievergadering, maar ook in deze vergadering. Ook alle partijen die meedachten bij dit Masterplan wil ik bedanken. Ik ben ervan overtuigd dat we hiermee een enthousiasmerend overkoepelend verhaal hebben. Dit is echt de paraplu van ook nog heel veel zaken die we al elders doen. Nu het Masterplan er ligt, is er beleid dat we mee gaan en moeten nemen.
Ik zie drie lijnen als rode draad. Dat zijn de monitoring, de overgangszones en de kansen voor ondernemers. Die wil ik kort bespreken, voordat ik overga tot wat u heeft ingebracht en de moties en amendementen.
De monitoring is ontzettend belangrijk om in dit dossier mee te nemen. Op verschillende onderdelen en in diverse programma's bestaat er al een doelensystematiek. Die moeten we daar dan ook laten. Die moet je niet hier mee benoemen. Daar kom ik straks nog op terug.
We vragen het CBS elk jaar naar de Living Planet Index en dan specifiek voor Noord-Holland. Dat is een extra vinger aan de pols. De trends komen in boekje over biodiversiteit. Voor de zomer verwacht ik dat met u te kunnen bespreken. We gaan ook van start met de Denktank

biodiversiteit. Zo zijn er nog losse vraagstukken die we in de LivingLabs meenemen. We hebben het vertrouwen dat we voldoende inzetten op monitoring.
Dan hebben we de overgangszones. Ik verwijs ook naar de behandeling van de Voedselvisie. Ik vind het heel belangrijk om daar geen algemeen doel voor te stellen, maar om dat in de gebiedsgerichte aanpak mee te nemen. Zo houd je daarbij een open speelveld om te zoeken naar oplossingen met alle partijen in het gebied.
Tot slot de kansen voor de ondernemers. Voor de VVD en het CDA is het heel belangrijk, ook voor het college, dat de nieuwe verdienmodellen heel serieus worden genomen. We kijken ook naar nieuwe instrumenten. Dat doen we met de partijen die het ook aangaat. Met andere sectoren zijn we ook in gesprek, bijvoorbeeld financiële sector of de inkopers van de supermarkten. Ik kijk uit naar het moment dat het Masterplan is vastgesteld. Ik kijk ernaar uit om stappen te gaan maken.

De fracties van ChristenUnie en het CDA veronderstellen dat het bedrag van 8 miljoen euro uit de bezuiniging op Fauna komt. Dat is onjuist. Dat geld zit in de Voedselvisie. Het geld voor het Masterplan Biodiversiteit is gereserveerd in het coalitieakkoord in de reserve Groen. Dat zit niet alleen in dit dossier, maar ook in de NNN gelden en Natura2000 gelden.
Ik ben er blij mee dat de PvdA de technische briefing ondersteunt. Het is aan Provinciale Staten om het op de agenda te zetten. Als u het agendeert dan komt Groen Kapitaal graag een technische briefing geven over wat ze doen, wat ze bereikt hebben en hoe het werkt. Ik kijk er zelf ook naar uit.
BioBlitz is een heel leuk initiatief. Er zijn meer initiatieven die door vrijwilligers genomen worden in die zin. We hebben een NDFF. Dat is een systeem waarin alle vrijwilligers hun bevindingen invoeren. We zijn in overleg gegaan, ook met LNV, om meer systemen te kunnen koppelen. We dan nog meer gegevens met elkaar vergelijken en de monitoring nog beter doen. Ik ben daar heel blij mee. Er is veel geld mee gemoeid, als je dat wilt professionaliseren. De gegevens van BioBlitz komen daarin ook naar voren.
D66 en de PvdA vroegen naar de effectieve bestrijding van Cabomba. Wij zijn daarbij betrokken. Als bestrijden niet lukt dan moet je het onder controle zien te houden. Daarvan is waterkwaliteit een onderdeel. Het is lastig. De gedeputeerde voorziet niet dat het helemaal kan worden bestreden. Het is een moeilijk te bestrijden waterplant.
De effectiviteit en de voortgang: Zoals zojuist gezegd gaan we dat tweejaarlijks doen met een boekje, waarin de trend zichtbaar wordt gemaakt. We hebben onze gebiedsgericht Natura2000 monitoring die elke zes jaar wordt uitgevoerd. NNN wordt gemonitord. U krijgt daar nog veel van te zien.
De vijf punten van mevrouw Koning: Over de effectenbeoordeling van biodiversiteit vertelde ik net al wat bij de voortgang. Iedere twee jaar wordt de trendmeting met de Staten besproken.
Verdienmodellen ondernemers: We halen ook zeker experts in huis. We huren daar mensen voor in en we willen het via LivingLabs gaan oppakken.
Geen extra eisen buiten de natuurgebieden: Vrijwilligheid is het hoofdpunt. Dit onderdeel ligt meer bij de gebiedsgerichte aanpak dan dat het moet worden meegenomen in dit Masterplan.
We hebben een brede kijk op de landbouw en dat willen we graag met de landbouwsector en agrariërs bespreken en wie daar verder mee te maken heeft.

Uiteraard ligt het in lijn met landelijk beleid en GLB. Natuurlijk stemmen we het beleid daarmee af.

Amendement 10 'uitsluitend biologische en natuurinclusieve landbouw' wordt ontraden. De doelstelling van de Natura2000 gebieden staat helder beschreven, ook in de beheerplannen. Dat moeten we met een gebiedsgerichte aanpak doen. Ook bij het Programma Natuur is gekeken naar noodzakelijke veranderingen. Dat moet echt per gebied en de doelen die daar zijn worden meegenomen. Het resultaat daarvan zou kunnen zijn dat meer naar natuurinclusiviteit wordt toegegaan. Dat moet je per gebied doen. Het is niet goed om in een dergelijk traject van te voren al een aantal oplossingen voor te schrijven. Daar vertragen we het traject mee. Je komt er dan in dat gebied niet uit.

Amendement 11 'Vijf aspecten van de nulmeting' wordt ontraden. Een goede monitoring is van belang, maar in het Masterplan beginnen we niet van nul af aan. Er zijn bepaalde acties, zoals de N2000-projecten, die al jaren aan de gang zijn. Dan is het niet het moment om een nulmeting te doen. De Living Planet Index noemde ik al. Daar ligt het eerste nulpunt in 1990. Het is goed om monitors met elkaar te vergelijken, maar ik zie niets in een echte nulmeting. Voor de zomervakantie is er de nieuwe editie van biodiversiteit met trends en resultaten en een breed scala van acties en projecten. Het lijkt me dan een goed moment om te kijken naar de stand van zaken.

Het amendement 12 'Doelstellingen formuleren waaraan biodiversiteit in Noord-Holland in 2030 en 2050 zal moeten voldoen' wordt ook ontraden. De doelstelling is om de biodiversiteit in Noord-Holland te versterken. Daar willen we alles aan doen om dat zo snel en goed mogelijk te realiseren. Het merendeel van de thema's is al uitgewerkt en bijvoorbeeld al vastgelegd in de beleidsstukken van de Wet Natuurbescherming. Dan noem ik maar weer de NNN-gebieden en de N2000-gebieden. Bij de N2000-gebieden kunnen we van ieder gebied zien wat de herstelmaatregelen zijn. Ook voor het agrarisch gebied bestaat een doelensystematiek. Voor de bebouwde omgeving loopt er momenteel een onderzoek van LNV, de provincies en Naturalis over de basiskwaliteit natuur. Dat komt allemaal naar de Staten. De termijn die het amendement noemt voor het Klimaatakkoord die is niet goed te gebruiken. We hebben bij NNN en N2000 iedere zes jaar een monitoring. De ecologie zal in bepaalde gebieden veel sneller groeien, terwijl het in andere gebieden veel tijd zal vergen. Algemene doelstellingen formuleren zou ik jammer vinden.

Het amendement 13 dat gaat over de bronmaatregelen wordt ook ontraden. Natuurbeleid is erop gericht om soorten en gebieden te beschermen. Als voorbeeld: een specifieke maatregel voor een soort zijn de nestkasten bij boerderijen. Die zijn uitermate geschikt voor de kerkuil. Als we die soortmaatregel niet hadden genomen dan waren er nu niet zoveel kerkuilen geweest. De bescherming van de gebieden waar de uil foerageert is te zien als bronmaatregel.

De invasieve exoten die de oorspronkelijke natuur bedreigen, heb je het liefst niet. Zodra ze zich settelen in een gebied, is het een bedreiging voor een natuurgebied. We moeten er dan gewoon wat aan doen. Deze voorbeelden geven aan waarom we dit amendement moeten ontraden.

Amendement 'Faunaschade voor biologische boeren': Op zich kan ik begrijpen dat u die boeren op die manier wilt helpen, maar dit amendement is niet uitvoerbaar. U heeft niet de bevoegdheid

om te besluiten over het beleid omtrent de uitkering van vergoedingen omtrent faunaschade. Helaas moeten we dit amendement ook ontraden.
De motie inzake ruimte voor wilde natuur is sympathiek. In eerste instantie was onduidelijk wat er precies werd bedoeld. Deze wilde plaatsen worden ook al nagestreefd bij terreinbeheerders. Ook de dekking ontbreekt. Ik zeg toe dat we hiermee rekening zullen houden bij de uitvoering van het Natuurmaatregelenprogramma, waarover ik net sprak bij de N2000-gebieden. Ik hoop dat u ermee akkoord kunt gaan om de motie dan in te trekken.
De aanbevelingen om de monitor van het IPBES-advies en de Living Planet rapportages is een goed idee. Het Masterplan is daar ook op gestoeld. De adviezen zijn besproken met partijen en die worden in de uitvoering meegenomen. Wat dat betreft is de motie overbodig en wordt deze ontraden.
De gelden voor biodiversiteit inzetten voor bermbeheer: Die gelden zijn in het collegeprogramma afgesproken. Ook de bedragen zijn erbij gekomen. Juist op onze eigen gronden willen we het goede voorbeeld geven. Het is een klein onderdeel van het budget dat we investeren in biodiversiteit, wat hier in zit.

De **VOORZITTER**: Een interruptie door mevrouw Jellema.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): U had het over wilde natuur en dat dat niet kan, maar u wilt wel een toezegging doen, dat u het gaat meenemen in uw verdere beleid. Als er in wilde natuur toch invasieve exoten verschijnen voor welk dilemma kom je dan te staan? Blijf je het dan wild houden, -dit is misschien ook wel een vraag voor de PvdD zelf-, of laat je dat doorgaan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is het ook het dilemma waar we natuurlijk iedere keer met de natuur voor staan. Soms bedenk je iets en dan kom je erachter dat het net even anders uitpakt en anders werkt. Het is geen vaste stempel. Je probeert, net als door de terreinbeheerders wordt gedaan, wilde natuur te realiseren. Als er iets gebeurt wat niet meer strookt met wat je daar wilt bereiken, dan zul je wat moeten doen.

De **VOORZITTER**: Dan komt er op de valreep nog een interruptie door de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): De gedeputeerde zegt heel duidelijk dat Natura2000-projecten al jaren lopen. Toch zien we de biodiversiteit achteruit gaan. Ik hoor ook dat de gedeputeerde negatief adviseert om sturing te geven aan landbouwmoties en -amendementen. Ik heb het ook geprobeerd bij het CDA. Die kan geen antwoord geven. Kan de gedeputeerde het antwoord geven waardoor die biodiversiteit al die jaren achteruit gaat?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Waardoor het precies gaat, dat is in de uitvoering. We gaan er nu op focussen dat het beter gaat. Ik kan niet precies zeggen waarom het ergens misgaat.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik neem er kennis van dat de gedeputeerde blijkbaar niet weet welk beleid ze aan het uitvoeren is. Ik ben verbaasd.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als aanvulling. Bij de onderzoeken houden we natuurlijk wel rekening met de achteruitgang en wat we kunnen doen om dat te herstellen. Dat doen we dus met onze herstelmaatregelen in onze beheerplannen.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben blij dat de gedeputeerde probeert te herstellen, maar als ze niet weet wat de oorzaak is, dan vraag ik me af of ze dan beleid kan maken om de achteruitgang tegen te gaan.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik denk juist dat we met dit Masterplan Biodiversiteit maatregelen gaan nemen. We gaan zaken herstellen op basis van wat we hebben gezien bij de onderzoeken die zijn gedaan in de verschillende gebieden. In zijn algemeenheid is het overal hetzelfde, maar voor iedere soort zal het anders zijn. Wat we nu gaan doen is inzetten op het verbeteren van de biodiversiteit. Dat zal per gebied om verschillende maatregelen vragen omdat het in ieder gebied anders kan zijn.

De heer **ZOON** (PvdD); Ik kan het de gedeputeerde wel vertellen. De ruilverkaveling heeft een enorme impact gehad op de biodiversiteit. Alle wilde stukjes in het landschap zijn verdwenen. Ik zou graag willen, -daarom heb ik ook die motie ingediend- dat daaraan weer wat ruimte wordt gegeven, zonder dat allerlei beleid wordt gemaakt om het in te perken.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is ook wat ik zeg en waarom ik het u vraag en de toezegging die ik doe. Er wordt door de terreinbeheerders al rekening mee gehouden dat er wilde natuur komt. Ik wil dat ook meenemen en dat is mijn toezegging. Als we straks de natuurmaatregelenprogramma's gaan monitoren, dan komt er meer duidelijkheid. Die uitkomst gaan we meenemen in het herstel. Ik wil u toezeggen dat we daarmee extra rekening zullen houden zonder dat dit via een motie hoeft te worden aangenomen. Ik vind het heel sympathiek. Het is me niet helemaal helder wat nu precies die wilde plaatsen zijn. Daarnaast is er geen dekking.

De VOORZITTER: Dank u wel gedeputeerde Rommel voor uw bijdrage in eerste termijn.
In tweede termijn geef ik het woord aan de heer Smaling.

Tweede termijn:

De heer **SMALING** (SP): Ik heb goed naar de gedeputeerde geluisterd. Ik hoop dat de Statenleden toch voor de voorstellen van de SP zullen stemmen. We zijn wel blij dat het Masterplan er is, maar we hebben wel de bedenkingen die ik in mijn eerste termijn heb verwoord via de amendementen. Over het algemeen blij dat het college hiermee komt.

De heer **ZOON** (PvdD): Wilde plaatsen is volgens mij iets voor de uitvoering. Wat ons betreft kan dat zelfs geld opleveren, omdat je steeds minder aan beheer hoeft te doen.
Over motie 15 IPBES en WNF aanbevelingen overnemen, dat wordt in de introductie genoemd, maar niet in de uitwerking. Vandaar deze motie.

Mevrouw **STRENS** (D66): Dank aan de gedeputeerde voor haar beantwoording. We zijn blij met de reactie die zij gaf over onder andere Cabomba en ook met het antwoord op de vraag hoe wij als PS worden betrokken. De trendmetingen, de NNN-rapportages en de N2000 rapportages. Bij ons blijft wel de behoefte bestaan om ook vanuit de totale paraplu, die dit Masterplan is, ook wel voortgang te borgen. We zullen aan de hand van de stukken die we te zijner tijd in de commissie krijgen, ook kijken hoe we daar mee verder kunnen gaan.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): We willen de gedeputeerde bedanken voor de toelichting en uitleg bij vier van onze punten. Op het vijfde punt wil ik nog ingaan. Dat is de effectbeoordeling. U had het daar over metingen. Ik had ook gevraagd naar effectbeoordeling, in de zin van of het voorgestelde beleid realistisch en haalbaar is en voldoende doorgesproken met belanghebbenden. Is er in het beleid ook voldoende ruimte voor innovaties, die de komende jaren zullen komen en die we nu nog niet kennen en voor de effecten voor inkomensposities die ermee te maken hebben. Wilt u dat meenemen bij de effectbeoordelingen van de maatregelen die u gaat inzetten?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dank voor de beantwoording van de gedeputeerde. Voor de technische briefing zal ik zelf contact met de griffie opnemen, zodat die kan worden georganiseerd. Het doet me deugd dat de LNV gaat meedenken over de professionalisering van de tellingen en dat BioBlitz ook wordt meegenomen. Dat is heel mooi. De gedeputeerde gaf aan dat aan Cabomba gewerkt gaat worden. Ik moet dat nog herstellen: Het is niet zozeer in 't Gooi, maar in de Vechtstreek. Mensen in de Vechtstreek vertelden ons dat aanwonenden en gebruikers van de waterwegen soms een andere kant op willen dan de natuurbeheerorganisaties, die in dat gebied actief zijn. Die twee visies kunnen uit elkaar lopen. Kan de gedeputeerde daar een bemiddelende rol in spelen, of daar de handschoen wil oppakken?

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De PVV betreurt het ten zeerste dat gedeputeerde Rommel tot tweemaal toe geen antwoord geeft op een heel normale vraag. Voor de goede orde zal ik deze vraag voor de derde keer herhalen. Welke effecten gaat het Masterplan Biodiversiteit hebben op de steeds groter wordende woningnood in onze provincie? Graag dus een gemotiveerd antwoord.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Mevrouw Bezaan, ik moet u mijn excuses maken. Ik was uw vraag dit keer vergeten te beantwoorden. Mijn excuus daarvoor. Op basis van de WNB moet voor beschermde soorten ontheffing worden gevraagd. De OD denkt daar op een praktische manier over mee. We zijn in overleg met de woningbouwcorporaties die ook de verduurzaming in de woningbouw willen toepassen. Bekeken wordt of op een praktische, maar juridisch correcte manier invulling kan worden gegeven aan een algehele ontheffing. Dat is best lastig. We zijn ook in overleg met andere provincies. Die lopen daar ook tegenaan. Het is heel nieuw. Het kost tijd in de planning. Op dit moment zie ik nog niet dat er zaken echt stagneren op dat punt, omdat de OD goed inzet op het overleg om dit zo snel mogelijk, nu in eerste instantie nog met losse

ontheffingen, op te lossen. We kijken wel met de OD naar, net als wat in Hilversum gebeurd is, een soort planmatige aanpak.
Met betrekking tot de effectenbeoordeling van het CDA: We praten daar veel over. De innovatie wordt ook meegenomen in de LivingLabs. Over een aantal jaren, wanneer we de algemene beleidsregels gaan toetsen, kunnen we dat in de bespreking en evaluatie voor u meenemen. Met betrekking tot de IPBES-adviezen en dergelijke: Het is niet zo dat het alleen kort in de introductie wordt genoemd. Er wordt rekening mee gehouden in de huidige, maar ook in de nieuwe rapportages. Dit zijn ook niet de enige rapportages waarin het voor komt. In de vorige termijn had ik het over de N2000 maatregelen. Het terugbrengen van landschapselementen waarover u het had, staat ook in het rapport.
Dat wat de PvdA vroeg over de Vechtstreek dat wordt inderdaad meegenomen. Het zal onder mijn aandacht zijn in het Gebiedsprogramma Gooi en Vecht.

De VOORZITTER: Ik heb u alle openstaande vragen horen beantwoorden. Dat was de beantwoording van het college in tweede termijn.
Dan gaan we nu over nu over tot het peilen van de stemmen. Dat doen we wederom in twee delen. Dus eerst de amendementen en de moties. Daarna zullen we de voordracht gaan peilen.

Ik stel voor om vijf minuten te schorsen. Ik schors de vergadering tot 19.55 uur.

[Schorsing 19.48 – 20.05 uur]

De **VOORZITTER:** Ik heropen de vergadering. Ik zal in eerste instantie de amendement opnoemen en daarna alleen de nummers bij de volgende fractievoorzitters.

De heer **SMALING** (SP): Amendement 10 'Natura2000 gebieden': voor. Amendement 11 'Nulmeting uitvoeren': voor. Amendement 12 'Masterplan Biodiversiteit 2030 en 2050': voor. Amendement 13 'Masterplan op bronmaatregelen': voor. Amendement 14 'eigenrisico faunaschade biologische landbouw 5 procent': voor.
Motie 14 'Wilde natuur': voor. Motie 15 'Aanbeveling IPBES en WNF overnemen': voor. Motie 16 'Gelden Masterplan Biodiversiteit niet inzetten bermbeheer': voor.

De heer **DESSING** (FvD): Amendement 10: tegen. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: voor. Motie 15: tegen. Motie 16: voor.

De heer **ZOON** (PvdD): Amendement 10: voor. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: voor. Amendement 14: voor.
Motie 14: voor. Motie 15: voor. Motie 16: voor.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Amendement 10: tegen. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: stemverklaring: De PvdA is altijd voor alle methodes om natuurinclusieve en andere vormen van landbouw, inclusief biologische, te stimuleren, maar niet met dit dekkingsmiddel en niet zomaar op deze manier, dus tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: tegen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Amendement 10: tegen. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: tegen.

De heer **JENSEN** (JA21): Amendement 10: tegen. Amendement 11: voor. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: tegen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Amendement 10: tegen. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: tegen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Amendement 10: stemverklaring: De VVD stemt tegen. Wat de fractie betreft maakt het voor de Fransen niet uit of er wel of niet biologisch geboerd wordt. Dus het maakt voor ons ook niet uit. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: tegen.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Amendement 10: voor. Amendement 11: voor. Amendement 12: voor. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: voor.

De heer **DEEN** (PVV): Amendement 10: tegen. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: tegen.

De heer **KLEIN** (CU): Amendement 10: voor. Amendement 11: voor. Amendement 12: voor. Amendement 13: tegen. Amendement 14: stemverklaring: CU is voor het verhogen van de tegemoetkoming van de faunaschade, maar niet voor specifieke doelgroepen. Bovendien worden nu in de dekking dingen gekoppeld die niets met elkaar te maken hebben. Dus tegen. Motie 14: voor. Motie 15: stemverklaring: CU vindt dat dit te sterk is. Er wordt gevraagd om dit te verwerken. Dat vindt de CU een te sterk woord. Meenemen in de uitvoering zou goed zijn. Dus tegen. Motie 16: voor.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Amendement 10: stemverklaring: Er vanuit gaande dat de gedeputeerde bij de Gebiedsgerichte aanpak dit als een belangrijk middel zal aandragen, stemt GL tegen. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: tegen.

De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): Amendement 10: tegen. Amendement 11: tegen. Amendement 12: tegen. Amendement 13: tegen. Amendement 14: tegen.
Motie 14: tegen. Motie 15: tegen. Motie 16: tegen.

De **VOORZITTER**: We maken weer even de balans op.

Amendement 10 is met 45 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: PvdD, SP, CU en DENK.

Amendement 11 is met 9 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, SP, CU en DENK.
Amendement 12 is met 5 stemmen voor en 48 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: SP, CU en DENK.
Amendement 13 is met 6 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: PvdD en SP.
Amendement 14 is met 6 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: PvdD en SP.

Motie 14 is met 43 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: FvD, PvdD, SP en CU.
Motie 15 is met 47 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: PvdD en SP.
Motie 16 is met 42 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: FvD, PvdD, SP, CU en DENK.

Dat was de stemming ten aanzien van de amendementen en de moties.
Dan gaan we nu over tot het in stemming brengen van Voordracht 2 – 2021, Masterplan Biodiversiteit.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): voor.
Mevrouw **STRENS** (D66): voor.
Mevrouw **KOCKEN** (GL): voor.
De heer **JENSEN** (JA21): tegen.
De heer **KLEIN** (CU): voor.
De heer **VAN DER MAAS** (VVD): voor.
De heer **HEIJNEN (**CDA): voor.
De heer **SMALING** (SP): voor.
De heer **ZOON** (PvdD): stemverklaring: Als dit het niveau is waarop wij proberen biodiversiteit te herstellen, dan kan de PvdD niet anders dan tegen stemmen.
De heer **DESSING** (FvD): stemverklaring: Dit plan ademt aan alle kanten een provinciale wil tot het kneden naar maakbare en gewenste natuur. Daarom stemt FvD tegen dit Masterplan Biodiversiteit.
De heer **KOYUNCU** (DENK): voor.
De heer **DEEN** (PVV): tegen.
De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): tegen.

De **VOORZITTER**: Dan is de peiling gehouden: Voordracht 2, Masterplan Biodiversiteit, is met 39 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, FvD, PvdD, PVV en Fractie Baljeu.

11. Luchthavenbesluit Amsterdam Heliport (VD-04)

De VOORZITTER: Daarmee zijn we toegekomen aan agendapunt 11, Luchthavenbesluit Amsterdam Heliport, voordracht 4.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het heeft wel even geduurd, maar het is er eindelijk: het Luchthavenbesluit. Het besluit Inrichting en Gebruik Niet Aangewezen Luchtvaartterreinen (IGNAL) had per 31 oktober 2009 al moeten worden omgezet naar dit luchthavenbesluit. Als ik zeg dat het wel even heeft geduurd, dan denk ik dat ik recht van spreken heb. Ook de SP had het niet meteen door, maar toen de fractie in 2015 ontdekte dat de traumahelikopter van VUMC zonder vergunning vloog is ze daarin gedoken. Regelmatig hebben wij daar aandacht voor gevraagd. Toen gebeurde er iets schokkends. De tegenwerping van sommigen was dat de SP niet wilde dat de traumahelikopter werd ingezet. Een diep treurig frame want vliegen zonder vergunning, waar de SP op wees, zou grote gevolgen kunnen hebben voor de aansprakelijkheid bij een ongeval met de traumahelikopter. Dat werd op deze manier weggezet. Ik vind het belangrijk om dit toch nog even te benoemen.
De tweede reden om aandacht voor de traumahelikopter te vragen was de geluidsoverlast ervan in de buurt van VUMC. Ik heb in de commissie gezegd dat omwonenden hun kunststof tuinmeubelen regelmatig weer bij elkaar moesten zoeken als gevolg van de luchtverplaatsing van de helikopter.
Niet alleen is daar het Luchthavenbesluit, maar nu heeft ook de mogelijkheid zich voorgedaan om de traumahelikopter te verplaatsen naar Westpoort. De SP is bijna helemaal in haar nopjes. Het gaat namelijk nog over de uitbreidingsmogelijkheid van 8.820 vliegbewegingen nu naar ruim 22.000 vliegbewegingen op Helihaven Westpoort. Ik heb daarom een vraag aan de gedeputeerde. Wil hij ons onmiddellijk uitnodigen om met hem daarover van gedachte te wisselen en ons oordeel te vragen als het verzoek tot uitbreiding binnenkomt? Hij heeft in de commissie gezegd dat hij dat niet verwachtte, maar je weet het maar nooit. Dan vind ik dat PS daarin moeten worden meegenomen. Waarom vind ik dat belangrijk? Dat is vanwege de toename in het geval van uitbreiding van stikstofuitstoot die voor de nabijgelegen natuurgebieden funest zal zijn. Nu is dat nog te overzien, maar dan niet meer.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): De VVD is tevreden over het Luchthavenbesluit, zoals dat er nu ligt. Het schept een belangrijke voorwaarde, al genoemd door mevrouw Alberts. De traumahelikopter kan verhuizen naar Westpoort. Het belangrijkste voordeel dat de VVD daarin ziet is dat de helikopter, die is bedoeld om artsen zo snel mogelijk bij patiënten of ongevallen te krijgen, een paar minuten eerder kan opstijgen als die vanuit Westpoort opstijgt. Dat kunnen levensreddende minuten zijn. Dat vinden we allereerst belangrijk. Verder is het veiliger omdat Westpoort minder dicht bebouwd is dan de Zuidas. Er is minder geluidsoverlast voor bewoners. Daarover zijn we tevreden.

De heer **DEEN** (PVV): We zullen het kort houden bij dit agendapunt. Onze fractie kan akkoord gaan met het voorliggend Luchthavenbesluit, omdat daardoor de traumahelikopter naar het Westelijk havengebied kan worden verplaatst. Wat onze fractie betreft had het aantal toegestane vliegbewegingen vanwege het stikstofsprookje niet met twee/derde hoeven af te nemen. Kijkende naar de gigantische woningnood verwachten wij wel dat de gedeputeerde serieus rekening houdt met de zorgen die leven inzake de plannen van Havenstad, de grootste woningbouwopgave van Nederland.

De heer **STEEMAN** (D66): Wat D66 betreft is hierover in de commissie al voldoende gezegd. Wat ons betreft was dit ook een hamerpunt. Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Van Geffen van de VVD. Zij heeft een goede opsomming gegeven van de voordelen van het Luchthavenbesluit dat nu voorligt.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik heb een vraag van mevrouw Alberts van de SP gehoord. Dat gaat over het proces rondom een mogelijke uitbreiding. Uiteindelijk is een 8.800 een beperking ten opzichte van het huidige regime dat er is. Nu zijn het maximaal 22.000 vluchten. Alleen op basis van de milieu- en stikstofregels kunnen we op dit moment die 8.800 afgeven. OP het moment dat er een uitbreidingsverzoek gaat komen dan zullen we uiteraard alle eisen daarin meenemen en afwegen of het mogelijk is, of niet. Uiteindelijk gaan de Staten erover. In dat opzicht komen we altijd met een besluit over het Luchthavenbesluit bij u terug. Bij u ligt de besluitvorming over het aanpassen van het Luchthavenbesluit. Mevrouw Alberts: Ja, we komen altijd bij u terug. Sterker nog, ik vind het ook belangrijk dat we de Staten daarbij betrekken.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie door mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik dacht dat u zou vragen naar de tweede termijn. Dat is dit dan. Dank heer Olthof. Dat is een hele geruststelling. Dat betekent dus dat wij gaan instemmen, -dat hadden we natuurlijk al gedaan-, met dit Luchthavenbesluit. Wat ons betreft is voor vandaag het onderwerp afgesloten.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik of er bij andere sprekers behoefte is aan een tweede termijn. Die is er niet. Dan kunnen we over gaan tot het peilen van voordracht nummer 4.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We stemmen voor.
Mevrouw **STRENS** (D66): Wij zullen ook voor stemmen.
De heer **HEIJNEN** (CDA): Voor.
De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voor.
De heer **KOYUNCU** (DENK): Voor. De heer DESSING (FvD): Een korte stemverklaring. De fractie van Forum voor Democratie is niet blij met het terugbrengen van het aantal vluchtbewegingen in het nieuwe Luchthavenbesluit van 22.500 naar 8.820 vanwege de stikstofregelgeving. Alleen omdat het nu voor alle partijen acceptabel is en dit de vliegoperaties niet zal beperken, stemt onze fractie toch in met dit voorgenomen besluit.
Mevrouw **KOCKEN** (GL): voor.
De heer **SMALING** (SP): voor.
De heer **ZOON** (PvdD): voor.
De heer **DEEN** (PVV): voor.
De heer **JENSEN** (JA21): voor.
De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): voor.

De **VOORZITTER**: De heer Klein (CU) is op dit moment afwezig. Voordracht VD-04 is unaniem aangenomen.

Dan schors ik nu voor vijf minuten de vergadering zodat het voorzitterschap door vicevoorzitter, mevrouw Kocken, kan worden overgenomen.

[Schorsing]

12. Verordening elektronische publicaties Noord-Holland 2021 (VD-05)

De **VICEVOORZITTER**: Ik neem dit agendapunt even over, omdat de Commissaris van de Koning zo dadelijk de beantwoording op zich neemt. Bij moties en amendementen en bij de voordracht houden we een peiling van de stemmen via de fractievoorzitters. Indien er amendementen zijn ingediend dan zullen we die eerst, samen met de moties, peilen. Daarna volgt een peiling van stemmen voor de voordracht. Ook de vaststelling van deze stemming vindt schriftelijk plaats via briefstemmen na afloop van deze vergadering. Ik zal de interrupties zoveel mogelijk aan het eind van de bijdragen pas toestaan en interrupties worden in deze online vergadering geformuleerd als een vraag, zonder inleiding.
Ik geef in eerste termijn het woord aan de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De SP begrijpt dat de provincie binnenkort zal moeten overgaan tot het publiceren van officiële bekendmakingen en dat via de elektronische weg. De SP maakt zich in dat opzicht wel zorgen over een aantal gevolgen hiervan. Nog steeds is een flink deel van de bevolking in Noord-Holland niet digitaal vaardig of zichzelf niet digitaal vaardig noemt. Daarmee is het voor deze groep mensen bijzonder ingewikkeld om straks informatie via de elektronische weg op te halen. Dat zou ervoor kunnen zorgen dat deze mensen niet meer volwaardig mee kunnen doen in onze samenleving. Het uitsluitend publiceren op digitale wijze van de bekendmakingen van de provincie zal zorgen voor een nog grotere achterstelling of op zijn minst een nog groter gevoel van achterstelling bij mensen die niet digitaal zijn aangelegd. Daarmee zal uiteindelijk de tweedeling, ook in onze Noord-Hollandse maatschappij worden vergroot. Ook in de vorige periode hebben wij als SP aandacht gevraagd voor het blijven op papier publiceren van officiële bekendmakingen, ook om gelijksoortige redenen zoals ik juist noemde. Zelfs de vorige Commissaris van de Koning, de heer Remkes, vond het ondersteunen van deze groep mensen belangrijk. Daarmee gaf hij aan dat hij de toegankelijkheid van officiële bekendmakingen, en daarmee van het werk dat de provincie doet, belangrijk vond. Naast het feit dat veel mensen niet digitaal zijn aangelegd of dat van zichzelf vinden, vinden wij het belangrijk dat officiële bekendmakingen ook op papier mogelijk blijven. Daarom komt de SP samen met de fractie van DENK met een motie.

De **VICEVOORZITTER**: Als tweede spreker geef ik het woord aan de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Wij kunnen ons volledig aansluiten bij de woorden van de SP. De website is een haaldienst voor bewoners. Dat doen we al. Publicatie in kranten is een brengdienst. Het schrappen van het laatste is een inperking en geen verbetering.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Allereerst wil ik de Commissaris danken voor de brief met aanvullende informatie over de Verordening Elektronische Publicaties naar aanleiding van de behandeling van dit onderwerp in de commissie Economie, Financiën en Bestuur. Het CDA is het eens met hetgeen de Commissaris in de commissiebehandeling heeft aangegeven, voornamelijk dat in de huidige tijd de digitale ontsluiting van informatie de nieuwe maatstaf is en dat dit een heel groot bereik kent. Dit wordt ook bevestigd door de inwerkingtreding van de Wet Elektronische Publicaties. De toelichting op de verordening en de bevestiging van de Commissaris in zijn beantwoording in de commissie maken duidelijk dat de verordening niet uitsluitend door de provincie besloten kan worden, om bepaalde informatie ook via dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen aan te bieden. Wij vinden dit belangrijk, omdat niet iedereen toegang heeft tot internet of even digitaal vaardig is. Mijn voorgangers spraken daar ook al over. Bij het CDA was de vraag op basis waarvan besloten wordt om kennisgevingen uitsluitend elektronisch aan te bieden, of dit toch ook via andere media te doen. In de brief die ik net noemde, is hierop antwoord gegeven. Er wordt gekeken naar bijvoorbeeld opleidingsniveau, leeftijdssamenstelling en de mate van ander-taligheid om te bezien of maatwerk moet worden geleverd om de informatie onder de aandacht van een bepaalde doelgroep te brengen. Ook de mate van impact van een voorgenomen besluit op de ruimtelijke omgeving is een factor die meegewogen wordt. Het CDA kan zich vinden in het feit dat er een afweging plaatsvindt. Als het qua inhoud of doelgroep niet zinvol is om ook via gedrukte media te publiceren dan is het ook niet erg effectief om hier gemeenschapsgeld aan uit te geven. Normaal gesproken geldt voor mij het adagium: Bij twijfel niet doen. Ik zou zeggen, als er twijfel is of het nodig is om ook gedrukte media in te zetten, doe het dan wel. Wij vragen de provincie hierin ruimhartig op te treden, want het gaat wel om een zo breed mogelijke toegankelijkheid van informatie, ook voor hen die geen toegang hebben tot internet of minder digitaal vaardig zijn.
Kortom, het CDA begrijpt dat niet voor iedere kennisgeving maatwerk nodig is, maar het feit dat het wel geboden wordt als het wel nodig is, is voor het CDA reden om in te stemmen met deze verordening.

De heer **DULFER** (GroenLinks): Ook wat GL betreft is het van groot belang dat onze bewoners in de ruimst mogelijke gelegenheid komen om zich op de hoogte te stellen van mededelingen van de provincie. Het doen van mededelingen vanuit de overheid naar de burgers zou je wel een kerntaak van de overheid kunnen noemen. Toch wil me aansluiten bij de woorden van mevrouw Kuiper en dus ook van de Commissaris. Ook wij zijn overtuigd van het feit dat niet alle mededelingen ook schriftelijk hoeven te worden gedaan en dat het bereik van schriftelijke mededelingen in de loop der tijd langzaam maar zeker minder wordt. Wel vinden we dat de Commissaris het een beetje aan zichzelf te wijten heeft dat we nu deze discussie krijgen. Misschien zou hij ons nog kunnen uitleggen waarom hij het nodig vindt om na al die jaren op een bepaalde manier gewerkt te hebben en wetende dat over een half jaar dit wettelijk geregeld wordt, nu hals over kop met deze verordening te komen, om dat half jaar te overbruggen.

Waarom was het zo belangrijk om dat te doen? Daarnaast heb ik nog een aanbeveling aan de Commissaris. U heeft nu aangegeven wat de criteria zouden kunnen zijn. Wij raden u aan om het komende half jaar in ieder geval te gebruiken om die richtlijnen nog wat duidelijker uit te werken, zodat wij Statenleden ook meer vertrouwen kunnen hebben dat alle bewoners goed geïnformeerd worden over de berichten van de provincie.

De **VICEVOORZITTER**: Er is een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik heb een vraag aan de heer Dulfer. U geeft aan dat wat u betreft, in aansluiting op wat Statenlid mevrouw Kuiper zei, niet alle publicaties schriftelijk zouden hoeven plaats te vinden. Wie bepaalt dat dan? Is er een bepaalde beoordelingscommissie die bepaalt welke publicaties tevens schriftelijk worden gedaan?

De heer **DULFER** (GL): Dat is een uitvoeringszaak. In eerste instantie is het aan GS om dat te bepalen. Daarom vraag ik ook om een heldere beleidslijn, om aan te geven hoe GS dat willen doen, zodat wij het vertrouwen kunnen hebben dat het op een goede manier gebeurt. Naar aanleiding van wat u nu aan mij vraagt, zou ik zeggen: Laten we de Commissaris meteen vragen of hij verwacht, dat als die wettelijke regeling uiteindelijk tot stand komt, of die criteria van Rijkswege daarin worden aangegeven.

Mevrouw BEZAAN (PVV): Voor wat betreft de voorliggende Verordening Elektronische Publicaties vindt de PVV-fractie het positief dat Commissaris Van Dijk tijdens de commissievergadering Economie, Financiën en Bestuur aangaf dat Noord-Holland deelneemt aan Direct Duidelijk, en streeft naar het gebruik van B1-taalgebruik. Er wordt dus gestreefd naar zo begrijpelijk mogelijk taalgebruik. Dat kan de PVV alleen maar ondersteunen. Onze fractie heeft goede hoop dat de leesbaarheid een stuk beter dan bijvoorbeeld op overheid.nl, waar je als volksvertegenwoordiger, laat staan als burger, soms door de bomen het bos niet meer ziet. Daarnaast is het een goede zaak, kijkende naar de digitale samenleving waarin we nu eenmaal leven, dat besluiten digitaal worden gecommuniceerd met onze burgers. We delen de mening dat het in veel gevallen verstandig kan zijn niet te volstaan met een elektronische kennisgeving maar bovendien te voorzien in een of meer andere wijzen van kennisgeving. Er zijn, zoals al eerder gezegd vanavond, mensen die geen internet hebben of online niet zo goed overweg kunnen, maar die wel interesse hebben in provinciale aangelegenheden. Aan die mensen moet, wat de PVV betreft, zoveel mogelijk worden gedacht. Tijdens de commissievergadering Economie, Financiën en Bestuur stelde de Commissaris dat de Staatssecretaris aangeeft dat er een alternatieve informatiewijze moet worden aangeboden aan groepen van inwoners die niet digitaal vaardig zijn. Volgens de Commissaris moeten de in te zetten kanalen het informatieaanbod goed afdekken en zal waar nodig de informatie ook op andere wijze worden aangeboden om specifieke doelgroepen te bereiken. Dat klinkt aardig en natuurlijk is het een goede zaak om uit te zoeken hoe moeilijk bereikbare groepen bereikt kunnen worden, maar in de tussentijd zou onze fractie graag zien dat wordt gekozen om de informatie ook na invoering van de wet op alternatieve wijze te blijven aanbieden, zoals op dit moment gebeurt. Dus en/en. Dat dit tijdelijk wat duurder zal

uitvallen voor de provincie neemt onze fractie op de koop toe, aangezien wij grote waarde hechten aan een zo transparant mogelijke overheid.

De heer **CARTON** (PvdA): Het is logisch dat we meer digitaal communiceren. Met digitaal communiceren bereiken we ook meer mensen en het wordt makkelijker om iets op te zoeken. Laten we niet vergeten dat het ook toegankelijker wordt met bepaalde functies voor blinden en slechtzienden. We moeten niet vergeten dat niet iedereen digitaal vaardig is. De PvdA-fractie vindt het daarom belangrijk dat ook de papieren versie blijft bestaan. Gelukkig blijft het wel mogelijk via maatwerk, maar het blijft alsnog onduidelijk wanneer de provincie die optie precies gaat gebruiken. Zou een helder afwegingskader hier niet op zijn plek zijn? Waarom is hier nu niet voor gekozen?

De **VICEVOORZITTER:** Er is een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik heb een vraag aan de heer Carton. Maakt u zich met ons zorgen over de invulling van de vraag wie bepaalt wat en wie de doelgroep is voor bepaalde bekendmakingen en over de vraag wanneer men vindt dat bepaalde bekendmakingen wel en niet via ook de gedrukte wijze kenbaar worden gemaakt?

De heer **CARTON** (PvdA): Dat is een terechte vraag. Daar maken we ons in die zin zorgen over dat er nu een maatwerkoptie is zonder dat duidelijk wordt aangegeven wie wat bepaalt, tegen welke voorwaarden en in welke situaties. Daar zouden we graag duidelijkheid over hebben. Vandaar dat ik ook vroeg naar een afwegingskader.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De SP is nooit tegen maatwerk, mits ook de ontvanger ook mag bepalen of die bij dat maatwerk hoort. Als men van hogerhand gaat bepalen hoe dat maatwerk wordt ingevuld dan is dat zorgelijk, wat ons betreft. Vindt u ook niet dat het noemen van de term maatwerk in dit kader bijzonder zorgwekkend is, als dat niet wordt ingevuld?

De heer **CARTON** (PvdA): Ja.

De **VICEVOORZITTER:** Het woord is aan de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Wij sluiten ons aan bij de bijdrage van de SP. Mensen die niet de nodige middelen of vaardigheden hebben om digitale berichten te ontvangen, moeten een alternatief hebben. Deze mensen hebben momenteel ook al een achterstand vanwege de digitalisering. Wij zouden het erg jammer vinden als er straks mensen zijn die de provincie niet kunnen volgen, terwijl ze dat heel graag wel zouden willen doen.

De **VICEVOORZITTER**: Er is verwarring over een motie van u en de SP. Dient u die vooralsnog of helemaal niet in?

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik moet even overleggen. Een kleine schorsing alstublieft.

De **VICEVOORZITTER**: Dan krijgt u vijf minuten de tijd om dat even kort te sluiten.

[Schorsing van 20.58 – 21.01 uur]

De **VICEVOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. In de chat laat de heer Koyuncu weten dat er geen sprake is van intrekken, maar je kunt pas iets intrekken, als je het hebt ingediend en dat is nog niet gebeurd. Ik krijg nu door dat de motie vanochtend is ingediend. De motie kan vanochtend misschien naar de griffie zijn gemaild, maar we hebben een vergadering en die wordt genotuleerd. Alles wat in de vergadering gebeurt, is gebeurd. Moties die bij de griffie liggen, maar niet in de vergadering formeel worden ingediend, want u moet het dictum voorlezen, die zijn dus niet ingediend. Ik geef of meneer Hoogervorst of de heer Koyuncu de gelegenheid om het dictum alsnog voor te lezen.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Laat ik het mezelf aanrekenen dat ik misschien niet duidelijk heb gesteld dat het een motie is, die we samen met de fractie van DENK indienen.

Motie 17/01-02-21
Noord-Holland goed geïnformeerd!

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, besprekend de statenvoordracht Verordening elektronische publicaties (VD-05)
Constaterende dat:

- *het voor mensen die niet digitaal vaardig zijn het bijzonder ingewikkeld is om hun informatie via www.officielebekendmakingen.nl op te halen;*
- *dit ervoor zou kunnen zorgen dat deze mensen niet meer volwaardig mee kunnen doen in de samenleving;*
- *het uitsluitend digitaal publiceren van de bekendmakingen van de provincie Noord-Holland zal zorgen voor een nog grotere achterstelling bij mensen die niet digitaal vaardig zijn;*
- *dit de tweedeling in de samenleving vergroot;*

Overwegende dat:

- *het omwille van de ongedeelde samenleving niet verstandig is om uitsluitend via www.officielebekendmakingen.nl de bekendmakingen van de provincie Noord-Holland te publiceren;*
- *het daarom wenselijk is dat de provincie Noord-Holland de officiële bekendmakingen in de lokale en regionale gedrukte media blijft publiceren*

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven om :

- *naast het publiceren van de officiële bekendmakingen op www.officielebekendmakingen.nl deze ook te blijven publiceren in de lokale en regionale gedrukte media;*

En gaat over tot de orde van de dag,
Fracties van de SP en DENK

De **VICEVOORZITTER**: Wij waren er van overtuigd dat u de motie nog niet had ingediend. Als u zegt dat u het net al heeft gedaan. Ik weet in ieder geval zeker dat het nu wel gebeurd is. Beter twee keer dan helemaal niet. Voor het antwoord gaan we nu naar de Commissaris.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Het lijkt toch dat er op de een of andere manier nog veel onduidelijkheden in deze verordening sluipen. Wat ik allereerst helder wil maken. Ik had er behoefte aan om die brief te sturen. Ik ben blij dat een aantal Statenleden hebben aangegeven dat het in ieder geval wat heeft verduidelijkt. Dat komt waarschijnlijk ook omdat in de verordening staat 'uitsluitend'. Dat heeft te maken, niet zozeer dat we niet meer op papier willen, maar dat straks naar inwerkingtreding van de Wet Elektronisch Publiceren het juridisch alleen nog maar uitsluitend kan. Wat niet wil zeggen dat je aanvullend ook kan informeren op papier. Rechtsgeldig kan het alleen nog maar digitaal. Het is met name onderzoek (Nationaal Onderzoek Multimedia – NOM) wat heeft aangetoond dat juist papier in tegensteling tot wat de heer Hoogervorst zegt juist steeds een lagere toegankelijkheid veroorzaakt in de afgelopen jaren en dat juist de verwachting is, met internet, dat het omhoog gaat. Dat heeft u ook in mijn brief kunnen lezen. Dat wil niet zeggen dat na inwerkingtreding van de wet op deze verordening wij dus niet meer op papier blijven informeren om het bereik te vergroten. Waarom nu al invoeren en niet wachten op de wet? Dat heeft te onder andere te maken dat de Omgevingsdienst, waar veel kennisgevingen langs deze weg gepubliceerd zouden kunnen worden, juist een probleem heeft dat ze langs deze weg niet het bereik krijgt wat ze graag zou willen hebben. Dat wil de Omgevingsdienst juist vergroten door het digitaal te gaan doen. Vervolgens is de vraag wanneer je wel of niet overgaat tot het op papier verstrekken van informatie. Eigenlijk wilde ik daar het volgende voorstellen, dat heb ik ook geprobeerd tijdens de commissievergadering. Op dit moment is het zo dat ambtenaren adviseren in welke bladen een bepaalde kennisgeving moet worden gepubliceerd. Dat heeft te maken met het bereik van de specifieke doelgroep. Dat kunnen we natuurlijk in de komende maanden en ook na de invoering van de wet, blijven doen. Als het dan noodzakelijk is om bijvoorbeeld specifieke doelgroepen nog op papier van kennisgeving te blijven voorzien, dan zullen we dat doen. Daarbij zullen ze verwezen worden naar uiteindelijk ook het digitale besluit, omdat dat richtinggevend is voor de aanvang van termijnen en het indienen van zienswijzen. Daar kunnen we niets aan veranderen. Dat is wat de wet voorschrijft. Daar lopen we nu op vooruit, onder andere op verzoek van de OD. Dat betekent dat per saldo het bereik alleen maar zal toenemen. Er ligt een onderzoek, dat zegt dat hoe we het nu doen, dus eigenlijk tot hoe we het tot gister deden, zal ik maar zeggen, dat het bereik eigenlijk steeds aan het afnemen is. Dat is ook de wens van de OD, dat we versneld met deze verordening vooruit gaan lopen op de wet. Overigens zijn we daar niet uniek in. Heel veel provincies doen dat al. De ervaring is juist dat het bereik vele malen groter is geworden.

De **VICEVOORZITTER**: Er is een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Wat ik u via de voorzitter zou willen vragen. U zegt dat we als provincie gemachtigd zijn om informatie ten behoeve van specifieke doelgroepen ook nog via de gedrukte wijze bekend te maken. Wie bepaalt wie die doelgroepen zijn?

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Dat wordt op dit moment bepaald door de beleidsambtenaren, die in een bepaald beleidsveld met een kennisgeving komen. Ze zien met welke doelgroepen zij te maken hebben en stemmen daar op af welke huis-aan-huisbladen worden gebruikt om de doelgroepen te bereiken. Dat is niet anders na invoering van deze verordening als daarna. Het enige is, en dat is toch wel heel belangrijk om te beseffen, dat ook voor inwoners van Noord-Holland uiteindelijk de bekendmakingen, -nu met deze verordening, maar straks zeker, want dan zijn we dat verplicht voor alle besluiten en kennisgevingen die we nemen-, elektronisch worden gepubliceerd, via een publicatiekanaal. Dat zullen de kanalen zijn waarop geen tekstuele, typefouten gemaakt kunnen worden. Dat heeft ook te maken met juridische termijnen, vanwege zienswijzen et cetera. Als er dan een specifieke doelgroep is waarvan we denken dat het verstandig is om toch op papier een bekendmaking te doen, dan zal de beleidsambtenaar dat aangeven. Hij zal aangeven welke huis-aan-huisblad handig is om daarvoor te gebruiken. De Omgevingsdiensten hebben aangegeven dolgraag nu digitaal te willen omdat het bereik gewoon te laag is. Uit onderzoek blijkt dat de informatie in huis-aan-huisbladen nauwelijks gelezen wordt. Dat ligt bijna onder 20%. Dat is echt te laag. Dat bereik moet omhoog. In tegenstelling tot wat u beweert, proberen we juist het bereik vele malen groter te maken. Het voordeel van dit half jaar zou kunnen zijn dat er specifieke doelgroepen zijn, die bijvoorbeeld digitaal het niet kunnen, die we nu in beeld krijgen. We kunnen bijvoorbeeld afspreken dat op het moment dat die doelgroepen zich aandienen er per definitie aanvullende informatie aan die groepen zal worden verstrekt. Dat is het voordeel van een half jaar vooruit lopen. Als de wet straks in werking treedt, -de verwachting is 1 juli-, dan hebben we niet zoveel keus meer. Dan moeten we het direct gaan invoeren.

De **VICEVOORZITER**: Er Is een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor de Commissaris zeggen dat hij het bereik wil vergroten. Dat is heel mooi. Dat willen wij ook. Ik lees ook dat er een kostenbesparing aan vastzit. Bij een kostenbesparing denk ik meteen dat er wordt bezuinigd op de digitale media, waarbij bepaalde groepen uitgesloten worden. Dat klopt toch?

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Nee hoor. Het is een platte constatering dat als je geen advertenties hoeft te plaatsen dat het een kostenbesparing is, maar dat is geen keuze. We hebben geen keuze. We moeten het digitaal doen. Alleen de digitale publicatie is leidend, ook voor de rechtszekerheid. Dat betekent ook dat als je aanvullend publiceert in een krant, dat dit niet de publicaties zijn op basis waarvan een inwoner recht kan doen gelden. Dat is de digitale publicatie. Dat is de Wet Elektronische Publicaties. Toch kun je inwoners middels huis-aan-huisbladen, als dat de doelgroep vereist, wijzen op het feit dat die publicatie is gedaan via internet. Ik kan het namelijk niet vervangen. Daar kan de provincie niets aan veranderen. Dat is wat in Nederland besloten is. Zo gaan we om met elektronische publicaties. Overigens dan nog

durf ik te beweren dat het bereik groter zal worden. Als daar aanleiding toe zullen de doelgroepen, die een extra steuntje nodig hebben om erop gewezen te worden dat er elektronisch is gepubliceerd, op andere wijze worden benaderd. Dat doen we op dit moment ook.

De **VICEVOORZITTER**: Dan is er nog een interruptie van mevrouw Bezaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De heer Van Dijk sprak over de Omgevingsdienst. Volgens mij valt de Omgevingsdienst onder de Omgevingswet. Volgens de Omgevingswet moeten besluiten naast het digitaal publiceren ook nog op papier bekend worden gemaakt. Hoe ziet de heer Van Dijk dat?

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Dat is op dit moment het geval. Op het moment dat de Wet Elektronische Publicaties in werking treedt dan zal dat vervangen zijn door elektronische publicatie. We hebben dan de andere middelen nog tot onze beschikking. Als ze dat nodig vinden, kunnen decentrale overheden nog steeds besluiten om aanvullend de digitale kennisgeving ook op papier mede te delen aan inwoners. Het officiële, juridische besluit dat is digitaal gepubliceerd. Daar moet de burger altijd naar worden verwezen om exact te kunnen weten wat er speelt. Dat kan natuurlijk ook op papier. Overigens staat dat los van de Omgevingswet. De Wet Elektronische Publicatie geldt voor alle wetten.

De **VICEVOORZITTER**: De heer Hoogervorst heeft nog een interruptie. Ik stel voor dat we daarna de Commissaris zijn bijdrage laten doen.

De heer HOOGERVORST (SP): Ik raak nu toch een beetje in de war. De Commissaris zegt, en zo staat het ook in de papieren, dat officiële bekendmakingen via de elektronische weg gaan. Dan is het toch vreemd dat de Commissaris zegt dat het voor bepaalde doelgroepen nog wel in gedrukte vorm verschijnt. Is dat dan voor die doelgroepen de officiële juridische bekendmaking? Of moeten die mensen evengoed de stap maken naar de elektronische weg?

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Voor alle duidelijkheid. Digitaal is straks de norm. Dat betekent dat, ook voor de Omgevingswet, daar waar schriftelijk staat, dit wordt vervangen door digitaal. Wat we kunnen doen is onze inwoners, daar waar nodig, en dat heb ik ook tijdens de commissievergadering gezegd, ze wijzen op het feit dat er kennisgevingen zijn, wat de impact van die kennisgeving is en wat de bron van die kennisgeving is. Ze kunnen zich precies informeren. Dat is wat we straks zullen doen. Het is niet zo dat we nog de vrijheid hebben om alleen in huis-aan-huisbladen te publiceren. Het moet altijd elektronisch. Eigenlijk is het heel fijn dat dit nu gaat gebeuren, omdat de onderzoeken het tegendeel aantonen van wat in het begin van dit debat werd aangegeven, namelijk dat we de mensen gaan beperken. Het tegendeel is waar. Ik denk juist dat we een veel grotere groep gaan bereiken. Dat is ook precies waar de praktijk op dit moment om vraagt. Ik heb goed naar u geluisterd. Ik denk dat de motie overbodig is, maar ik denk wel dat het goed is dat we in de komende tijd, bij de besluiten die worden genomen en de kennisgevingen, de vraag wordt gesteld of de doelgroepen waarvoor ze bedoeld zijn, dat die de bekendmaking via de digitale weg goed kunnen bereiken. Daarnaast gaan we publiceren en de inwoners van Noord-Holland wijzen op het feit dat deze verandering

eraan komt en dat straks eenduidig op een plek, alle kennisgevingen die van belang zijn voor de inwoners van Noord-Holland, bereikbaar zijn. Ik herhaal het nogmaals. Als het nodig is zal er ook zeker een advies bij zitten om nog via de klassieke weg inwoners te wijzen op het feit dat er kennisgevingen zijn.
Ik denk dat ik behoorlijk wat beantwoord heb. Ik snap natuurlijk de gevoeligheid. Ik snap ook dat de Staten willen dat alle inwoners zo goed mogelijk worden geïnformeerd. Die mening deel ik natuurlijk. Ik zou daar zeker niet anders over willen denken. Ik denk ook dat het juist met de regeling, zoals die er nu ligt, we ook de kans hebben om het komende half jaar met elkaar ervaringen op te doen. Mocht het zo zijn dat er meer, dan dat we nu denken, ook nog aanvullend moet worden gepubliceerd, dan zullen we dat zeker niet nalaten. Dan zult u dat ook teruglezen bij de besluiten. Daar zijn geen richtlijnen voor. Zoals ik in de eerste brief ook al bij de commissie heb aangegeven, heeft de Staatssecretaris aangegeven dat als dat nodig is hij natuurlijk ook verwacht van de lokale overheden dat ze zorgen dat die doelgroepen, die niet via de digitale weg informatie zoeken, in ieder geval worden geïnformeerd dat besluiten of kennisgevingen genomen zijn.

De **VICEVOORZITTER**: Dan gaan we kijken of er behoefte is aan een tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **HOOGERVORST** (SP): Het antwoord van de Commissaris van de Koning heeft ons niet echt gerustgesteld. Ik dacht dat ik in mijn betoog helder was geweest dat de SP begrijpt dat er een plicht op ons afkomt. Voortaan moeten bekendmakingen op digitale wijze worden gedaan. We vragen alleen maar of dat ook nog op papier mag. We snappen ook dat het dan niet rechtsgeldig is, in de zin dat burgers daar hun recht kunnen halen, of bezwaar kunnen maken. Het lijkt ons een kleine moeite om in dat papieren bericht te verwijzen naar de officiële bekendmaking, zodat mensen evengoed in tweede termijn toch op elektronische wijze de bekendmaking tot zich kunnen nemen. Ik denk dat we onderscheid moeten maken tussen wat bij de provincie de plicht is om het straks op de elektronische weg te doen en de plicht om officiële bekendmakingen aan de burgers kenbaar te maken. Aan de andere kant heeft de burger het recht om te weten wat officiële bekendmakingen inhouden. Ik vind dat wij als provincie niet mogen bepalen wie wel of geen recht heeft op de kennis over de bekendmaking. Ik wil de motie zeker handhaven, al is het alleen maar om de komende tijd eens te gaan onderzoeken wat het bereik van de bekendmakingen is. Ik begrijp uit het antwoord van de Commissaris ook niet direct dat we daar nu al zicht op hebben.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De PVV sluit zich aan bij de woorden van de heer Hoogervorst. Daarnaast wil ik benadrukken dat de minister in de Eerste Kamer, tijdens de behandeling van de Omgevingswet, de toezegging heeft gedaan dat naast het digitaal publiceren er altijd op papier gepubliceerd wordt. Ik hoop dat het college dit ter harte neemt.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Ik heb toch het idee dat de heer Hoogervorst mij woorden in de mond legt, die ik niet zo bedoeld hebt. Dat vind ik eigenlijk wel vervelend. Dan zou dat de indruk wekken dat wij de Noord-Hollanders minder in plaats van meer informatie willen geven. Laat helder zijn, en dat geeft de wet ook aan, als iemand op papier een besluit verstrekt wil krijgen, dan doen we dat. Daarnaast hebben we nog steeds alle middelen om te communiceren tot onze beschikking. We zien dat het bereik van de huis-aan-huisbladen niet voldoende is en dat het veel te laag is. Dat is een van de redenen voor dit Kabinet om juist over te gaan tot de Wet Elektronische Publicaties. Nogmaals, die wet is straks leidend. Daar kunnen we niet om heen. Overal waar nu papier staat, dat wordt straks elektronisch. Daarnaast heb ik aangegeven dat, net zoals het nu gaat, als wij van mening zijn dat we mensen in kennis moeten stellen, zij de kennisgeving in papier kunnen opvragen. Er zijn misschien doelgroepen die nu juist niet de huis-aan-huisbladen lezen, maar straks wel bereikt worden. Zij kunnen bijvoorbeeld aangeven dat ze moeite hebben om de informatie digitaal tot zich te nemen en dat ze zich aanmelden als doelgroep die de bekendmakingen graag op papier willen ontvangen. Dat kunnen we allemaal regelen. De woorden dat we het minder gaan doen, die zijn onjuist. Onderzoek heeft aangetoond dat de bereikbaarheid juist terugloopt. Het is dus heel goed dat we met elkaar de schouders eronder zetten en dat digitaal gaan doen. Waarom ik het niet eens met de motie is dat het op voorhand heel veel publicaties gaat opleveren, daar waar we op dit moment al publiceren gericht op huis-aan-huisbladen, op bereik. Als we bijvoorbeeld in de Kop van Noord-Holland doelgroepen willen bereiken dan hoeven we niet de huis-aan-huisbladen aan de andere kant van de provincie te bedienen. Dat doen we nu al en dat zullen we ook in de toekomst blijven doen. Daar waar het nodig is, hebben we daar als college en ambtenaren aandacht voor. Dat geldt ook voor de Omgevingsdienst.

De **VICEVOORZITTER:** Dan is er nog weer een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Het is geen interruptie. Ik wil voorkomen dat we langs elkaar heen praten. Ik snap u heel goed dat de provincie verplicht is om het elektronisch te gaan doen. Ik heb ook niet gezegd dat u heeft gezegd dat we minder gaan publiceren. U geeft aan dat het eigenlijk blijft zoals we het nu doen. U leest in de motie dat we u verplichten om bekendmakingen in alle lokale en regionale media te plaatsen. Dat is natuurlijk niet zo. Ga vooral verder op de voet zoals u nu bezig bent. Het gaat ons erom dat wanneer mensen geconfronteerd worden met de bekendmakingen, dat ze eerder de kans hebben om zich van de inhoud op de hoogte stellen dan wanneer men zelf moet gaan zoeken op officielebekendmakingen.nl. Daar wil ik het bij laten.

De **VICEVOORZITTER**: Dat was een soort derde termijn. Het was geen vraag. Ik denk dat we de strekking begrepen hebben. Commissaris hebt u nog behoefte om daarop te reageren?

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Nee.

De **VICEVOORZITTER:** Dat betekent dat we overgaan naar de stemmingen bij dit agendapunt. Omdat er geen amendementen zijn is dat een stemming van de motie en voordracht 5 in een

keer. Ik ga de fractievoorzitters na elkaar vragen hoe hun fractie over zowel de motie als over de voordracht zal stemmen. Wenst iemand hoofdelijke stemming? Ik zie geen reactie.

De heer **HEIJNEN (**CDA): Motie 17: tegen. Voordracht 5: voor.
De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Motie 17: tegen. Voordracht 5: voor.
De heer **ZAAL** (GL): Motie 17: tegen. Voordracht 5: voor.
Mevrouw **STRENS** (D66): Motie 17: tegen. Voordracht 5: voor.
De heer **SMALING** (SP): Motie 17: voor. Voordracht 5: tegen
De heer **VOSKUIL** (PvdA): Motie 17: tegen. Voordracht 5: voor.
De heer **ZOON** (PvdD): Motie 17: voor. Voordracht 5: tegen.
De heer **JENSEN** (JA21): Motie 17: voor. Voordracht 5: voor.
De heer **DEEN** (PVV): Motie 17: voor. Voordracht 5: voor.
De heer **DESSING** (FvD): Motie 17: voor, Voordracht 5: voor.
De heer **KOYUNCU** (DENK): Motie 17: voor. Voordracht 5:tegen.
De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): Motie 17: voor. Voordracht 5: voor.
De heer **KLEIN** (CU): Motie 17: tegen. Voordracht 5: voor.

Motie 17 is verworpen met 34 stemmen tegen en 18 stemmen voor. Voor hebben gestemd: JA21, FvD, PvdD, PVV, SP, DENK en Fractie Baljeu.

Voordracht 5 is aangenomen met 45 stemmen voor en 7 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd: PvdD, SP en DENK

De **VICEVOORZITTER**: Daarmee is dit agendapunt afgerond. We zullen even kort schorsen zodat de Commissaris en ik weer van stoel kunnen wisselen.

[Schorsing 21.32 – 21.37 uur]

Vicevoorzitter mevrouw Kocken draagt het voorzitterschap weer terug over aan de Commissaris van de Koning, de heer Van Dijk, hierna te noemen: voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering

13. Vragenuur

De **VOORZITTER**: We zijn aanbeland bij het vragenuur. Ik wil u erop wijzen dat het conform ons reglement artikel 46 niet toegestaan is om te interrumperen. Er kunnen ook geen moties worden ingediend. De spreektijden zijn in eerste termijn voor Provinciale Staten drie minuten, met voor Gedeputeerde Staten ook drie minuten. De tweede termijn is voor zowel PS als voor GS een minuut. Eventuele vragenstellers in de tweede termijn krijgen ook een minuut. Er zijn mondelinge vragen ingediend door de fractie van de PvdD, inzake de nachtelijke jacht en de fractie van GL, over de vergunning voor de geitenhouderij in Enkhuizen. Er zijn vragen ingediend door de PvdA inzake slecht beveiligde ICT.

De heer **ZOON** (PvdD): De Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging respecteert de coronamaatregelen niet. Ze willen vooral knallen in de nacht zonder zich aan de avondklok te hoeven houden. Hoewel heel Nederland, behalve mensen met vitale beroepen, vanaf 21.00 uur binnen zit, gaan de relschoppers en de jagers naar buiten. Het advies om zoveel mogelijk thuis te blijven en alleen naar buiten te gaan als het echt niet anders kan, vergt opofferingen van ons allemaal. Daarom hebben we drie vragen gaan de gedeputeerde: Waarom verlenen GS een ontheffing voor de nachtjacht op vossen, wetende dat daardoor de avondklok niet zal worden gerespecteerd? De jagers op damherten zijn werknemers. Zorgen GS ervoor dat er geen werkgeversverklaringen vanwege de avondklok voor deze jachtpartijen worden afgegeven? Worden er wel werkgeversverklaringen afgegeven voor Toezicht en Handhaving door de groene boa's op nachtstroperijen, nu controle door burgers niet is toegestaan door de avondklok?

Gedeputeerde **ROMMEL**: GS kunnen nog steeds ontheffingen afgeven voor nachtelijk beheer. Het is afhankelijk van het ministerie van LNV, dat als bevoegd gezag ook over de avondklok gaat, of die uitvoering ook mogelijk wordt gemaakt.
Betreffende de damherten vindt geen nachtelijke uitvoering plaats. Het beheer van damherten is toegestaan van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang. Dat staat in het Faunabeheerplan Damhert 162020. Indien noodzakelijk kunnen toezichthouders en ook boa's een werkgeversverklaring krijgen voor het uitvoeren van werkzaamheden als de avondklok van kracht is.

De heer **ZOON** (PvdD): We hebben eerder gelezen dat de groene boa's vooral op incidentbasis gaan kijken en handhaven. Incidenten gaan nu niet plaatsvinden omdat er geen meldingen worden gedaan. Sturen GS ook fysiek 's avonds mensen op pad om te gaan handhaven?

De **VOORZITTER**: In de tweede termijn kunnen eventueel ook anderen een vraag stellen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Toezichthouders en boa's kunnen er om vragen. Ze krijgen dan een werkgeversverklaring. GS gaan daar niet over.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de tweede rondvraag.

De heer **CARDOL** (GL): Heel kort. In Enkhuizen dreigt, vlak bij een nieuwe woonwijk, een geitenstal voor tweeduizend dieren te worden gebouwd. Daar is zo ongeveer iedereen tegen, inclusief een meerderheid in de gemeenteraad. Toch gaat het college van B en W een vergunning verstrekken, al heeft ook het college zelf grote twijfels. Het argument is dat het juridisch niet kan worden tegengehouden. De vergunning is aangevraagd voor de provinciale geitenstop. Het zou verschrikkelijk zijn als we als overheid iets moeten toestaan, terwijl er grote zorgen zijn over de volksgezondheid en vrijwel iedereen tegen is. Is de gedeputeerde bereid om in samenspraak met B en W van Enkhuizen te zoeken naar mogelijkheden om de vestiging van de geitenhouderij alsnog te blokkeren? Ziet de gedeputeerde binnen het provinciale instrumentarium nog andere mogelijkheden om de bezorgde bewoners en de gemeente Enkhuizen te hulp te schieten?

Gedeputeerde **ZAAL**: De gemeente Enkhuizen is nu eerst aan zet. OP het moment dat de gemeente zich bij ons meldt met vragen, dan zullen we uiteraard het gesprek met de gemeente aangaan en ook met haar meedenken over mogelijke oplossingen. Ik kan me heel goed voorstellen dat de bewoners in Enkhuizen zich zorgen maken. Aan de andere kant staan we in Noord-Holland en in de provincie open voor een betrouwbare overheid en een betrouwbaar beleid. We kunnen geen geitenstop met terugwerkende kracht invoeren. Deze vergunningaanvraag is inderdaad gedaan voor de geitenstop. De gemeente Enkhuizen zal op die grond die vergunning moeten verlenen. Nogmaals, we gaan met de gemeente het gesprek aan, mocht zij zich melden.

De heer **CARDOL** (GL): Dank voor het antwoord van de gedeputeerde. Dit hadden we natuurlijk verwacht. Ik heb hoop op de vele ingediende bezwaarschriften en dat die nog iets zullen doen en de bouw kunnen voorkomen.

De **VOORZITTER:** Ik zie dat er nog twee vragen zijn vanuit de Staten.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Allereerst dank aan GL voor het aan de orde stellen van dit probleem. De SP in Enkhuizen voert volop actie om de geitenhouderij tegen te houden, met alle middelen die de fractie tot haar beschikking heeft. Heeft het college van B en W van Enkhuizen in de aanloop tot de vergunningverlening contact gehad met u? Is de gedeputeerde ervan op de hoogte of in andere provincies vergunningen zijn tegengehouden, althans voorlopig, op basis van het voorzorgbeginsel? Is de gedeputeerde bereid om dit kenbaar te maken aan de gemeente Enkhuizen, in plaats van te wachten totdat de gemeente contact met u opneemt?

Gedeputeerde **ZAAL**: Met mij is bestuurlijk geen contact geweest. Of er ambtelijk contact is, dat antwoord moet ik u nu schuldig blijven, omdat we deze vraag van te voren niet hebben ontvangen, kon ik dat niet uitzoeken. Ik zal kijken of het antwoord op een andere manier bij u terecht kan komen. De bereidheid om met de gemeente te spreken en ook om dit kenbaar te maken, die bestaat bij ons. Dat gesprek met de gemeente gaan we zeker aan.,

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Allereerst een vraag. Weet de gedeputeerde of het hier gaat om een intensieve veehouderij? Valt dit onder intensieve veehouderij? Zo ja, dan hebben we een regeling in de Omgevingsverordening dat we geen nieuwe vestiging van intensieve veehouderij toestaan. Dit geldt al vanaf 2011. Hoe rijmt dat hiermee? Het raakt aan de verantwoordelijkheid van de provincie om onze gezondheid te beschermen. Daar heeft de Rekenkamer in het kader van Tata ook al van gezegd dat de provincie daarin veel pro-actiever kan optreden. Dat zie ik nu niet terug. Hoe weegt u het gezondheidsaspect hierin en de mogelijk problemen en de risico's die het RIVM ook aangeeft, tegenover het vermeende recht op een uitbreiding van zo een veehouderij?

Gedeputeerde **ZAAL**: Nogmaals, wij vinden de gezondheid van de inwoners ontzettend belangrijk. Daarom hebben we deze geitenstop ook uitgevaardigd in december 2018, omdat er onderzoek naar is. Het is ook nog niet honderd procent duidelijk wat alle risico's zijn. In afwachting van dat onderzoek zijn we al met een geitenstop begonnen. Dat laat denk ik wel zien

hoe belangrijk wij dat vinden. Aan de andere kant hebben wij als provincie gewoon geen mogelijkheden om met terugwerkende kracht, ook niet op basis van de volksgezondheid, een dergelijke stop in te voeren. Geitenhouders hebben gewoon het recht om, als ze die aanvraag daarvoor hebben ingediend, die geitenhouderij daar ook te vestigen. Of er ook andere bepalingen uit de Omgevingsverordening in de weg staan aan deze vestiging, dat zullen we met de gemeente Enkhuizen gaan uitzoeken. Dan zullen we zien of dat mogelijk is. De aanvraag is in ieder geval van voor de geitenstop. Op die grond kan het niet worden tegengehouden. We zullen met de gemeente Enkhuizen in gesprek gaan en kijken wat de mogelijkheden zijn.

De VOORZITTER: Dan gaan we naar de derde vraag in het kader van het vragenuur. Die wordt gesteld door de PvdA en gaat over slecht beveiligde ICT.

De heer **CARTON** (PvdA): De Provincie Noord-Holland moet volgens de PvdA Noord-Holland zorgvuldig en veilig omgaan met de gegevens van haar inwoners. Na alle terechte commotie over datalekken en het verkopen van persoonsgegevens is de fractie enorm geschrokken van het bericht van vrijdag 29 januari jl. dat ook de ICT-systemen van de provincie al maanden lek zijn. De provincie verwerkt grote hoeveelheden en gevoelige informatie. Met de toenemende digitalisering neemt dat ook alleen maar toe. Informatiebeveiligers zeggen enorm geschrokken te zijn over de verouderde beveiliging van de systemen en het gebrek aan onderhoud, dat soms jaren teruggaat. Informatiebeveiligers geven aan dat we er misschien wel vanuit moeten gaan dat we gehackt zijn. De PvdA-fractie maakt zich dan ook ernstige zorgen over de staat van onze systemen. Inwoners moeten kunnen vertrouwen op een provincie die zorgvuldig omgaat met persoonlijke en gevoelige informatie. We roepen Gedeputeerde Staten dan ook op om direct actie te ondernemen en te zorgen dat de beveiliging goed op orde is. We hebben aanvullende vragen op de brief van vrijdag jl. Kunnen Gedeputeerde Staten de zekerheid geven dat de beveiliging van de ICT-systemen van Provincie Noord-Holland op dit moment op orde is en de gegevens onze inwoners goed beschermd worden? Welke actie neemt het college om potentiële beveiligingsrisico's te verhelpen? Hoe voorkomen Gedeputeerde Staten dat dergelijke beveiligingsrisico's in de toekomst optreden? Waarom is niet eerder ingegrepen na de signalen en conclusies van informatie beveiligers over de situatie bij BIJ12? Tot slot, dit is een ontzettend belangrijk onderwerp en ook erg complex, dus daarom vragen we ook om dit te agenderen in de commissie Economie, Financiën en Bestuur, zodat er op een later moment nog verder over doorgepraat kan worden, als er meer bekend is. Besproken kan worden hoe we dit in de toekomst beter kunnen gaan doen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Om te beginnen met het laatste. Het is goed dat we vandaag stilstaan bij deze actualiteit. Het is ook goed om in de commissie Economie, Financiën en bestuur hierover nog eens verder van gedachte te wisselen, zodat we meer de diepte in kunnen en we meer nog dan vandaag weten over welke maatregelen er bij BIJ12 verder genomen worden. Ik heb ook toegezegd om voor de zomer met een datastrategie te komen, waarin we alle belangrijke aspecten rondom ICT-data de revue laten passeren. Ook daar zal informatieveiligheid een centrale rol spelen.

Even terug naar uw vragen. Provincie Noord-Holland verwerkt dagelijks ontzettend veel informatie. Burgers, bedrijven, organisaties en overheden mogen er ten alle tijden vanuit gaan dat het betrouwbare informatie is en dat wij zorgvuldig omgaan met de gegevens die daarbij aan de orde zijn. Daarom is informatieveiligheid van groot belang. Dat vraagt ook continu aandacht. Iets wat vandaag nog veilig is, is dat misschien over een maand niet meer. Dat vraagt dat we elke dag alert zijn en elke dag hard werken om dat voor elkaar te krijgen. Twee dingen wil ik noemen, die we daar in oppakken. Allereerst hebben de gezamenlijke overheden met elkaar een basisniveau afgesproken rondom informatiebeveiliging. Tot voor kort had iedere overheidslaag zijn eigen systeem. Dat was niet handig. Alle overheden gaan nu uit van één basisniveau. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Wij leggen al onze informatiesystemen, zoals we dat ook kennen bij onze bediencentrale, langs de maatlat van de BIO. Als blijkt dat we niet adequaat zijn dan zullen we gepaste maatregelen nemen. We werken in onze dienstverlening heel veel met externe partijen, die voor ons werken aan informatie. Ze moeten voldoen aan de strenge internationale veiligheidsnormen, vanuit NEN ISO.
Wat hebben we gedaan om de veiligheidsrisico's te verhelpen? Ik verbijzonder het even tot BIJ12. Dat was ook de aanleiding van de vragen. Op het moment dat de eerste signalen binnenkwamen, is daar een extern onderzoek opgezet en zijn er ook maatregelen genomen. Op basis van het onderzoek is gebleken dat die maatregelen niet voldoende waren. We hebben toen een vervolgstap gezet in de escalatie daarvan door een aantal applicaties stop te zetten. We hebben samen met de andere provincies gekeken hoe we de dienstverlening zo goed mogelijk gecontinueerd kan worden terwijl tegelijkertijd risico's worden beperkt. Na het stopzetten hebben we gekeken hoe we gebruik kunnen maken van de systemen van BIJ12, met een beperking van de veiligheidsrisico's. Dat is gebeurd door de systemen stand alone te laten werken, waardoor het publiek geen toegang meer heeft, maar er nog wel mee gewerkt kan worden. Dat is een tijdelijke situatie. Op dit moment wordt bekeken welke maatregelen genomen moeten worden om ervoor te zorgen dat in de toekomst veilig met de applicaties kan worden gewerkt. Dat is soms een kwestie van een aantal kleinere maatregelen op korte termijn. Voor sommige applicaties zullen we echt nog wel de diepte in moeten gaan. We kijken dus ook welke oplossingsrichtingen voor de langere termijn mogelijk zijn. We hebben dus niet het signaal afgewacht. We hebben direct maatregelen genomen. Stap voor stap zijn die maatregelen strenger geworden op dat vlak.

De **VOORZITTER**: De heer Carton heeft u in tweede termijn nog een vraag?

De heer **CARTON** (PvdA): Ja, een korte vraag. Ik dank de gedeputeerde voor de antwoorden. Het is goed het de volle aandacht heeft van Gedeputeerde Staten en ook dat we in een later stadium door kunnen praten met elkaar. Waarom kan het zo zijn dat informatiebeveiligers constateren dat het onderhoud zoveel jaar achterstand heeft en dat het in slechte staat is?

De heer **ZOON** ((PvdD): We hebben nog een paar vragen hierover. Ik kan me voorstellen dat de gedeputeerde nog met een brief komt, die we nog kunnen bespreken in de commissie. Ik zou graag iets van een tijdlijn willen hebben. Wanneer zijn deze kwetsbaarheden geconstateerd? Het offline zetten van een systeem is wel het laatste redmiddel. Hebben we wel op tijd gehandeld?

Heeft dit alles financiële gevolgen? We hebben de begroting van BIJ12 laatst vastgesteld. Ik kan me voorstellen dat wanneer alles opnieuw ingericht moet worden dat wel wat geld kost. Kwetsbaarheden ontstaan niet zomaar. BIJ12 heeft als kerntaak het verwerken van gegevens. Ik heb altijd vertrouwen in onze IT-organisatie, maar ik vraag me af of BIJ12 wel geschikt is. Kan de gedeputeerde daar een antwoord op geven? We worden nu eigenlijk achteraf geïnformeerd. Had de gedeputeerde ons niet eerder kunnen informeren?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik denk dat we over de vragen van de heer Zoon het beste van gedachte kunnen wisselen in de commissie. Vanaf 2019 zijn er signalen binnengekomen dat er rondom een aantal applicaties sprake was van onzorgvuldig onderhoud. Op basis daarvan zijn maatregelen genomen. Het is niet zo dat er niets is gedaan. Afgelopen najaar uitmondend in december bleek dat die maatregelen onvoldoende zijn geweest. In de applicaties van BIJ12 zitten systeemaspecten die ervoor zorgen dat de veiligheidsissues ook niet allemaal even snel oplosbaar zijn. Er is fundamenteel wat meer aan de hand. Op dat moment zijn we samen met andere provincies daarmee aan de slag gegaan. Dat leidde tot het stopzetten van applicaties. Die zijn op afstand gezet. Per applicatie wordt nu bekeken wat de situatie is en welke maatregelen voor de lange termijn genomen moeten worden.

De **VOORZITTER**: Meneer Stigter, u bent door uw spreektijd heen. Ik hoorde dat u dit onderwerp verder wilt bespreken in de commissie.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dit zeg ik toe. Dan zal ik ook vragen die ik niet heb kunnen beantwoorden meenemen in mijn voorbereiding, zodat we er in de commissie uitgebreider bij stil kunnen staan.

De **VOORZITTER**: Dan was dit de laatste vraag in het vragenuur. We gaan door naar agendapunt 14.

14. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS)

De **VOORZITTER**: We hebben gekeken naar het aantal sprekers dat zich heeft aangemeld. Een actualiteit is ingediend door de heer Hollebeek. Iedere spreker heeft vier minuten spreektijd. Volgens onze eigen regels worden interrupties en antwoorden daarop tot de spreektijd worden gerekend. Als u moties indient, dan zal tijdens het voorlezen van het dictum de tijd worden stilgezet.

<u>Ontwerp Voorkeursbesluit Luchtruimherziening.</u>

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Het ontwerp voorkeursbesluit Luchtruimherziening, dat onder meer is bedoeld voor een efficiënter gebruik van het luchtruim, ligt tot 25 februari ter inzage. Naast twee efficiency opgaven wordt als doel van deze herziening het beperken van hinder en uitstoot opgevoerd. Gezien de toenemende maatschappelijke gevolgen heeft de groei van de luchtvaart en van luchthaven Schiphol in het bijzonder geen verwondering opgeleverd. In ieder geval lijken

alle ingrediënten aanwezig voor een uitgebalanceerde integrale afweging over het maatschappelijke nut en noodzaak van diverse soorten vliegbewegingen. Wat is efficiënt? Wat levert het de Nederlandse economie significant voordeel op? Wat is er nog voor antwoord op het gebied van hinder, uitstoot en klimaatschade? Welke vluchtbewegingen zijn, continu eigenlijk, echt nodig? Een grondige integrale afweging van dit soort vraagstukken zou kunnen leiden tot een aantal scenario's met betrekking tot het aantal gewenste vliegbewegingen, opties met meer of minder vliegbewegingen, of misschien een status quo. Allemaal afhankelijk van het gewicht dat er aan de diverse aandachtspunten wordt toegekend. Ik hoop dat de gedeputeerde zijn rol in de BRS aangrijpt om deze opties te berde te brengen.
De luchtruimherziening gaat bij voorbaat uit van groei als adagium. Van 500.000 vliegbewegingen naar 800.000 in 2050. Dat betekent nog meer geluidsoverlast en een verslechtering van de luchtkwaliteit voor burgers in Noord-Holland. Zo zal de regio Uitgeest-Assendelft-Krommenie nog veel zwaarder belast worden door een intensiever gebruik van de polderbaan. Om de zeventig seconden een vliegtuig in plaats van om de honderdtwintig seconden. Dit werd duidelijk tijdens een beeldvormende avond over Schiphol, afgelopen dinsdag, in Uitgeest. Verder kan de overgang van de geluidsnorm naar 'Lden' Schiphol fors groeien zonder normen te overschrijden. Hogere piekbelastingen zijn toegestaan, wat zich maar moeilijk lijkt te verhouden tot leefbaarheid en het hindervraagstuk.
Door de nieuwe geluidsnorm in de Aanvullingsregeling geluid van de Omgevingswet, krijgt de hele regio Schiphol een te slecht leefklimaat voor woningbouw. Wat mij tot de vraag brengt aan zowel GS als PS: Waar kiezen we nou met z'n allen voor: woningbouw, meer vliegbewegingen of het maar blijven oprekken van normen? Ik trap af: wij kiezen voor woningbouw. Mijn fractie hoort graag de visie van GS en de andere fracties hierop.
Los van wat men van de inhoud mag vinden; er bestaat steeds meer het gevoel dat gemeenschappelijke regelingen en/of andere samenwerkingsverbanden van, met en tussen overheden zich buiten de invloed van de gekozen volksvertegenwoordigers afspelen. En ook burgers die zich organiseren vinden steeds vaker nul op het rekest. De Haarlemmermeerse wethouder Jurgen Nobel roept nota bene op de Omgevingsraad Schiphol 'zo snel mogelijk te ontmantelen'. Heel erg eufemistisch uitgedrukt zou men dit op z'n minst ongelukkig kunnen noemen. Het is mogelijk voor PS om een eigen zienswijze in te dienen, maar dat zou dan toch op basis van bespreking in een commissievergadering in PS moeten worden afgekaart? Dan had dit onderwerp toch op z'n minst op 18 januari in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid op de agenda moeten staan. Al met al creëren we zo dus een onwenselijke patstelling. Over een dossier met grote maatschappelijke consequenties voor honderdduizenden en waarschijnlijk zelfs meer van onze inwoners. Inwoners die ons hebben gekozen om hun belangen te behartigen. De vraag is hoe we dat voortaan weer beter kunnen gaan doen? Zeker als we in ogenschouw nemen dat dit een herhaling van zetten lijkt ten opzichte van het proces rond de Luchtvaartnota vorig jaar. En die vraag stel ik aan u allen: GS en PS. Ik ben benieuwd naar uw visie daarop.
En vanwege zowel mijn inhoudelijke als procedurele zorgen dien ik een motie in.

Motie 18/01-02-21
Sturing BRS-zienswijze op ontwerp-Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 februari 2021, te Haarlem, ter behandeling van de Actualiteit Luchtruimherziening;

constaterende dat:
- *de "ontwerp-Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening" t/m 25 februari 2021 ter inzage ligt;*

overwegende dat:
- *deze de voorgenomen groei van Schiphol van 500.000 tot 800.000 vliegbewegingen van en naar de luchthaven mogelijk maakt;*
- *de luchthaven nu al woningbouw op slot zet, vanwege ernstige geluidsoverlast en bijdraagt aan een slechte luchtkwaliteit;*
- *het kabinet in de definitieve Luchtvaartnota onverminderd inzet op deze groei, ondanks de BRS (Bestuurlijke Regie Schiphol)-zienswijze op de concept-Luchtvaartnota, waarin onder andere is opgenomen dat groei en leefbaarheid niet in balans zijn, terwijl a) nut en noodzaak voor groei niet is aangegeven, b) de consequenties voor de omgeving niet zijn aangegeven en c) grenswaarden waarop het kabinet wil gaan sturen niet helder zijn;*
- *het kabinet nog steeds geen integrale afweging heeft gemaakt van het publieke belang (woningbouw, luchtkwaliteit, geluidsoverlast, klimaat) en dat van de sector;*
- *zwaar belaste regio's door de Luchtruimherziening nog zwaarder belast kunnen worden, zoals in de regio Uitgeest, Krommenie, Assendelft het geval is (aanvliegroute Polderbaan);*
- *tijdens het onderhoud aan de Polderbaan dat momenteel plaatsvindt, mogelijk wordt gemaakt dat vliegtuigen voortaan iedere 70 seconden kunnen worden binnengehaald in plaats van de huidige 120 seconden;*

de provincie Noord-Holland voorzitter is van de BRS;

gehoord de discussie, roepen het College van Gedeputeerde Staten op:
- *er bij de BRS voor te pleiten een zienswijze in te dienen op de concept-Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening, met als inzet: een pas op de plaats, in ieder geval totdat een integrale afweging is gemaakt van het publieke belang (woningbouw, luchtkwaliteit, geluidsoverlast, klimaat) en dat van de sector;*
- *er bij de BRS voor te pleiten in ieder geval het krimpscenario ook als optie mee te nemen;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

De **VOORZITTER**: De motie maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank aan de PvdD voor het op de agenda plaatsen van de actualiteit. De lijn van het CDA betreffende de luchtvaart is de volgende. Het CDA is trots op Schiphol, maar de hinder moet minder. Wij zijn voorstander van het uitbreiden van het internationale treinennet. We vinden dat de toekomst van Schiphol en de mogelijkheden voor meer woningbouw met elkaar in balans moeten zijn. We waren dan ook blij met de zienswijze van de BRS op de Luchtvaartnota. We gaan ervan uit dat GS nu in dezelfde lijn een zienswijze gaan indienen op de Concept-Luchtruimherziening, samen met de BRS of zelfstandig. We horen graag

van GS of dat gebeurt en wat precies de plannen zijn, zodat we aan de hand van de reactie van GS de noodzaak van de motie kunnen beoordelen.

De heer **DESSING** (FvD): Graag wil ik namens de fractie van Forum voor Democratie de BRS-zienswijze op het Ontwerp-Luchtruimherziening aangeven. De vraag die voorligt, zoals die gesteld is in de actualiteit is: vliegen of woningen, of het oprekken van de geluids- of gezondheidsnormen. Wij zien dat iets anders. Voor ons kan het vliegen én woningen zijn en is oprekken van geluids- of gezondheidsnormen niet van toepassing. Dat wil ik graag toelichten. Vliegen ja. Wij vinden de luchtvaart en Schiphol van wezenlijk economisch belang, voor het vestigingsklimaat als infrastructurele draaischijf, maar ook de bouw van woningen vinden wij heel belangrijk. Het feit dat cumulatie van geluid tegenwoordig wordt opgeteld, inclusief het vliegtuiggeluid is een fout die wat ons betreft landelijk moet worden gerepareerd. Dit staat niet in de weg, in tegenstelling tot andere partijen die als oplossing het verminderen van vliegen zien. Dat is niet onze visie. Daarnaast: geluid is niet toegenomen. Dat heeft met name te maken door stille vliegtuigen. Ik wil ook noemen dat de groei naar 800.000 vliegbewegingen met het huidige banenstelsel eigenlijk een utopie is. Het is op dit moment, luchtverkeersleiding-technisch maximaal tot 600.000 vliegbewegingen te doen, ook qua infrastructuur van het huidige banenstelsel, maar dat terzijde.
Het belangrijkste is de gezondheidsnorm. De monitorrapportage Nationale Schone lucht rapportage 2020 van het RIVM, die overigens voor de coronacrisis uitkwam, -het gaat over de periode tot 2019-, concludeert dat stikstof en fijnstof onder de Europese norm is gebleven. Dan hebben we het over pre-coronatijd. Stikstof is ook een marginale factor in de luchtvaart en stabiel sinds 1990 en zoals genoemd ook al onder de Europese norm van de het nationale Schone Lucht Akkoord. Naar onze visie is er geen sprake en ook geen noodzaak, zelfs bij het toenemen van het aantal vliegbewegingen en het oprekken van de geluids- of gezondheidsnorm.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): De SP vindt het volkomen terecht dat de PvdD deze actualiteit heeft aangevraagd. Ik kan het niet beter verwoorden dan de heer Hollebeek. Complimenten daarvoor. De SP steunt dat van harte. De Luchtvaartnota zoals die onlangs verschenen is, valt voor de SP onder de term ‘oude politiek’. Daarin staat nog steeds dat Schiphol en de luchtvaart in zijn algemeenheid volgens de oude politiek moet groeien. De vraag blijft elke keer weer overeind: Ten koste van wat moet de luchtvaart groeien? Is dat dan meer geluidshinder? Dat kan je niet ontkennen. Meer vliegtuigen is meer geluid. Is dat meer uitstoot? Ja, daar geldt hetzelfde. Meer vliegtuigen stoten meer uit, zelfs al zijn het schonere vliegtuigen. Kortom, die groei is veel te eenzijdig, alleen maar op de luchtvaart gericht en niet op de mensen die erom heen of eronder wonen. Dan ook nog iets over sneller stijgen en dalen. Een vliegtuit dat sneller stijgt moet ‘meer gas geven’ en meer gas geven is ook nog eens meer uitstoot. Kortom, het kan niet meer. De SP vindt dan ook dat GS een zienswijze moeten indienen in de lijn met de BRS-tekst waar we eerder al over hebben gesproken. Die was verrassend positief voor omwonenden, voor woningbouw en noem maar op. Ik zou willen weten of GS dat gaan doen.

De heer **KLEIN** (CU): Het is goed dat de PvdD dit onderwerp agendeerde. Het zijn immers, voor een groot gedeelte, onze inwoners die overlast ondervinden van vliegverkeer rondom Schiphol.

Het zijn de woningen in onze provincie die niet gebouwd kunnen worden vanwege de beperkingen. Het zijn eveneens de windmolens in onze RES-regio's die niet vervangen kunnen worden vanwege hoogte restricties rondom Schiphol. Het is essentieel dat Provincie Noord-Holland, wellicht in BRS-verband, een stevige zienswijze indient op de Ontwerp Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening. Voorliggende herziening heeft weliswaar op papier als doel om de impact van het vliegen op de omgeving te beperken, maar tegelijkertijd wordt de capaciteit vergroot. Wij vinden dat dit op dit moment niet geloofwaardig is, wanneer dit nodig zou zijn voor verduurzaming, zoals wordt aangegeven in de toelichting op de herziening. Wat de ChristenUnie betreft is Schiphol nu op een maximale grootte en zullen we terug moeten naar minder vluchten, zodat de leefbaarheid in de omgeving van Schiphol toeneemt, meer woningbouw mogelijk wordt en we meer duurzame energie kunnen opwekken. Wij horen graag van GS hoe zij erover denken en of ze inderdaad willen indienen en hoe ze PS daarin willen meenemen.

Mevrouw **VAN DER WAART** (GroenLinks): Bedankt voor het inbrengen van dit onderwerp als actualiteit. Wat GroenLinks betreft hoort deze discussie in de commissie thuis, maar gezien de zienswijze procedure is dit waarschijnlijk een goed moment.

De **VOORZITTER**: De verbinding van mevrouw Van der Waart is weggevallen. Dan gaan we eerst naar mevrouw Van Geffen. Dan proberen we mevrouw Van der Waart weer terug te krijgen in ons systeem.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): De VVD was er eigenlijk geen voorstander van om dit als actualiteit op deze manier te bespreken. We hebben het idee dat de PvdD alles aangrijpt om bepaalde agendapunten voortdurend te herhalen bij waar dan ook het woord luchtvaart in voorkomt. Het gaat hier over de Luchtruimherziening. Waarom willen we een Luchtruimherziening? Omdat Defensie en de burgerluchtvaart anders gaan afstemmen, omdat we toenemende drukte hebben ook door drones, traumahelikopters wat nog meer. Een pas op de plaats is daarbij niet aan de orde, omdat de ontwikkelingen gewoon doorgaan. Daarnaast willen we schoner vliegen en dat kan door strakkere aanvliegroutes. Dat staat wel degelijk allemaal in deze nota. Dat is ook onder coördinatie van de EU, die daar ook erg op let. In die zin onbegrijpelijk dat je dat zou willen uitstellen. Tot slot gaat het over minder overlast. Door de manier van opstijgen en van landen kan aanzienlijk minder overlast worden bereikt. Dat alles is geen reden voor een pas op de plaats. Dat is juist een substantiële verbetering, waarbij de VVD benadrukt dat het toch nog een aantal jaren gaat duren. Het is niet zo dat we dit meteen morgen allemaal geregeld hebben. We begrijpen wel de zorg over overlast en waar die dan wel terecht komt. Die komt altijd ergens terecht. We hebben er vertrouwen in, -de gedeputeerde kan dat ongetwijfeld bevestigen-, dat in de BRS-reactie die nu uit zal gaan, als zienswijze op deze Luchtruimherziening, ook dat evenwicht voor overlast goed bewaakt zal worden en dat nog heel goed naar die zorg wordt gekeken. Al met al zien wij graag dat als er een Luchtruimherziening ligt dat je het daar dan over hebt en niet opnieuw teruggaat naar de Luchtvaartnota, waarin juist de keuzes voor groei of geen groei gemaakt worden. Dan zullen we namelijk elke vergadering dezelfde discussie voeren.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie door de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Het is dat wij het niet eens zijn over de inhoud, maar ik trek altijd samen met de heer Van Gilse, een partijgenoot van mevrouw Van Geffen op als het gaat over democratische legitimatie als het gaat om de MRA. BRS is een soort samenwerkingsverband. Ik heb dit ook geagendeerd omdat ik het proces hiervan vind dat wij als raden en Staten enige invloed moeten kunnen hebben. Ik proef dat de VVD dat onderwerp onderbelicht laat. Ik zou graag horen wat mevrouw Van Geffen daarvan vindt.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Ik verkeer enigszins in verwarring, want uw motie gaat niet over de positie van de Staten. Ik denk wel dat het een goed onderwerp is om nog eens over door te praten. De Staten zouden meer een eigenstandig geluid moeten kunnen hebben. Dat ben ik met u eens.

De **VOORZITTER**: Dan is het woord aan de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Deze actualiteit, die door de PvdD is aangevraagd, levert een paar concrete vragen aan de gedeputeerde op. Daar kom ik straks op. Ik kan nu natuurlijk het algemeen Schipholstandpunt van D66 gaan voorlezen. In het kader van deze actualiteit doe ik dat toch niet, ondanks dat wij het economisch centrum Schiphol liever als een multimodale vervoer-hub zien, welke inzet op minder hinder en minder negatieve effecten. D66 maakt zich nog altijd zorgen over de governance rondom Schiphol- en luchtvaartbesluiten. Het dossier 'Wonen en vliegen' is terecht een taai dossier. De luchtvaart is met onze niet aflatende inzet in Europa en landelijk met moeite aan het vergroenen. Dat is toch niet het onderwerp van deze actualiteit. Het gaat in dit geval om de Luchtruimherziening, die naar onze informatie voorligt voor een zienswijze en die gebruikelijkerwijs via de BRS, waarvan onze gedeputeerde voorzitter is, via GS naar PS komt. BRS gaat natuurlijk een zienswijze indienen en dan zondermeer een pas op de plaats uitspreken en een politieke kleuring vooraf geven, zoals de motie van de PvdD oproept, zullen wij niet steunen. De BRS bestaat uit drie provincies en drieënveertig gemeenten. Het signaal van de BRS over de Luchtruimherziening is dan ook een zeer krachtig signaal waar wij graag over verder spreken, liefst goed voorbereid met alle stukken in de commissie van 15 februari aanstaande. De vraag aan de gedeputeerde is dan ook concreet: Wat is de juiste volgorde? Op welke manier kunnen wij als PS nog meepraten over de zienswijze die door BRS wordt voorbereid? Kan er uiteindelijk nog iets mee gedaan worden?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voor ons als de PvdA is Schiphol een belangrijk dossier. Enerzijds natuurlijk omdat er heel veel mensen werken, het brengt werkgelegenheid, maar anderzijds willen we natuurlijk ook dat er veel meer mensen gelukkig en leefbaar kunnen wonen. De heer Steeman heeft in zijn bijdrage, als het gaat om deze actualiteit, de woorden uit mijn mond gehaald. Als we het hebben over besluitvorming en over de BRS dan gaat het ook over een goed standpunt mee kunnen geven aan de gedeputeerde. Die kan dat vervolgens weer meenemen in de BRS. Dat is een breder gezelschap dan alleen onze provincie. Voor ons staat bovenaan dat het gaat om leefbaarheid. Wij willen wel dat er een balans komt tussen gezondheid

en werkgelegenheid. De voorgaande zienswijze die de BRS heeft ingediend bij de Luchtvaartnota stemde ons heel erg tevreden. We zijn ook benieuwd naar het antwoord op de vraag aan de gedeputeerde of we op 15 februari hierover verder kunnen spreken.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Waart is weer verbonden. Het woord is aan mevrouw Van der Waart.

Mevrouw **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ik begin even opnieuw. Dank aan de PvdD voor het inbrengen van dit onderwerp als actualiteit. Wat GroenLinks betreft hoort deze discussie in de commissie thuis, maar gezien de korte zienswijzeprocedure is dit waarschijnlijk een goed moment. We signaleren wel een terugkerend probleem. In de commissie komt de luchtvaart weinig aan de orde, immers we gaan er niet over, maar we moeten als provincie wel onze verantwoordelijkheid nemen. Dat is net al vaak genoemd. Wij staan voor de belangen van onze inwoners. De Noord-Hollanders moeten ook op ons kunnen rekenen waar het gaat om de luchtvaart. Zo gebeurde het ook weer in de laatste Mobiliteit en Bereikbaarheid vergadering. Het meest voor de hand liggende gremium waar we ons geluid kunnen laten horen, is de BRS, (Bestuurlijke Regie Schiphol), waarvan onze eigen gedeputeerde voorzitter is. Eerder spraken we ook al over de zienswijze van de BRS op de Luchtvaartnota en de brandbrief. Deze worden ook in de actualiteit van de PvdD genoemd en we sluiten ons aan bij deze vragen. Toen is besloten als BRS een zienswijze in te dienen en niet als provincie zelf. Ik begrijp dat de insteek is dat dit nu weer op dezelfde wijze geschiedt. Begrijp ik het goed dat er al een opzet ligt voor de BRS zienswijze? Het is prettig wanneer ook de Staten daarbij betrokken worden en ook de politieke discussie kunnen voeren. Ik wil de heer Olthof en de BRS een compliment geven voor de kritische wijze waarop ze kijken naar het luchtvaartdossier, voor zover ons dit tenminste ter ore komt. Als we ons focussen op het Ontwerp-Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening heeft GroenLinks bedenkingen. De Luchtruimherziening blijkt toch weer nadrukkelijk ingegeven door groei. Hoewel benoemd wordt dat binnen de Luchtruimherziening niet wordt bepaald of capaciteit wordt vertaald in groei of krimp wordt er toch naar een manier gezocht om het luchtruim te vergroten. Daar moeten we kritisch op zijn, wat GroenLinks betreft en velen met ons. De inspraakperiode loopt tot 25 februari. Ik neem aan dat de zienswijze in concept klaar is tijdens de commissie. Gaan we deze dan ook nog bespreken in de commissie? Kunnen we er nog invloed op uitoefenen? De formulering van de doelstelling van het Ontwerp Luchtruimherziening is prima. Het verminderen van geluidshinder en CO2-uitstoot. Daar moet nu ook echt iets aan gebeuren. Los van de groeidiscussie, wat betekent de voorliggende Luchtruimherziening nu eigenlijk? Het gaat onder andere over vaste routes voor het vliegen. Volgens de Plan-MER kan dan ook de geluidslastoppervlakte afnemen. Dat vind ik prettig en overzichtelijk maar je zal er maar net onder wonen. Er bestaan stroken van drie kilometer breed, zeg maar ‘luchtsnelwegen’ waar het vliegverkeer zich concentreert. Zelfs zonder groei neemt de overlast in deze zones enorm toe. We weten alleen nog niet waar deze zones komen te liggen, of zoals het genoemd wordt: de geografische ondergrond ontbreekt. Wat betekent dat nu eigenlijk voor de mensen die meer overlast krijgen? Hoe verhoudt het zich tot de beoogde basisleefkwaliteit? Krijgen de mensen die hieronder wonen ooit nog rust? Met deze Ontwerp Luchtruimherziening wordt ook de opening van Lelystad mogelijk gemaakt. Misschien wordt er voorgesorteerd op een tweede Kaagbaan. Wie

zal het zeggen. Het besluit over Lelystad is controversieel, net als de Luchtvaartnota zelf, maar we zijn nu wel bezig met een Luchtruimherziening die dit allemaal mogelijk maakt, met uiteindelijk een groei van 500.000 naar 780.000 vliegbewegingen. Er heerst veel onrust in onze provincie. Wanneer wordt duidelijk over wie het zal gaan? Kunnen inwoners dan opnieuw een zienswijze indienen? Wat is het effect op ruimtelijke ordening? Hoe is de provincie betrokken in deze afweging en de planuitwerking van de Luchtruimherziening? Kan de gedeputeerde het vervolgtraject benoemen en hoe de Staten of commissie hierin betrokken worden?

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof om te reageren op deze actualiteit, in eerste termijn.

Gedeputeerde **OLTHOF**: In de eerste plaats wil ik de PvdD bedanken voor deze actualiteit. Het klinkt misschien gek, maar het is een belangrijk onderwerp. Ik realiseer me heel goed dat in de procedure ook de Staten de behoefte hebben om te weten hoe hiermee wordt omgegaan en wanneer ze een geluid kunnen laten horen. In dat opzicht is het goed om dit nu te bespreken. In de bijdragen hoor ik veel opmerkingen en punten heel breed over Schiphol en de ontwikkelingen die daar zijn. Die herkennen we ook. Dat zijn ook over het algemeen de uitgangspunten die we als BRS en als Provincie Noord-Holland altijd hebben uitgedragen.
In de eerste plaats waren er vragen over het proces gesteld. Het proces is dat we ervoor hebben gekozen om als BRS met een zienswijze te komen. Dat maakt het voor elke gemeente en voor elk elke provincie in het proces wat lastiger omdat je het met elkaar moet afstemmen. Op 15 januari is het besluit openbaar gemaakt en voor een reactie gepubliceerd. Op 18 januari ligt er nog geen zienswijze van de BRS. Dat zult u begrijpen. De concept zienswijze van de BRS is afgelopen donderdag in de BRS besproken, zijn er vanuit de gemeenten en provincies reacties geweest. Die worden nu verwerkt. Vandaag of morgen zal de definitieve zienswijze van de BRS klaar zijn. Die gaat volgende week naar GS. Het is allemaal heel kort dag, maar dan is het wel de bedoeling dat de zienswijze in de commissie van 15 februari 2021 aan de orde kan komen, zodat we er met elkaar over kunnen spreken. De zienswijze gaat ter kennisgeving naar Provinciale Staten. Formeel gaan we er niet over, maar dan kunnen we er wel met elkaar over praten. Net als bij de Luchtvaartnota hebben we voor het proces gekozen, waarin de BRS zienswijze wordt vastgesteld door de BRS. Als een individuele gemeente of een provincie van mening is dat ze er iets aan moeten toevoegen dan kan een gemeente of een provincie een aanvullende zienswijze geven op de BRS-zienswijze. Ik denk dat we ook moeten koesteren dat het ontzettend goed lukt en een enorme kracht uitstraalt dat we op dit moment in staat zijn om de krachten van 56 gemeenten en vier provincies te bundelen in de BRS en met een gezamenlijke zienswijze te komen. Dat hebben we ook bij de Luchtvaartnota gezien. Dat straalt naar de rest van Nederland en naar Den Haag een enorme kracht uit. Het kritische geluid en ook de eenduidigheid van alle gemeenten heeft echt indruk gemaakt. In de BRS zitten gemeenten als Aalsmeer wat tegen Schiphol aanligt maar ook Uitgeest en Alkmaar die op een andere manier getroffen worden door de impact van Schiphol.
De BRS zienswijze is vastgesteld, gaat naar GS en komt naar PS om er in ieder geval een reactie op te kunnen geven. Ik realiseer me heel goed dat het in de tijd heel erg ingewikkeld is. We zijn geen bevoegd gezag, dus we hebben er geen invloed op hoelang die procedure duurt. We

moeten daarmee handelen. Ik begrijp heel goed dat er binnen de Staten behoefte is om er in breder verband met elkaar over te praten. Er worden heel veel besluiten voorbereid. Er ligt een Luchtvaartnota, een Luchtruimherziening en straks volgt een Luchthaven-indelingsbesluit. Er komen een heleboel documenten aan. Hoe ga je bekijken wat er allemaal ligt en waar wat wordt besloten. Ik stel voor dat we iets gaan organiseren waarbij we de Staten op een goede manier kunnen informeren over wat er nu allemaal speelt en wat de impact van de verschillende besluiten is.

Dan ga ik naar de inhoud. Ik heb veel punten voorbij horen komen. Op de inhoud kan ik mevrouw Van Geffen het beste volgen. Althans misschien zou ik haar woorden kunnen overnemen. Laten we ons beperken tot de Luchtruimherziening. Ik heb opmerkingen gehoord over groei of krimp. Dat zit in de Luchtvaartnota. In de Luchtruimherziening komt geen besluit over groei of krimp. Wat wel zo is, -en dat is iets wat in 2019 al is bepaald- dat als uitgangspunt wordt gehanteerd dat er ook ruimte voor capaciteitsgroei moet zijn. Hier wordt geen enkel besluit genomen over die groei. Natuurlijk er is capaciteitsgroei mogelijk. Daarmee wordt rekening gehouden, maar er is ook krimp mogelijk. Ik zou zeker geen pas op de plaats willen maken, omdat er elementen in zitten die uiteindelijk ook met het huidige aantal vliegtuigen een verbetering kan zijn voor mensen die bij Schiphol wonen. In dat opzicht zou ik zeker daarmee doorgaan. Er ligt nu een Ontwerp Voorkeursbesluit. Vervolgens worden de uitgangspunten die erin vermeld staan in de komende jaren verder uitgewerkt. Wij hebben in de zienswijze nadrukkelijk aangegeven dat we de effecten daarvan in samenhang willen bekijken, dus binnen de Luchtruimherziening. Wat is het effect van deze maatregelen in een breder verband met de andere besluiten die genomen gaan worden? Wat is het integrale effect van het luchtzijdige met het landzijdige? Daarover hebben we ook afspraken en daar zullen we bij betrokken worden. Als BRS nemen we altijd het standpunt in dat er uiteindelijk minder hinder voor iedereen moet zijn. Het kan niet zo zijn dat volgens de salderingsmethode die in het verleden is gebruikt, maatregelen worden getroffen die op de ene plek ruimte creëert en op de andere plek een enorm effect zullen hebben. Daar is de BRS heel expliciet over en heel duidelijk in. Dat zullen we ook niet accepteren als BRS. De BRS zit daar bovenop.

Als het gaat over deze Luchtruimherziening dan hebben we daarop een zienswijze gemaakt. Het gaat over integraliteit. Het moet worden herzien op het moment dat de effecten dusdanig negatief uitpakken dat we er niet verder mee kunnen gaan. Dan gaat het over helderheid ten aanzien van de effecten, niet alleen voor ons, maar voor alle inwoners. Wat betekent deze Luchtruimherziening? Minder hinder voor iedereen. Dat zijn allemaal punten die terugkomen in de BRS zienswijze die we naar ik hoop op 15 februari met u kunnen gaan bespreken.

Het punt is terecht. We gaan het met elkaar bespreken. Ik ga een moment zoeken om dat ook in de volle breedte met elkaar te kunnen delen, zodat we een ‘mind up’ kunnen maken over hoe we hier mee verder gaan en hoe we er met elkaar in zitten. Ik stel voor dat we 15 februari deze zienswijze met elkaar gaan delen. Als daar aanvullingen op zijn dan moeten we kijken, net als bij de Luchtvaartnota, hoe we daarmee omgaan en hoe ik dat geluid naar voren kan brengen. In de effecten komt het regelmatig terug in de komende twee jaar. Dan kunnen we het ook zeker nog meenemen.

De motie wordt ontraden. Een pas op de plaats maken, zoals onder punt 1 genoemd, is niet verstandig, omdat er ook goede effecten zijn voor inwoners. De integraliteit die genoemd staat in de motie, is in de zienswijze meegenomen. Als het gaat over de groei en ook de krimp meenemen: Krimp is niet uitgesloten en kan net zo goed van toepassing zijn op de Luchtruimherziening. Het besluit over groei of krimp wordt in een ander besluit en in een andere nota genomen.
Er zijn heel veel opmerkingen gemaakt. We kunnen een heel brede discussie over luchtvaart gaan voeren, over de Luchtvaartnota en alles wat daarbij zit. Ik denk dat we ons moeten beperken tot wat er nu voorligt. Dat is de Luchtruimherziening. Volgens mij ben ik daar duidelijk over geweest. Als er nog vragen over zijn dan hoor ik dat graag.

De **VOORZITTER:** Dank u wel gedeputeerde Olthof. Ik heb u duidelijk horen zeggen dat u 15 februari verder zal praten en daar waar nodig ook zal luisteren naar wat de Staten ervan vinden. Ik zie in de chat allerlei vragen, maar ik wil nu toch streng zijn. De gedeputeerde heeft een advies gegeven over de motie. Een aantal partijen heeft nog spreektijd voor de tweede termijn. Het is half elf en ik vind dat we ons aan onze afspraak moeten houden. Eenieder die nog tijd heeft, kan zich aanmelden voor de tweede termijn. Ik heb de gedeputeerde heel duidelijk horen toezeggen wat hij met u wilt bespreken in de commissie. Naar aanleiding daarvan maakt hij zijn 'mind up' van wat er eventueel nodig is om een extra geluid te laten horen richting Den Haag.

Tweede termijn:

De heer **STEEMAN** (D66): De Luchtruimherziening bevat ook zeker elementen die ons nog zorgen baren, zeker het eerder genoemde ontbreken van het geografische kader. Wat ons ook zorgen baart is de zojuist toegelichte wirwar aan besluiten, die alle deels veel impact hebben op het luchtvaart- en Schipholdossier. We hebben dus ook behoefte aan een overzicht en grip op het dossier in zijn geheel. We hopen dat de gedeputeerde ons daarmee kan helpen, zoals hij zojuist heeft uitgelegd, wellicht in een technische briefing, maar ook zeker tijdens de behandeling op 15 februari. Wat betreft minder hinder, daar zijn we het zeker ook mee eens, maar dan wel een daadwerkelijke meetbare vermindering van uitstoot, geluid en andere hinder en niet weer een berekende vermindering in de Schipholwerkelijkheid, maar daar gaan we het zeker nog over hebben.

De **VOORZITTER**: Er is verder geen tweede termijn meer gevraagd.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Laat ik ook onderschrijven dat wij de zorg van de heer Steeman delen en dat wij absoluut kansen zien in verbetering voor inwoners en omwonenden als het gaat om het Ontwerp Voorkeursbesluit dat nu voorligt. De daadwerkelijke effecten bewijzen of het ook iets oplevert voor iedereen. Laten we daarover geen misverstand hebben. We zullen de komende tijd heel scherp op die effecten zitten. We hebben een afspraak gemaakt met I en W om ook betrokken te worden in dat proces. Daar zullen we heel erg bovenop gaan zitten. Dat doen we als BRS, maar zeker ook als provincie.

We gaan de zienswijze hopelijk met elkaar bespreken op 15 februari. Dan kunt u ook zien wat er in de zienswijze staat. Dan ga ik ervan uit dat het binnen de afgesproken kaders is en dat u zich daarin kunt vinden. Ik wil later de Staten verder meenemen in wat er allemaal nog voorligt, wat er nog aan gaat komen en waar wat wordt besloten, zodat we het goede gesprek als Staten kunnen voeren. Dan moeten we vervolgens met elkaar gaan kijken hoe we het proces verder gaan invullen in relatie tot de BRS en I en W. Dat is mijn reactie op de opmerking van de heer Steeman.

De **VOORZITTER**: Dan komt het nog terug op 15 februari 2021 in de commissie.
Dan gaan we nu over tot het peilen van de stemming onder fractievoorzitters over motie 18.
De motie is ingediend door de PvdD over de zienswijze op de Ontwerp Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening.
Er is een ordevoorstel van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Geluisterd hebbend naar de andere Statenleden en de gedeputeerde. Ik vind het een goede toezegging om naar de commissie te komen. Blijft de vraag waarom niet van tevoren input kan worden geleverd. Die vraag zal ik op 15 februari ruimhartig en goed stellen aan de heer Olthof. Ik besluit om de motie in te trekken en het op die manier in te steken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.
Dan is hiermee agendapunt 14 afgerond.

15. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de orde van de dag

De **VOORZITTER**: Er zijn een aantal moties Vreemd aan de orde van de dag ingediend. Te beginnen met de motie ingediend door ChristenUnie, JA21 en D66, die gaat over ‘Onderzoek informatievoorziening burgers RES’. Indiener is de heer Klein. Ik verzoek de gedeputeerde hierover iets te zeggen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik sta sympathiek tegenover deze motie. U weet dat ik participatie heel belangrijk vindt. Het is een belangrijk onderdeel geweest van het RES-proces. Er is heel veel gebeurd op het gebied van participatie qua inspraak en informatievoorziening. Tussentijds hebben we het eigenlijk moeten aanpassen, mede door corona, maar ook omdat we zagen dat de jongeren onvoldoende bereikt hebben. Ik sta sympathiek tegenover deze motie. Ik wil er twee dingen bij zeggen. Eigenlijk zitten we nu in de afrondende fase van het participatieproces richting de vaststelling van RES 1.0. Ik denk dat het goed is om de evaluatie te doen na vaststelling van RES 1.0., in de verdere uitwerking en uitvoering van de RES en in aanloop van RES 2.0. Het tweede is dat de participatie grotendeels wordt gedragen door de gemeenten. Ik vindt het wat ongepast als de provincie het alleen gaat doen. Mijn voorstel zou zijn om dit in gezamenlijkheid met de andere RES-partners, zoals gemeenten en waterschappen, op te gaan pakken. Als ik de motie op deze manier mag gaan uitvoeren dan kan ik het goed uitvoeren.

De **VOORZITTER**: We zullen eerst alle moties Vreemd aan de orde van de dag behandelen en straks de stemming in een keer voorleggen aan de fractievoorzitters.

Dan is de tweede motie VOD ingediend door de SP, CDA en FvD en deze gaat over de gemiste kavelruil.

Gedeputeerde **ZAAL**: In de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid hebben we aan de hand van vragen van mevrouw Koning van het CDA hierover al uitgebreid gesproken. Ik houd het vandaag dus kort. Ik hecht er wel aan om twee belangrijke dingen te zeggen.
Allereerst heeft de heer Pronk, of eigenlijk zijn familie, want hij is zelf geen partij bij de kavelruil, vrijwillig heeft meegedaan aan deze kavelruil. Hem zijn nooit toezeggingen gedaan over een andere locatie. De heer Pronk had geen vergunning voor de geitenstop, terwijl hij wel op die locatie op de Keeperdijk zit en daardoor in een ongelukkige samenloop van omstandigheden is beland, waardoor hij nu op een plek zit waar geen geldige vergunning is en ook niet past binnen het bestemmingsplan. Nieuwe vestiging is niet mogelijk vanwege de geitenstop en de gezondheidsrisico's. U vraagt in de motie twee dingen. Ten eerste: Ga met de gemeente in gesprek en vind een oplossing. Ten tweede: Treed tot die tijd niet handhavend op.
Ik ga u toezeggen met de gemeente in gesprek te blijven. Dat doen we al. Daar zijn we continu mee bezig. Daar komt uiteraard de vraag op of er een oplossing is. Uw motie heeft een resultaatsverbintenis in zich. Dat ontraadt ik de Staten, omdat we al maandenlang zoeken naar een oplossing en er niet zo heel veel mogelijkheden meer zijn. Wat dat betreft ontraad ik dit.
Ik ontraad ook punt 2 van het dictum om niet handhavend op te treden. De gemeente Weesp heeft gehandhaafd ook richting de provincie. Dan kunnen we niet anders dan ook weer handhavend optreden richting de heer Pronk. Nogmaals heel vervelend allemaal. Ik blijf in gesprek met de gemeente Weesp. Mogelijk volgt daar een oplossing uit. Dat zeg ik u toe, maar de motie in deze vorm moet ik helaas ontraden.

De **VOORZITTER:** De derde motie VOD is ingediend door de PvdD en gaat over het intrekken van de vossenjacht.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Net zoals de PvdD willen we de weidevogels goed beschermen. We zien de ontheffing voor de bestrijding van de vos in de nacht als een noodzakelijk onderdeel van deze bescherming. Dat zien we niet los van de bronmaatregelen, zoals u dat ook noemt. Die zullen er uiteindelijk voor moeten zorgen dat door de optimale inrichting de weidevogels beter beschermd worden, zodat ze weerbaarder worden en ook de vossen niet meer hun territorium hebben in die gebieden. Dat hebben we vastgelegd in het Actieplan Weidevogels. Ik wil daaraan vasthouden. In de commissie wil ik graag nog dieper ingaan op dit onderwerp en het daar behandelen.
Het college ontraadt de motie. Wat ik nog wel wil aangeven. U heeft het over de drie kilometerzone. Wat u meldt over de straal van die drie kilometer, dat herkent het college niet.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de motie VOD ingediend door de PvdA, SP, PVV, CU, DENK, VVD, JA21 en FvD over stationsloketten Hoorn-Alkmaar.

Gedeputeerde **OLTHOF:** Zoals bekend gaan we er formeel niet over. We hebben wel samen met NS en andere vervoerders een gezamenlijk belang om te zorgen dat het openbaar vervoer toegankelijk blijft voor iedereen. We moeten er met elkaar zorgen dat er geen onnodige drempels

worden opgeworpen. Ik denk dat het goed is, -en daarom kan ik deze motie ook ondersteunen-, dat ik het benutten van loketten en het wegvallen daarvan bij NS aan de orde stel en ook ga kijken welke maatregelen er genomen kunnen worden om te zorgen dat het openbaar vervoer laagdrempelig blijft en dat mensen worden gestimuleerd gebruik te blijven maken van het openbaar vervoer. Ik zal het verzoek meenemen in de gesprekken met NS. Ik zal PS over de uitkomst informeren.

De **VOORZITTER**: Dan de volgende motie Vreemd aan de orde van de dag, welke is ingediend door GroenLinks. De motie gaat over de vriendschapsband Noord-Holland met de regio Noord-Egeïsche Eilanden. Ik heb afgesproken met het Presidium dat deze motie vanaf deze voorzittersplek van een advies zal voorzien.
In het kader van motie 21 van 2020 'Vang de kinderen van Moria op' zal ik u de komende weken daar per brief antwoord op geven. De afgelopen tijd waren er de nodige ontwikkelingen. Uw vraag over de vriendschapsband met de regio Noord-Egeïsche Eilanden relateert aan de situatie onder meer op Lesbos. Ik stel voor om die vraag mee te benemen bij de bespreking van de brief die ik op motie 21 zal gaan schrijven. Uiteraard valt de strekking van de motie die hier vandaag is ingediend te prijzen, toch adviseer ik om de motie aan te houden. Dat heeft een aantal redenen. Als het gaat over het thema Asielopvang: als Commissaris zit ik aan de provinciale regietafel. We zijn volop bezig met het zoeken van opvanglocaties. Gelukkig lukt dat steeds beter. Dat is ook passend bij de coördinerende rol die we daarbij hebben. We willen met dergelijke actie als in de motie niet het Rijksbeleid voor de voeten lopen. De vraag is ook of dit initiatief past binnen de internationale oriëntatie van onze provincie. We hebben nog niet zo lang geleden met elkaar de leidraad besproken.
Mijn voorstel zou zijn om deze motie aan te houden en te bespreken in combinatie met motie 21, waarbij u van mij nog een brief tegoed heeft.

Dan gaan we naar de laatste Motie VOD, ingediend door JA21 en die gaat over Geen draagvlak voor windturbines.

Gedeputeerde **STIGTER**: In de Omgevingsverordening en Omgevingsregeling zijn spelregels afgesproken over hoe Gedeputeerde Staten een locatie windturbines kunnen aanwijzen. Dat Evenzeer wordt er getoetst aan wet- en regelgeving en evenzeer is draagvlak heel belangrijk. Daarbij ligt de bal bij gemeenten. Ik vertrouw erop dat gemeenten zorgvuldig omgaan met de belangen van hun inwoners. Als een gemeente met een plan komt dat binnen de 600 meter grens zou liggen en het voldoet aan de criteria zoals wij die onlangs hebben vastgesteld in de verordening en de regeling en het voldoet ook aan de geldende wet- en regelgeving op dat punt, waarin afstands- en geluidsnormen zijn genoemd, dan is er voor ons weinig reden om tegen het project te stemmen, maar alles in het vertrouwen dat de gemeente er een goed proces aan heeft gekoppeld. Om deze reden ontraad ik deze motie.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu aangekomen bij het peilen. We zijn opnieuw begonnen met de telling. Dat betekent dat de moties in de volgorde zoals we ze net behandeld hebben, zijn

genummerd van 1 tot en met 6. Ik zal ze bij de peiling een keer aanhalen en ze daarna aan alle fractievoorzitters in nummer voorleggen.

Motie 1 'Onderzoek informatievoorziening burgers'
Motie 2 'Gemiste Kavelruil'
Motie 3 'Intrekken Vossenjacht'
Motie 4 'Fysiek loket behouden op stations Alkmaar-Hoorn-Hilversum'
Motie 5 'Vriendschapsband Noord-Holland en regio Noord-Egeïsche Eilanden'
Motie 6 'Geen draagvlak geen windturbines'

De heer **DESSING** (FvD): Motie 1: voor. Motie 2: voor. Motie 3: tegen. Motie 4: voor. Motie 5: tegen. Motie 6: voor.
Mevrouw **STRENS** (D66): Motie 1: voor. Motie 2: tegen. Motie 3: tegen. Motie 4: Ik onthoud me van stemming, omdat ik bij NS werk. Ik verzoek u de heer Steeman voor de laatste drie moties in beeld te brengen.

De heer **STEEMAN** (D66): Motie 4: Aldus met onthouding van de stem van mevrouw Strens stemt de rest van de fractie voor. Motie 5: tegen. Motie 6: met stemverklaring tegen. D66 heeft begrip voor de onrust die is ontstaan in Amsterdam. Helaas is die vaak ook door verwarring ontstaan over waar we ons in het RES-traject bevinden. Onze lokale fractie neemt de zorgen uiterst serieus en zal later een expertmeeting organiseren over dit onderwerp. Dat we begrip hebben voor de onrust betekent echter niet dat we vinden dat de provincie zou moeten ingrijpen in een lopend proces. Het RES-proces is eenmaal zo ingericht dat gemeenten het draagvlak meten en niet de provincie. Mochten PS deze motie aannemen dan passeren we de gekozen volksvertegenwoordigers in de MRA-regio en geven we geen ruimte om hun eigen participatieproces te organiseren. We hebben in ieder geval vertrouwen in onze lokale D66-fracties dat zij goed in de gaten hebben hoe belangrijk het onderwerp 'draagvlak' is bij het verdere RES-proces en daarom zullen we tegen deze motie stemmen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Motie 1: voor. Motie 2: stemverklaring: Dit is een enorm schrijnend geval waar de VVD zeer mee in de maag zit. We hebben veel begrip voor verplaatsing van familie Pronk. Deze motie roept alleen op tot een resultaatsverbintenis door GS. Gehoord hebbende de gedeputeerde is dat niet mogelijk. We zijn genoodzaakt om tegen deze motie te stemmen, maar de fractie is heel blij met de toezegging van de gedeputeerde dat ze in gesprek gaat met de gemeente om toch te kijken wat de oplossing kan zijn.
Motie 3: tegen. Motie 4: voor. Motie 5: tegen. Motie 6: stemverklaring: Deze motie is wat ons betreft voorbarig, ten eerste omdat JA21 hierover schriftelijke vragen heeft gesteld. De antwoorden zijn er nog niet en die moeten gewoon afgewacht worden. Dat is een kwestie van politiek fatsoen. Daarnaast heeft Provincie Noord-Holland een extra afstandsnorm voor windmolens, dankzij de VVD. Daar kan binnen de MRA wel van afgeweken worden, als er een zorgvuldige afweging aan ten grondslag ligt. Draagvlak maakt daar onderdeel van uit. Dat hebben we gedeputeerde Stigter net ook horen zeggen. De bal ligt nu eerst bij de raadsleden in Amsterdam. Vervolgens is het aan gemeente Amsterdam om een verzoek te doen aan GS, die dit

dan zullen beoordelen. Bij die beoordeling is het wel van belang dat er goede participatietrajecten zijn doorlopen. Dat is het geldende kader. Daar moeten we niet op vooruit lopen. We stemmen op dit moment tegen deze motie.

De heer **JENSEN** (JA21): Motie 1: voor. Motie 2: voor. Motie 3: voor. Motie 4: voor. Motie 5: tegen. Motie 6: voor.

De heer **SMALING** (SP): Motie 1: voor. Motie 2: Het zal niemand verbazen dat we voor stemmen, ondanks dat de SP iets meer compassie verwacht van de gedeputeerde. Als de motie het niet haalt, dan reken ik toch op de gedeputeerde, wat betreft haar toezegging om naar een oplossing te blijven zoeken. Die moet er wel komen, wat de SP betreft. De SP heeft de motie ook mede ingediend.
Motie 3: voor. Motie 4: voor. Motie 5: voor, met inachtneming van hetgeen de Commissaris daarbij heeft toegelicht. Motie 6: tegen. De SP maakt zich erg veel zorgen over het windmolen gebeuren in de MRA, maar de fractie vindt deze motie op dit moment een schot hagel. We vinden dat gemeenten binnen de MRA nu aan zet zijn om aan te geven wat ze vinden van de RES-plannen en de zoekgebieden die er nu liggen.

De heer **HEIJNEN (**CDA): Motie 1: stemverklaring: We hebben vanaf het begin gezegd dat het RES-proces niet het proces is dat inwoners kennen en waar ze zich in herkennen. We zijn ook niet verrast dat nu dat niet zo blijkt. De uitkomsten van het onderzoek laten zich dan ook raden. Communicatie bereikt veel inwoners niet. Logischerwijs raken inwoners ook pas geïnteresseerd bij concrete plannen. Die zijn nu pas aan de orde. De vraag is nu hoe we gaan zorgen dat inwoners ook begrijpen wat er gebeurt en wat er plannen zijn. Daarvoor moeten ze eerst bij de gemeenteraad zijn. Voorzitter, ga snel aan de slag met dit onderzoek en gebruik dit ook in het vervolg van het proces. Het RES-proces is nog niet afgerond. Omdat informatievoorziening heel belangrijk is, stemmen we voor deze motie.
Motie 2: voor. Motie 3: tegen. Motie 4: voor. Motie 5: Hier gaat zich iets unieks voordoen. We hebben hierover lang gesproken in mijn fractie. We zijn het qua argumentatie geheel eens met elkaar, namelijk dat we de situatie in de Griekse opvangkampen heel erg schrijnend vinden en dat we alles moeten aangrijpen om daar iets aan te doen. We vinden tegelijkertijd het middel van een vriendschapsband hier eigenlijk ongelukkig. Hoewel we het eens zijn over de argumentatie gaat dit leiden tot twee leden van de CDA-fractie die voor deze motie zullen stemmen en twee leden die daar tegen zullen stemmen. Mevrouw Koning en de heer Heijnen stemmen voor deze motie. Mevrouw Kuiper en mevrouw Van Andel stemmen tegen deze motie.
Motie 6: voor.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Motie 1: voor. Motie 2: voor. Motie 3: tegen. Motie 4: voor. Motie 5: stemverklaring: Steun betuigen richting de vluchtelingen vinden wij sympathiek, maar het voorstel van GROENLINKS om een vriendschapsband aan te gaan met de Noord-Egeïsche regio, terwijl meerdere internationale mensenrechtenorganisatie al vaker hebben aangegeven dat Griekse autoriteiten stelselmatig de levens van vluchtelingen in gevaar brengen en zich daarmee

schuldig maken aan mensenrechtenschending vinden wij een verkeerd signaal. Daarom zullen we tegen stemmen.
Motie 6: voor.

De heer **ZOON** (PvdD): Motie 1: voor. Motie 2: stemverklaring: We willen heel graag dat er een oplossing komt voor deze boer, maar we zien die niet in een uitbreiding van de geitenhouderij. Daarom zullen we tegen deze motie stemmen. Motie 3: voor. Motie 4: voor. Motie 5: voor.
Motie 6: tegen.

De heer **DEEN** (PVV): Motie 1: voor. Motie 2: stemverklaring: We wilden het antwoord van de gedeputeerde afwachten, maar op deze manier dreigt de familie Pronk onthand en bankroet achter te blijven, terwijl ze juist hebben willen meewerken met de overheid. We vinden het makkelijk van de gedeputeerde om zo in feite de handen er vanaf te trekken en tegelijkertijd de mond vol te hebben van een betrouwbare overheid. Dat vinden wij niet netjes. Dat vinden we ook niet eerlijk en daarom stemmen we voor deze motie.
Motie 3: voor. Motie 4: voor. Motie 5: tegen. Motie 6: voor.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Motie 1: voor. Motie 2: stemverklaring: Een uitermate schrijnend geval. Blij dat de gedeputeerde zich blijft inspannen voor het zoeken naar een oplossing. Gelet op haar bijdrage kunnen we niet met deze motie instemmen. Dus tegen.
Motie 3: tegen. Motie 4: voor. Motie 5: stemverklaring: de problematiek van de vluchtelingen op de Griekse eilanden houdt ons ontzettende bezig. Totdat er een oplossing wordt gevonden is hun situatie vreselijk. Ik sluit me aan bij de stemverklaring van DENK. We denken ook niet dat een vriendschapsband het probleem gaat oplossen. We hadden liever gezien dat deze motie was aangehouden. We kijken uit naar de bespreking hierover in de commissie. Op dit moment moeten we met enige pijn in het hart tegen stemmen.
Motie 6: tegen.

Mevrouw **KOCKEN** (GROENLINKS): Motie 1: met de toelichting die de gedeputeerde daar bij heeft gegeven en hij daarmee uit de voeten kan, zullen we voor stemmen. Motie 2: Gezien de reactie van GS daarop steunen we de motie niet. Motie 3: Daar hadden we eigenlijk van gehoopt dat die naar de commissie zou worden doorgeleid. Wellicht kan het onderwerp daar nog eens terugkomen. Nu zullen we de motie niet steunen. Motie 4: voor. Motie 5: voor. Motie 6: tegen.

De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): Motie 1: voor. Motie 2: voor. Motie 3: tegen. Motie 4: voor. Motie 5: tegen. Motie 6: voor.

De heer **KLEIN** (CU): Motie 1: voor. Motie 2: voor. Motie 3: tegen. Motie 4: voor. Motie 5: stemverklaring: Hoewel we denken dat een vriendschapsband niet het meest voor de hand liggende middel is, denken we dat we alles moeten doen om aandacht te vestigen op de oplossing van de schrijnende situatie. Daarom zullen we voor stemmen. Motie 6: tegen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we de balans opmaken van de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Dan komt nu de uitslag.

Motie 1 'Onderzoek informatievoorziening burgers' is met 52 stemmen voor aangenomen. Geen stemmen tegen.
Motie 2 'Gemiste Kavelruil' is met 23 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, FvD, PVV, SP, CU, DENK en Fractie Baljeu.
Motie 3 'Intrekken Vossenjacht' is met 39 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PvdD, PVV en de SP.
Motie 4 'Fysiek loket behouden op stations Alkmaar-Hoorn-Hilversum' is met 51 stemmen voor unaniem aangenomen.
Motie 5 'Vriendschapsband Noord-Holland en regio Noord-Egeïsche Eilanden' is met 34 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: twee leden van de CDA-fractie, PvdD, SP en CU.
Motie 6 'Geen draagvlak geen windturbines' is met 16 stemmen voor en 36 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, FvD, PVV, DENK en Fractie Baljeu.

16. Sluiting

De **VOORZITTER**: De briefstemming wordt op woensdag 3 februari per koerier bij u thuis gebracht, of in de brievenbus gedaan. Als het goed is heeft u een afspraak online gemaakt om de zending te laten halen door een koerier, of heeft u daarover zelfs al een e-mail ontvangen. Als u de ophaalafspraak nog niet gemaakt heeft, of er komt iets tussen, dan kunt u contact opnemen met de griffie.

Op 8 maart vindt de volgende Statenvergadering plaats, wederom online. Ook dan zullen we om 13.00 uur starten.

Het was een lange vergaderdag. Toch wil ik u allen danken voor het feit dat u het tot dit tijdstip heeft volgehouden. Ik wil onze ondersteuning en ambtenaren op afstand, die hebben meegeluisterd, de griffie en iedereen bedanken en de technische dienst om het allemaal aan de praat te houden. Dan hoop ik dat we elkaar in ieder geval bij de volgende Statenvergadering, maart wellicht ook al eerder tijdens commissievergaderingen gaan zien. Dan zie ik u graag gezond en wel terug bij de volgende online vergadering.
Ik sluit hierbij de vergadering.

Sluiting om 23.09 uur.